

Euroopan unionin virallinen lehti

C 151

51. vuosikerta

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

17. kesäkuuta 2008

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

III Valmistelevat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

16. ja 17. tammikuuta 2008 pidetty 441. täysistuntö

2008/C 151/01	Euroopan talous ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Vihreä kirja vähittäisrahoituspalveluista yhtenäis- markkinoilla KOM(2007) 226 lopullinen	1
2008/C 151/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eläinlääkinnässä käytettäviä sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämi- sestä annetun neuvoston direktiivin 84/539/ETY kumoamisesta KOM(2007) 465 lopullinen — 2007/0168 COD	11
2008/C 151/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaasumaisia polttoaineita käyttävistä laitteista (kodifioitu toisinto) KOM(2007) 633 lopullinen — 2007/0225 COD	12
2008/C 151/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen valaisimien ja merkkivalolaitteiden asennuk- sesta (kodifioitu toisinto) KOM(2007) 768 lopullinen — 2007/0270 COD	12
2008/C 151/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n uudesta eläinten terveyttä koskevasta strategiasta vuosiksi 2007–2013 ”Mieluummin ennaltaehkäisy kuin hoito” KOM(2007) 539 lopullinen	13
2008/C 151/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin harjoittamiseksi täytettäviä edellytyksiä koske- vista yhteisistä säännöistä KOM(2007) 263 lopullinen — 2007/0098 COD	16
2008/C 151/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Logistiset merten moottoritiet (valmisteleva lausunto)	20

2008/C 151/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitettuun käyttöön ottoon yhteisössä, annetun neuvoston direktiivin 87/372/ETY kumoamisesta KOM(2007) 367 lopullinen — 2007/0126 COD	25
2008/C 151/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Tavoitteena energiankuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja KOM(2007) 386 lopullinen	27
2008/C 151/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta (uudelleenlaadittu) KOM (2007) 610 lopullinen — 2007/0219 COD	35
2008/C 151/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä (uudelleenlaadittu toisinto) KOM (2007) 737 lopullinen — 2007/0257 COD	35
2008/C 151/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Urheilun valkoinen kirja KOM(2007) 391 lopullinen	36
2008/C 151/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Opettajankoulutuksen laadun parantaminen KOM(2007) 392 lopullinen	41
2008/C 151/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — Nuorten saaminen täysipainoisemmin mukaan koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan toimintaan KOM(2007) 498 lopullinen	45
2008/C 151/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 883/2004 ja asetuksen (EY) N:o [...] muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi KOM(2007) 439 lopullinen — 2007/0152 CNS	50

III

(Valmistelevat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

16. JA 17. TAMMIKUUTA 2008 PIDETTY 441. TÄYSISTUNTÖ

Euroopan talous ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Vihreä kirja vähittäisrahoituspalveluista yhtenäismarkkinoilla

KOM(2007) 226 lopullinen

(2008/C 151/01)

Euroopan komissio päätti 30. huhtikuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Vihreä kirja vähittäisrahoituspalveluista yhtenäismarkkinoilla

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Edgardo Maria **Iozia** ja apulais esittelijä Reine Claude **Mader-Saussy**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 129 ääntä puolesta ja 1 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannattaa vihreässä kirjassa esitettyä tavoitetta kehittää vähittäisrahoituspalvelujen yhtenäismarkkinoita ja pyrkii kartoittamaan ja poistamaan kaikki tarkoitushakuiset ja keinotekoiset esteet, jotka haittaavat eurooppalaisten mahdollisuuksia hyödyntää suoraan ja täysimääräisesti markkinoiden mukanaan tuomat kustannus- ja laatu edut. Komitean mielestä vihreässä kirjassa tarkastellaan rahoituspalvelujen ja tuotteiden kenttää vain osittain ja jätetään huomiotta jakelu, joka on ratkaiseva kilpailutekijä.

1.2 ETSK kannattaa ja arvostaa komission tavoitetta vauhdittaa laadukkaiden ja innovatiivisten tuotteiden tarjontaa ja edistää pankki- ja vakuutus tuotteiden vapaata liikkuvuutta. Nykyisin niiden asemaa heikentävät ja liikkuvuusmahdollisuuksia kaventavat kansallisiin lainsäädäntöihin tai verotusjärjestelmiin perustuvat rajoitukset.

1.3 Yhtenäismarkkinoiden vähittäisrahoituspalveluja käsittelevän vihreän kirjan pääperiaatteena on kuluttajien hyvinvoinnin parantaminen. Vähittäisrahoituspalveluja on saatavilla ja käytetään yhä laajemmin, joten niitä koskevat aloitteet ovat yleishyödyllisiä. Vähittäisrahoituspalvelujen yhdistämisen jatkaminen voisi lisätä kilpailua ja pienentää siten kustannuksia. Kuluttajahyödyt voivat toteutua, mikäli Euroopan rahoitusjärjestelmä säilyttää kilpailukykyänsä unionin sisällä ja sen ulkopuolella.

1.4 ETSK on samaa mieltä siitä lähtökohdasta, että vähittäismarkkinoiden sirpaleisuutta tulisi vähentää. Komitea korostaa kuitenkin, että vähittäismarkkinat ovat yleensä väistämättä tukkumarkkinoita lokeroituneemmat.

1.5 ETSK panee merkille, että markkinoilla kehitys on suuntautunut kohti muunlaisia malleja. Kansainvälisten konsolidointiprosessien myötä rakennetaan maailmanlaajuisia markkinoita. Monikansalliset pankit ja vakuutusyhtiöt edistävät hankintastrategiaansa vahvistamalla tarjoamiensa tuotteiden liikkuvuutta. Rajatylittävillä konsolidointiprosesseilla kuitenkin on tai voi olla erittäin kielteisiä työllisyysvaikutuksia. Tällaisten hankintojen yhteydessä työpaikkojen saatetaan ilmoittaa vähentyvän kymmenillä tuhansilla, mutta leikkaukset eivät aina toteudu käytännössä. ETSK on jo tuonut esille työllisyysriskit ja ehdottanut sopivia toimenpiteitä tämän tyyppisten sosiaalisten kriisien torjumiseksi koulutus suunnitelmien, ammatillisen uudelleen koulutuksen ja sosiaaliturvan avulla (¹). Tällaisia toimia sisältyykin moniin eurooppalaisiin pankkialan työehtosopimuksiin.

1.6 ETSK pitää perusedellytyksenä kaikkien tarkoituksenmukaisten aloitteiden hyödyntämistä kuluttajien asiantuntemuksen ja tietoisuuden lisäämiseksi. Olennaisia seikkoja valottava, kattava tiedotus on välttämätöntä heidän tukemisekseen. Tässä yhteydessä on tietenkin otettava aina huomioon, ettei rahoitusalan tuotteita ja palveluja voida rinnastaa muihin tuotteisiin ja palveluihin. Tiedotuksen laadukkuus on kuluttajille tärkeämpää kuin sen määrä.

(¹) EUVL C 309, 16.12.2006, s. 26.

1.7 ETSK:n mielestä olisi tehtävä ero tiedotuksen ja neuvonnan välillä. Tiedotuksella täytetään velvollisuus antaa kuluttajille tietoa, ja sen on oltava asiakkaan tieto- ja riskiprofiilin mukaista. Asiakasta on varoitettava asiaan mahdollisesti liittyvistä riskeistä. Neuvonta taas on pyynnöstä annettavaa ammattimaista palvelua, johon voi liittyä myös neuvojan vastuu. Rahoitusmarkkinadirektiivissä määritellään tiedotuksen ja neuvonnan sekä eturistiriitoja koskevien toimien laajuus ja rajotukset.

1.8 ETSK pitää välttämättömänä, että tähän asiaan puututaan selkeällä sääntelyllä ja että mahdollisesti eturistiriitaan johtavat toimintatavat, tuotteiden myyntikannustimet ja myyntivirkailijoiden palkitsemisjärjestelmät torjutaan. Ne on omaksuttu kaupallisen jakelun alalta, ja ne liittyvät tiettyjen tuotteiden myyntitavoitteisiin. ETSK suosittaa käynnistämään yritysten, kuluttajien ja alan työntekijöiden välisen erityiskeskustelun, joka voisi olla ensimmäinen askel kuluttajien ensisijaiseen vaatimukseen vastaamiseksi. Vaatimuksena on, että pankkien ja vakuutusyhtiöiden toiminnan avoimuuteen on voitava luottaa.

1.9 ETSK suosittaa pankeille ja vakuutusyhtiöille erityisen täydennyskoulutuksen suunnittelemista työntekijöilleen. Kuluttajansuojaa voidaan parantaa kehittämällä virkailijoiden ammattitaitoa. Vaikka osapuolet ovatkin toisistaan riippumattomia, tällaisista hankkeista voitaisiin keskustella alan eurooppalaisen ammattiliiton (*UNIEuropa finanza*) sekä pankkien ja vakuutusyhtiöiden eurooppalaisten järjestöjen välisen työmarkkinavuoropuhelun yhteydessä.

1.10 ETSK panee merkille, että komissio suhtautuu aiempaa myönteisemmin nk. 28. järjestelmän eli vapaaehtoisen järjestelmän luomiseen. Vapaaehtoisen eurooppalaisen järjestelmän ohella olisi toivottavaa, että alan toimijat laatisivat itsenäisesti eurooppalaisen eettisen säännösten, joka koskisi nimenomaan rahoituspalvelualan kuluttaja- ja asiakassuhteita, ja keskustelisivat ja sopisivat siitä komission asianomaisten yksiköiden sekä alan kuluttaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

1.11 Myös ETSK on huolissaan pankkipalvelujen ehtojen avoimuuden toteutumisesta. Hintojen epäsymmetrisyys ja hintavertailun vaikeus johtuvat usein hintojen ja hinnoittelutapojen moninaisuudesta, ja sovellettavia palvelumaksuja koskevat tiedot puuttuvat usein.

1.12 ETSK antaa tukensa kuluttajansuoja-asioista vastaavalle komissaarille Meglena Kunevalle, joka on asettanut vuosien 2007–2013 kuluttajastrategialle kolme päätavoitetta:

- kuluttajien aseman vahvistaminen
- eurooppalaisten kuluttajien taloudellisen ja muun hyvinvoinnin edistäminen
- kuluttajien tehokas suojeleminen.

ETSK antaa aiheesta piakkoin erillisen lausunnon. Komissio esitti toukokuussa 2007 neuvostolle kulutusluottoja koskevan direktiivin.

1.13 ETSK on samaa mieltä siitä, että asiakkaiden liikkuvuus on tärkeää rahoituspalvelualan kehittämiseksi niin laadun kuin tehokkuudenkin kannalta. ETSK katsoo kuitenkin, että rahoituspalvelujen kuluttajien liikkuvuutta koskevia tavoitteita ei pitäisi asettaa liian korkealle.

1.14 Luottamukselliset suhteet ovat rahoitusalaalla suunnatoman tärkeitä, sillä valtaosa tuotteista on erityisluonteisia, ja niihin liittyy myyjän ja ostajan pitkäaikaisia sitoumuksia. Siihen, miksi kuluttajien mielestä on hankalampaa luoda luottamuksellisia suhteita välittäjiin, jotka eivät ole suoraan tavoitettavissa heidän kotimaassaan, on lukuisia syitä.

1.15 Rahoituspalveluista muodostetaan käsitys esitteissä ja sopimusehdoissa esitetyn kuvauksen perusteella, joten kieli- ja kulttuuriongelmia ei tule aliarvioida. ETSK:n mielestä ei ole realistista eikä asianmukaista vaatia välittäjiä laatimaan esitteitä ja sopimusehtoja EU:n kaikilla kielillä. Kieliongelmat jäänevät siis keskipitkällä aikavälillä ratkaisematta ja haittaavat huomattavasti kuluttajien rajatylittävää liikkuvuutta.

1.16 ETSK on samaa mieltä siitä, että kuluttajien liikkuvuuden esteiden lainmukaisuus on syytä tutkia tarkasti. Tällaisia esteitä ovat mm. korkeat sulkemismaksut, puutteellinen tiedonsaanti sekä sellaiset rahoituspalvelusopimuksiin liittyvät seikat, joiden avulla pyritään liian usein hankaloittamaan tuotteen tai palveluntuottajan vaihtamista, kuten eräissä maissa on asianlaita. ETSK korostaa kuitenkin myös sitä, että teknisten, sääntely-, vero- ja lainsäädäntörasitteiden takia toimintaolosuhteista on usein hankala tehdä sellaisia, että ne mahdollistaisivat komission kaavaileman tasaisen kuluttajien liikkuvuuden. Lisäksi on olemassa vaara, että rahoituspalvelumääräysten yksinkertaistaminen laskee kuluttajansuojan tasoa. Esteiden poistaminen ei saa nostaa tuotteiden hintaa eikä heikentää nykyisiä kuluttajansuojasäännöksiä.

1.17 Koska kuluttajansuojapuitteita on vaikea yhdenmukaistaa, kuten esim. kulutusluottodirektiiviä tarkistettaessa huomattiin, kuluttajat saattavat saada sellaisen käsityksen, että palvelun ostovaltio vaikuttaa huomattavasti suojan tasoon.

1.18 ETSK katsoo, että sen riittävä ymmärtäminen, miten monimutkaista rahoitustarpeiden täyttäminen voi olla, edellyttää kuluttajilta asianmukaista rahoitusalan tuntemusta. Vain tällöin he voivat myös antaa arvoa asiantuntevan ja riippumattoman rahoitusneuvonnan tuomalle lisäarvolle. Lisäksi olisi välttämätöntä paneutua erityisesti niihin kuluttajiin, jotka eivät osaa käyttää (sujuvasti) uutta teknologiaa.

1.19 ETSK pitää olennaisen tärkeänä rahoitusyritysten ja asiakkaiden lähentymistä. Komitea katsoo myös, että koska jotkin demokraattiset ja markkinatalouteen perustuvat maat ovat onnistuneet luomaan kuluttajille joitakin vähimmäisoikeuksia, kuten asukkaiden perusoikeuksiin sisältyvän laillisen oikeuden pankkitiliin, mikä edellyttää hyvää mainetta koskevien vaatimusten täyttämistä, olisi kuviteltavissa, että tällaisista hyvistä käytänteistä — kun ne sovitetaan yhteen kansallisten säästöjen ja toimintatapojen kanssa — voisi tulla osa unionin yhteistä perintöä ⁽²⁾.

1.20 ETSK piti tarpeellisenä kuulla tämän lausunnon valmistelun yhteydessä yrittäjä-, kuluttaja- ja työntekijäjärjestöjä. Niiden esittämät näkemykset esitetään lausunnossa tiivistettynä. ETSK jakaa kuluttajien esittämät perustellut huolenaiheet, jotka koskevat tarvetta parantaa olosuhteita yhtenäismarkkinoiden tehokkaaksi avaamiseksi vähittäisrahoituspalveluille ja keinotehoisten esteiden poistamiseksi. Vihreän kirjan ansiona on, että sen myötä on käynnistetty laaja keskustelu. Niin yritysmaailman objektiiviset huomiot kuin työntekijöiden keskuudessa virinneet vaatimuksetkin ansaitsevat asianmukaisen huomion, jotta talouden ja yhteiskunnan eri vaikuttajien yhteistyö voisi yleisesti parantua. Komitea katsookin, että ennen minkäänlaisten sääntöjen hyväksymistä tulee luoda erityinen keskustelufoorumi edellä mainituille edunvalvojille ja saada sovitettua yhteen niiden edustamat intressit.

2. Johdanto

2.1 Komissio määrittelee vihreässä kirjassaan, millaista politiikkaa se aikoo harjoittaa vähittäisrahoituspalvelujen alalla. Komission mukaan vähittäisrahoituspalveluilla tarkoitetaan "yksittäisille asiakkaille, piensijoittajat mukaan luettuina, tarjottavia palveluja, kuten käyttötilejä, maksuja, henkilökohtaisia lainoja, asuntoluottoja, säästämistä, eläkkeitä sekä sijoitus- ja vakuutus tuotteita".

2.2 Komission tavoitteena on varmistaa, että EU:n kansalaiset hyötyvät yhtenäismarkkinoiden eduista. Kun otetaan huomioon edelleen olemassa olevat esteet ja rajatylittävän toiminnan heikko kehitys, komissio katsoo, että markkinoillepääsyä haittaavat sääntely- ja verotuserot sekä markkinoiden sirpaleisuus.

2.3 Komission tavoitteena on myös saada vähittäisrahoituspalvelujen hinnat alenemaan hyödyntämällä markkinavoimia ja kilpailua. Se sitoutuu ryhtymään tarvittaviin toimiin, jos yhteisön sääntöjä ei noudateta. Komissio puoltaa vihreässä kirjassa mahdollisuutta toteuttaa tarpeen tullen myös lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.

2.4 Komissio aikoo vauhdittaa laadukkaiden ja innovatiivisten tuotteiden tarjontaa ja edistää pankki- ja vakuutus tuotteiden vapaata liikkuvuutta. Nykyisin niiden asemaa heikentävät ja liikkuvuusmahdollisuuksia kaventavat kansallisiin lainsäädäntöihin tai verotusjärjestelmiin perustuvat rajoitukset.

2.5 Sääntelykehyksen osalta komissio elvyttää keskustelun nk. 28. järjestelmästä (ja nähtävästi hälventää kaiken aiemman epätietyksuuden).

⁽²⁾ EUVL C 309, 16.12.2006, s. 26.

3. Huomiot

3.1 Käsillä olevassa lausunnossa ETSK ei vastaa yksittäisiin vihreässä kirjassa esitettyihin kysymyksiin vaan pyrkii vain arvioimaan merkittävimpiä siinä esille otettuja aihepiirejä kokonaisvaltaisesti.

3.2 ETSK korostaa, että rahoitustuotteiden ja rahoituspalvelujen välillä on syytä tehdä ero. Rahoitustuotteet (esim. arvopaperit, rahastot, vakuutukset) ostetaan, ja ostajasta tulee niiden "omistaja". Riski kohdistuu ostajaan. Pankkipalvelujen ostajasta tulee palvelujen käyttäjä eikä omistaja (esim. henkilöluotot, lainat, tililuotot). Riski kohdistuu palvelujen myyjään. Komitean mielestä vihreässä kirjassa tarkastellaan rahoituspalvelujen ja -tuotteiden kenttää vain osittain ja jätetään huomiotta jakelu, joka on kilpailun kannalta ratkaiseva tekijä. Moninaiset jakelukanavat ja tarjonnan lajit ovat luonteeltaan sellaisia, että ne vaikuttavat perinpohjaisesti sekä hintoihin (esim. puhelimitse tai internetissä välitettävät ajoneuvojen liikennevakuutustarjoukset) että palvelujen tarjoajien (rahoituslaitokset, tavaratalot, meklarit, postitoimipaikat yms.) luotettavuuteen ja asiantuntemukseen. ETSK katsoo, että myös perinteisistä poikkeavia jakelukanavia sekä tuotteiden ja jakelujärjestelmien välistä kytköstä tulisi pohtia.

3.2.1 Segmentit — Rahoituspalvelujen kuluttajanäkökohtien huomioon ottamiseksi palvelut tulee jaotella segmentteihin ja tarkastella sen jälkeen vähittäismyyntipisteitä eli jakelujärjestelmää, jonka välityksellä nämä moninaiset palvelut ovat kuluttajien saatavilla, ja vähittäismyynnin kilpailun määrää. Henkilökohtaiset rahoituspalvelut jakautuvat luontevasti kolmeen ryhmään: vähittäispankkipalvelut, yksityishenkilön vakuutukset sekä säästö- ja sijoitus tuotteet.

3.2.2 Vähittäispankkipalvelut ⁽³⁾

3.2.2.1 Perinteisesti asiakkaat ovat saaneet käyttöönsä kaikki vähittäispankkipalvelut pankin konttorin henkilöstöltä todistettuaan henkilöllisyytensä ja vilpittömän tarkoituksensa. Useimmissa maissa on useita kilpaillevia pankkeja. Ulkomaisen pankin on tarkoituksenmukaisempaa ostaa jo toimiva pankki kuin luoda uusi verkosto, sillä tämä vaatii aikaa ja lisäisi kilpailua entisestään. (Esimerkkinä pankkikaupoista voidaan mainita, että Santander osti Abbey Nationalin ja Fortis, RBOS ja Santander ABN Amron jne.) Käytännössä kuluttajien valinnanmahdollisuudet riippuvat kansallisilla markkinoilla vallitsevasta kilpailusta, sillä asiakkaiden on valittava jokin kotimaan markkinoilla toimivista pankeista.

3.2.2.2 Verkkopankkitoimintaa kehitetään parhaillaan, mutta se pysynee suurelta osin kotimarkkinasidonnaisena, sillä asiakkaiden on tunnettava tuotemerkki ja luotettava siihen ja pankin on noudatettava kansallisia säännöksiä asiakkaidensa henkilöllisyyden ja vilpittömän tarkoituksen selvittämisessä.

⁽³⁾ Käyttötili ja sekkivihko, säästötili, luottotili ja/tai tilinylitysmahdollisuus, toistuvaisuusuritutukset, suoraveloitus, (kansainväliset) tilisiirrot, pankkikortti, luotokortti ja yleinen pankkiautomaattien käyttöoikeus.

3.2.2.3 Verkk- ja puhelinpankki mahdollistavat pankkipalvelujen käytön vuorokauden ympäri seitsemänä päivänä viikossa. Tämä on mittava etu verrattuna aikaan, jolloin palvelujen saanti riippui pankkien aukioloajoista.

3.2.2.4 Pankkien välinen kilpailu kokonaispalveluasiakkaista rajoittuu käytännön syistä vain kaikkia palveluja tarjoaviin pankkeihin, mutta valikointia tapahtuu paljon. Sitä tekevät etenkin luottokorttimarkkinoilla esim. American Express- ja MBNA-pankit (nykyisin *Bank of America Card Services*). Luottokorttipalveluja tarjotaan suoramyynnikanavien välityksellä, ja ne ovat saatavilla kaikkialla EU:ssa. Seuraavaksi luottokorttiasiakkaille tarjotaan mahdollisuutta käyttää pankkiautomaatteja ja laajennettuja kulutusluottopalveluja. Tällä tavoin kuluttajat voivat hyödyntää kansallisten ja kansainvälisten pankkien kilpailua. Samalla on kuitenkin pelättävissä, että tällainen toiminta lisää yksityishenkilöiden velkaantumista nykyisestä.

3.2.2.5 Vähittäispankit eivät tarjoa vain vähittäispankkipalveluja. Käyttämällä strategiaa, jota kutsutaan usein pankkien vakuutusedustukseksi, ne tarjoavat vähittäisrahoitustuotteita ja -palveluja laidasta laitaan. Pankeilla on konttoriensa ja asiakaspohjansa ansiosta erittäin hyvät valmiudet kattavaan jakeluun. Pankit rakentavat yleensä tuotemerkin kaikille tai lähes kaikille rahoitustuotteille ja -palveluille, joita ne tarjoavat asiakkailleen, mutta nämä brändituotteet eivät välttämättä ole hinnaltaan tai hinta-laatusuhteeltaan parhaita.

3.2.3 Yksityishenkilön vakuutukset (*)

3.2.3.1 Kuluttajan valinnanmahdollisuudet yksityishenkilön vakuutuksissa määräytyvät välittäjien, kuten meklarien ja itse näisten rahoitusneuvojen, muodostaman riippumattoman jakelujärjestelmän vahvuuden ja laajuuden mukaan. Välittäjän perinteisenä roolina on ollut neuvoa, miten kunkin asiakkaan olisi parhaita toimia kulloisessakin tilanteessa. Välittäjä ottaa huomioon sekä laadun että hinnan.

3.2.3.2 Suoramyyntiä harjoittavat vakuutusyhtiöt ovat pankkien tapaan käyttäneet valikointia ja pyrkineet hankkimaan asiakkaita matalan riskin ryhmistä.

3.2.3.3 Suoramyyntiyhtiöiden liiketoiminnan ja välittäjien haastajina ovat nyt internetsivustot, joilla voi vertailla kilpailevia tuotteita, etenkin ajoneuvovakuutuksia. Tällainen välittäjien roolia nakertava toiminta on hintakeskeistä, ja tuotteita käsitellään usein pelkkänä kauppatarvarana.

3.2.3.4 Jotta kuluttajilla olisi mahdollisimman paljon valinnanvaraa yksityishenkilön vakuutuksissa, ajoneuvovakuutukset mukaan luettuina, on pankkien vakuutusedustukseen perustavalle jakelulle oltava vaihtoehto. Se edellyttää, ettei riippumattomien välittäjäverkostojen kehittämiselle tai verkkojakelulle aseteta kilpailun vastaisia rajoituksia.

(*) Kotivakuutus (kiinteistövuokutus), koti-irtaimisto- ja omaisuusvakuutus, ajoneuvovakuutus, matkavakuutus, henkivakuutus ja sairauskuluvakuutus.

3.2.4 Säästö- ja sijoitustuotteet (*)

3.2.4.1 Säästö- ja sijoitustuotteet muodostavat huomattavan osan pankkien liiketoiminnasta. Lisäksi säästö- ja sijoitustuotteiden segmentissä on laajin kirjo kilpailevia tuotteita ja kehittynein riippumattomien välittäjien järjestelmä. Edellä kohdassa 3.2.3.4 esitetyt huomiot yksityishenkilön vakuutuksista pätevät vastaavasti kuluttajien valinnanvaraan myös tällä alalla. Säästö- ja sijoitustuotteita koskevaa asiakasneuvontaa antavien pankkivirkailijoiden on sääntöjen mukaan neuvonnan yhteydessä selostettava, että pankin työntekijöinä he voivat myydä vain pankin tuotteita ja että on mahdollista, etteivät niiden kustannukset ole markkinoiden pienimmät tai hinta-laatusuhde paras.

3.2.4.2 Kuluttajat voivat hyödyntää vain kotimaassaan tarjolla olevia hallituksen tukemia säästömuotoja. Kansainväliset yhtiöt tarjoavat tällaisiin säästömuotoihin liittyviä kilpailevia tuotteita siellä, missä volyyymi on houkutteleva ja jakelukanavia on olemassa.

3.2.4.3 Kiinnityslainat ovat kuluttajille olennaisen tärkeitä. Kehittyneimmillä kansallisilla markkinoilla on pankkien lisäksi useita muita kiinnitysluoton tarjoajia sekä erittäin pitkälle kehittynyt riippumattomien neuvonantajien verkosto ja sen tukena laajaa suoramarkkinointia. Markkinoista on tullut kilpailun ansiosta valtavan innovatiiviset, ja tarjolla on suunnattoman paljon erilaisia tuotteita. Kiinnitysluoton tarjoajan vaihtaminen on yleistä asiakkaiden keskuudessa, koska maksuajat ja -ehdot vaihtelevat. Koska vaihtoehtoja on niin paljon, asiakkaat tarvitsevat neuvojiltaan mahdollisimman pätevää opastusta.

3.2.4.4 Henkilökohtaiset eläkkeet, sijoitusrahastot, osakkeet ja osuudet sekä osakemarkkinoiden johdannaiset ovat lisäksi monimutkaisia tuotteita, joiden hyödyntäminen edellyttää erittäin laadukasta, asiakkaan tilanteen perinpohjaiseen ymmärtämiseen perustuvaa neuvontaa. Asiakkaan tulee siis voida käyttää asiantuntevien neuvojen ja välittäjien palveluja, ja neuvojen ja välittäjien tulee puolestaan voida tarjota monipuolisia tuotevaihtoehtoja. Kuten edellä mainitaan, pankkineuvojen tulee kiinnittää erityishuomiota parhaan neuvonnan tarjoamiseen.

3.2.5 Vihreässä kirjassa painotetaan yhtenäismarkkinoihin liittyvien etujen tuomista vähittäisrahoituspalvelujen asiakkaiden ulottuville. Keskeinen kysymys on vähittäispankkien ja muun rahoitusalan välinen jako. Pankeilla on vankkumaton asema vähittäispankkipalveluissa, eli niillä on ainoa laatuinen markkinavoima, koska kaikki rahoituspalvelujen käyttäjät ovat jo niiden asiakkaita. Pankkivirkailijoiden antaman neuvonnan luonne on

(*) Valtion hyväksymät verokannustimelliset säästömuodot, kiinnityslainat (kiinteä- ja vaihtuvakorkoiset, maksuajaltaan kiinteät tai joustavat), *equity release* -lainat (kulutusluottosopimukset, jotka taataan kiinnityksellä tai vastaavalla välineellä), ensisijaiset eläkkeet ja lisäeläkkeet, yhteissijoitukset, yhteissijoitusyritykset, sijoitusrahastot (laillisella asiakirjalla perustetut luvanvaraiset sijoitus- ja kiinteistörahastot), osakkeet ja osuudet, johdannaiset esim. pörssilistatut rahastot (sijoitusrahastot, joilla on sama koostumus kuin tietyllä osakeindeksillä), hinnanerosopimukset (johdannaiset, joiden avulla sijoittajat voivat spekuloida pörssi-tuotteiden arvon muutoksilla siten, etteivät he välttämättä omista niitä) jne.

markkinoiden toiminnan kannalta keskeistä, sillä yksityishenkilön vakuutuksissa sekä säästö- ja sijoitustuotteissa on tarjolla vaihtoehtoisia tuotteita ja jakelujärjestelmiä, jotka asiakkaiden tulisi ottaa huomioon voidakseen hyödyntää kaikkia markkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

3.2.6 Pätevien ja riippumattomien välittäjien verkosto ja internetpohjaiset hyödykkeiden jakelukanavat ovat siis elintärkeitä markkinoiden toiminnalle.

3.3 Tiivistelmä julkisesta kuulemisesta ja sen tuloksista

3.3.1 ETSK:n järjestämässä kuulemisessa tuotiin esille eräitä tärkeitä kriittisiä näkökohtia. Kuluttaja-, yrittäjä- ja työntekijäjärjestöt olivat lisäksi jo esittäneet niitä komissiolle lähettämässään vastauksissa.

3.3.2 Keskustelussa on tuotu esille tavoitteiden yhtenevyys komission ehdottamien tavoitteiden kanssa ja eräissä asioissa kohdatut konkreettiset ongelmat. Vihreässä kirjassa ei selosteta, millä tavoin voidaan keventää lainsäädäntö- ja verorasitteita — joista esimerkkinä voidaan mainita rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskeva lainsäädäntö, jonka mukaan tiliä avaava tai tiettyjä rahoitustapahtumia suorittava asiakas on tunnistettava henkilökohtaisesti (*know your customer* -periaate) — ja poistaa esteet markkinoiden täyden yhdentymisen tieltä. Vihreässä kirjassa korostetaan kielteisessä valossa vähittäismarkkinoiden sirpaleisuutta ja miltei toivotaan kansallisten ja etenkin ylikansallisten markkinoiden vahvistumisen jatkuvan.

3.3.3 Toimijat varoittavat aliarvioimasta liikkuvuustarvetta ja kehottavat määrittämään tarkasti ja perinpohjaisesti markkinoilla vallitsevan todellisen kysynnän. Ne katsovat, että eurooppalaista maksujärjestelmää koskevien toimenpiteiden olisi pitänyt vähentää kuluttajien mielenkiintoa. Vaatimus pankkitilien numerointijärjestelmän muuttamisesta koko Euroopassa numeron siirrettävyyden edistämiseksi vaikuttaa suhteettomalta. Saatava hyöty olisi vaatimaton mutta kustannukset valtavat, ja ne jakautuisivat kaikille kuluttajille.

3.3.4 Lisäksi on vaadittu, että olisi punnittava kaikkia tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä alan sääntelyn parantamiseksi. Pankkiala vaatii pakollisten toimenpiteiden vähentämistä, jotta markkinat voisivat sopeutua spontaanisti kysyntään ja yhä valppaammat ja erikoistuneemmat markkinat saavuttaisivat tasapainon.

3.3.5 Vakuutusosalalla vähittäiskysyntä kohdistuu pankkialaakin enemmän kansallisille markkinoille ja asiakastyytyväisyys on sellaisella tasolla (83 prosenttia), ettei kysynnän rakenteen muutoksesta ole mitään merkkejä. Toisaalta on ilmaistu huoli siitä, että vakuutusyhtiöiden kannalta tärkeitä säädöksiä on umpeutumassa erityisesti jälleenvakuutusosalalla. Näistä säädöksistä mainittakoon asetus N:o 358/2003. Huolta aiheuttaa myös se, ettei komissio aio uusia ryhmäpoikkeusasetusta vuonna 2010. Asetuksen uudemman jättäminen merkitsisi sitä, ettei sen takaamaa oikeudellista selvyttä enää olisi. Näin ollen vakuutuksenantajat saattaisivat varovaisuussyistä lopettaa ryhmäpoikkeusasetuksen turvaaman

myönteisen yhteistyönsä. Tällöin sekä kuluttajat että vakuutuksenantajat jäisivät vaille yhteistyön tuomia konkreettisia hyötyjä, jotka koskevat esimerkiksi kuluttajien liikkuvuutta, tuotteiden vertailtavuutta, vakuutuskelpoisuutta sekä markkinoiden avaimista pk-yrityksille ja uusille tulokkaille.

3.3.6 Rahoitusalan työmarkkinoiden edustajat taas ovat todenneet, ettei vihreässä kirjassa käsitellä työntekijöiden roolia, ja toistaneet vaatimuksensa lisätä erityiskoulutusta, jonka avulla voidaan vastata alati kasvavaan eri sijoitusvaihtoehtoja koskevan tiedon ja lisäselvennysten tarpeeseen. He ovat myös tuoneet korostetusti esille erittäin aggressiiviset kauppatavat ja tulostavoitteisiin liittyvät kannustin- ja arviointijärjestelmät, joiden johdosta tuotteiden myynti on useissa yhteyksissä ollut epäasianmukaista ja kuluttajien todellisia tarpeita vastaamatonta. Tämä näkökohta korostuu, kun otetaan huomioon aivan tuoreeseen rahoituskriisiin liittyvät näkökohdat sekä tehokkaan ja merkityksellisen yhdenmukaisen markkinavalvonnan puutteesta johtuvat epäkohdat. Lisäksi tähän liittyvät hedge-rahastojen ja pääomasiointurahastojen yhä merkittävämpi asema sekä tarve valvoa tarkasti luokitusyhtiöiden toimintaa. Liikkeeseenlaskijat teettävät usein arvopaperiensa arvon määrittämisen luokitusyhtiöillä, mihin liittyy ilmeinen eturistiriita.

3.3.7 Kuluttajien edustajat ovat vaatineet radikaaleja toimenpiteitä saman maan sisällä ja rajan ylitse tapahtuvaan tilien siirtämiseen liittyvien menettelyjen keventämiseksi ja helpottamiseksi. Lisäksi on vaadittu tarkkaa ja vastuullista neuvontaa, kattavaa ja helppotajuista tiedotusta sekä yhteisiä sääntöjä eri maissa toteutettaville toimille. Kuluttajien edustajat suhtautuvat kuitenkin erittäin epäilevästi vapaaehtoiseen yhteiseen järjestelmään (nk. 28. järjestelmään) ja voimassa olevien säädösten yhdenmukaistamiseen. EU:n sisäiset kuluttajansuojan erot perustuvat tunnetusti tähän.

3.3.8 Kaikki kuulemiseen osallistuneet korostivat, että kuluttajien ja rahoituslaitosten yhteistyötä tulee lujittaa ja tunnustaa työmarkkinoiden konkreettinen ja erityinen panos suhteiden parantamiseen ja osapuolten lähentämiseen.

3.3.9 ETSK pitää kuulemisen avulla saatua panosta erittäin merkittävänä ja katsoo, että esitetyt huomiot ovat kannatettavia ja osoittavat, että julkisen kuulemisen tulosten julkistamisen jälkeen on tarpeen käynnistää nopeasti sidosryhmien monenvälinen keskustelu, jossa eri tahojen näkemykset pyritään sovittamaan tasapainoisesti yhteen. Komitea ilmaisee olevansa valmis koordinoimaan ja vauhdittamaan tällaista keskustelua.

3.4 Yhtenäismarkkinat

3.4.1 Yhtenäismarkkinoiden vähittäisrahoituspalveluja käsittelevän vihreän kirjan pääperiaatteena on kuluttajien hyvinvoinnin parantaminen. Kuluttajat käyttävät rahoituspalveluja monissa arkielämänsä yhteyksissä, joten vähittäisrahoituspalvelujen alan parannuksilla voi olla huomattava merkitys yleistavoitteiden saavuttamisessa.

3.4.2 Euroopan unionissa sovellettavat sääntely- ja valvontapuitteet ovat vahvistaneet rahoitusvälittäjien luotettavuutta ja niiden mahdollisuuksia vapaaseen palveluntarjontaan sekä edistäneet merkittävästi rahoitusalan kilpailua.

3.4.3 Lisäksi yhteisen rahan käyttöönotto ja rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman tulokset ovat edistäneet huomattavasti instituutio- ja tukkuasiakkaille tarjottavien palvelujen yhtenäismarkkinoiden kehittymistä.

3.4.4 Komission mukaan vähittäismarkkinat ovat sitä vastoin edelleen erittäin lokeroituneet, minkä johdosta

- valtioiden rajat ylittävä toiminta on kaiken kaikkiaan vähäistä
- kaiken kaikkiaan hyvin samankaltaisten palvelujen hintahaarukka on laaja
- kuluttajien valinnanvara on verraten rajallinen
- välitystoiminnan kannattavuus vaihtelee huomattavasti maittain.

3.4.5 ETSK on samaa mieltä siitä lähtökohdasta, että vähittäismarkkinoiden sirpaleisuutta tulisi vähentää. Komitea korostaa kuitenkin, että vähittäismarkkinat ovat yleensä väistämättä tukkumarkkinoita lokeroituneemmat kysynnän hajanaisuudesta ja epäyhtenäisyydestä johtuvista ilmiselvistä syistä ja että vähittäismarkkinoita ei siis voida arvioida samoin kriteerein kuin tukkukauppaa.

3.4.6 ETSK panee merkille, että markkinoilla kehitys on suuntautumassa kohti muunlaisia malleja. Kansainvälisten konsolidointiprosessien myötä rakennetaan maailmanlaajuisia markkinoita. Monikansalliset pankit ja vakuutusyhtiöt edistävät hankintastrategiaansa vahvistamalla tarjoamiensa tuotteiden liikkuvuutta. Erälle suurille konserneille Euroopasta on tulossa kotimarkkina-alue. Ne eivät kannu huolta kyvystään tarjota tuotteitaan ja palvelujaan jäsenvaltiosta toiseen vaan haluavat pikemminkin kasvattaa volyymia ja laajentaa toimintamahdollisuuksiaan varmistamalla suoran pääsyn eri maiden markkinoille siten, että ne hallitsevat markkinoita sisäpuolelta. Tästä osoituksena oli hiljattain käyty kiivas ostokilpailu erästä suuresta alan komaalaisesta pankista.

3.4.7 Rajatylittävillä konsolidointiprosesseilla kuitenkin on tai voi olla erittäin kielteisiä työllisyysvaikutuksia. Tällaisten hankintojen yhteydessä työpaikkojen saatetaan ilmoittaa vähentyvän kymmenillä tuhansilla, mutta leikkaukset eivät aina toteudu käytännössä. ETSK on jo tuonut esille työllisyysriskit ja ehdottanut sopivia toimenpiteitä tämännäyppisten sosiaalisten kriisien torjumiseksi koulutussuunnitelmien, ammatillisen uudelleen koulutuksen ja sosiaaliturvan avulla (⁶). Tällaisia toimia sisältyykin moniin eurooppalaisiin pankkialan työehtosopimuksiin. Kustannussäästöjä syntyy, mutta kuluttajat eivät hyödy merkittävästi, sillä yritykset yleensä suhteuttavat hintajärjestelmänsä paikallisiin

markkinoihin, eikä uusien toimijoiden markkinoille tulosta odotettuja etuja ole juuri havaittavissa.

3.4.8 Yhtenäismarkkinoiden kehittämisen mahdollinen taloudellinen tuottavuus on rakenteellisesti vähäisempää kuin ne mittakaavaedut ja markkina-asemaan liittyvät edut, joita suora pääsy kansallisille markkinoille voi tarjota. Yritysten mahdollisesti saamia hyötyjä pidetään näin ollen marginaalisina ja häviävän pieninä. Tätä seikkaa tulee pitää lähtökohtana toimintavaihtoehtojen käytännön analysoinnille.

3.4.9 ETSK antaa täyden tukensa tavoitteelle, jonka mukaan yhtenäismarkkinoilta tulee poistaa kaikki tarkoitushakuiset ja keinotekoiset esteet, ja toivoo siis, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan kaikki tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi komitea kuitenkin korostaa, että toteutettavien toimien on oltava tehokkaasti kohdennettuja ja että niiden kustannustehokkuuden tulee ilmetä selvästi.

4. Kuluttajatiedotus ja toimijoiden ammatillinen koulutus

4.1 ETSK pitää perusedellytyksenä, että vastuullisten kuluttajavalintojen mahdollistamiseksi toteutetaan kaikki tarkoituksen mukaiset aloitteet, joiden avulla voidaan lisätä kuluttajien asiantuntemusta ja tietoisuutta. Olennaisia seikkoja valottava, kattava tiedotus on perustavan tärkeää heidän tukemisekseen, ja tässä yhteydessä on tietenkin otettava aina huomioon, ettei rahoitusalan tuotteita ja palveluja voida rinnastaa muihin tuotteisiin ja palveluihin.

4.2 ETSK:n mielestä olisi tehtävä ero tiedotuksen ja neuvonnan välillä. Tiedotuksella täytetään velvollisuus antaa kuluttajille tietoa, ja sen on oltava asiakkaan tieto- ja riskiprofiilin mukaista. Asiakasta on varoitettava asiaan mahdollisesti liittyvistä riskeistä. Neuvonta on pyynnöstä annettavaa ammattimaista palvelua, johon voi liittyä myös neuvojan vastuu. Tätä eroa ei aina ymmärretä riittävän hyvin. Toisissa maissa — esim. Yhdistyneessä kuningaskunnassa — tällaisia palveluja tuottavat riippumattomat ammatinharjoittajat ja toisissa rahoituslaitosten työntekijät. Viimeksi mainitut saattavat joutua ilmeiseen eturistiriititilanteeseen, jossa vastakkain ovat rahoitustuotteiden myyntitavoite mahdollisine kannustimineen ja palkitsemisjärjestelmineen sekä työntekijän asiantuntemukseen luottavan asiakkaan suojeleminen.

4.3 ETSK pitää välttämättömänä, että tähän asiaan puututaan selkeän sääntelyn avulla ja että mahdollisesti eturistiriitaan johtavat toimintatavat, tuotteiden myyntikannustimet ja myyntivirkailijoiden palkitsemisjärjestelmät torjutaan. Ne on omaksuttu kaupallisen jakelun alalta, ja ne liittyvät tiettyjen tuotteiden myyntitavoitteisiin. ETSK suosittaa käynnistämään yritysten, kuluttajien ja alan työntekijöiden välisen erityiskeskustelun, joka voisi olla ensimmäinen askel kuluttajien ensisijaiseen vaatimukseen vastaamiseksi. Vaatimuksena on, että pankkien ja vakuutusyhtiöiden toiminnan avoimuuteen on voitava luottaa.

(⁶) Ks. edellinen alaviite.

4.4 Jotta kuluttajatiedotus olisi todella tehokasta, siinä on otettava huomioon kulttuurierot ja se, ettei yhtä ainoaa parasta toimintatapaa ole olemassa. Tiedotusvaatimukset tulee siis suhteuttaa jäsenvaltioiden erilaisiin olosuhteisiin. Voitaisiin kuitenkin kuvitella, että Euroopassa olisi yhtenäinen vähimmäis-suoja, kuten komissio aikoo ehdottaa. Lisäksi olisi otettava huomioon, että rahoitusmarkkinadirektiivissä säädetään sijoitus-palvelujen keskinäisestä neuvonnasta. Siitä tulee näin ollen luot-tamuksellista toimintaa. Rahoitusmarkkinadirektiivi takaa sijoit-tajalle neuvontapalveluissa erittäin korkeatasoisen suojelun: neuvojan on hankittava kaikki antamiensa suositusten asianmu-kaisuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Neuvontatoiminta tulee määritellä siten, että se voidaan selvästi erottaa yleisluon-teisten neuvojen antamisesta jakeluverkoissa. Lisäksi tulee selvittää tiukempien velvoitteiden soveltamisalaa.

4.5 Välittäjien on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpi-teet havaitakseen eturistiriidat ja hallitakseen niitä siten, etteivät ne haittaa asiakkaiden etua. Mikäli eturistiriitojen hallitsemiseksi toteutetut toimenpiteet eivät riitä varmistamaan kohtuullisella varmuudella asiakkaiden etuja, välittäjä tiedottaa asiakkaalle selvästi eturistiriidan yleisestä luonteesta ja lähteistä ennen ryhty-mistään toimiin asiakkaan nimissä. Yleisesti ottaen välittäjät velvoitetaan ajamaan asiakkaan etua parhaansa mukaan.

4.6 ETSK suosittaa pankeille ja vakuutusyhtiöille, että ne käynnistäisivät erityisesti rahoituspalveluja ja -tuotteita tunne-tuksi tekeville ja myyville pankki- ja vakuutusvirkailijoille tarkoi-tettua ammatillista koulutusta. Virkailijat ovat yhdysside rahoit-uslaitosten ja kuluttajan välillä, ja heidän on oltava hyvin pereh-tyneitä rahoitustuotteiden ja -palvelujen erityispiirteisiin ja pystyttävä neuvomaan asiakkaita moitteettomasti. Kyproksessa sovelletaan brittimalliin pohjautuvaa toimintatapaa, johon kuuluu velvoite määrittää asiakkaan riskiprofiili ja antaa asiak-kaalle kattavat ja totuudenmukaiset tiedot. Toimintatapa on osoittanut tehonsa, ja Kyproksessa kuluttajat ovat erittäin tyyty-väisiä. Kuluttajansuojaa voidaan parantaa kehittämällä virkaili-joiden ammattitaitoa. Vaikka osapuolet ovatkin toisistaan riippu-mattomia, komission olisi edistettävä alakohtaisen työmarkkina-vuoropuhelun yhteydessä erityisohjelman luomista rahoituspal-velujen ja -tuotteiden myyntivirkailijoiden koulutuksen kehittä-miseksi. Näin voitaisiin tehdä esimerkiksi toteuttamalla alan työmarkkinavuoropuhelun yhteydessä pankkien ja vakuutusyh-tiöiden eurooppalaisten järjestöjen sekä alan eurooppalaisen ammattiliiton (*UniEuropa finanza*) yhteinen hanke.

Rahoitustuotteet

4.7 Samoja rahoitustuotteita myydään yhä useammin erilai-sissa paketeissa. Toisinaan asiakkaita houkutellaan hankkimaan tuotteita ja palveluja, joita ei ole erityisesti räätälöity vastaamaan heidän varsinaisia tarpeitaan. Etenkin kulutusluotoista johtuva ylivelkaantuminen aiheuttaa yhä vakavampia ongelmia paitsi kotitalouksille myös erikoisalojen yrityksille. Yhdysvalloissa finanssitalouden korostuminen on johtanut korkeariskisistä *subprime*-luotoista johtuvaan kriisiin. Kyseessä on valtava lumi-vyöryn kaltainen ilmiö, josta kärsivät erityisrahoituslaitosten

lisäksi myös suursijoittajat, jotka ovat merkinneet valtavia määriä — miljardien dollarien arvosta — korkeatuottoisia mutta riskialttiita arvopapereita. Kriisi on levinnyt rahoitusmarkki-noiden kaikille aloille ja paljastanut väljähköjen valvontamallien, kuten Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovellettavan mallin, rajoitukset. Tämän takia tulee tarkistaa ja lujittaa Lamfalussy-prosessin kolmatta tasoa, joka koskee kansallisten sääntelyviran-omaisten keskinäistä koordinoitua. Euroopassa kriisin vaikutus rahoitusmarkkinoihin on ollut verraten pieni, vaikka eräissä maissa, joiden pankit käyttävät samankaltaisia toimintatapoja esim. jälleenrahoittamalla jatkuvasti luottoja, alkaa esiintyä vakavia ongelmia korkotason nousun vuoksi. Suurimpana ongel-mana on ollut dollarin arvon aleneminen, jonka johdosta euro on noteerattu ennätyslukemiin. Tämä vaarantaa Euroopan varsin positiivisen suhdannevaiheen (ks. lausunto ECO/202, esittelijä: Olivier Derruine).

4.8 ETSK panee merkille, että komissio suhtautuu aiempaa myönteisemmin nk. 28. järjestelmän eli vapaaehtoisen järjes-telmän luomiseen. Tältä osin komitea viittaa näkemyksiin, jotka se on esittänyt aiheesta ”Valkoinen kirja — Rahoituspalvelupoli-tiikka 2005–2010” antamassaan lausunnossa (7).

4.9 Vapaaehtoisen eurooppalaisen järjestelmän ja tarkastelta-vina olevien mahdollisten direktiivien ohella olisi toivottavaa, että alan toimijat laatisivat itsenäisesti eurooppalaisen eettisen säännösten, joka koskisi nimenomaan rahoituspalvelualan kulut-taja- ja asiakassuhteita, ja keskustelisivat ja sopisivat siitä komis-sion asianomaisten yksiköiden sekä käyttäjien ja alan työnteki-jöiden järjestöjen kanssa.

4.10 Kuluttajansuoja-asioista vastaava komission jäsen Meglena Kuneva totesi INT-erityisjaoston kutsusta 18. heinä-kuuta 2007 pitämässään puheenvuorossa asettaneensa vuosien 2007–2013 kuluttajapolitiittiselle strategialle kolme päätavoitetta:

- kuluttajien aseman vahvistaminen
- eurooppalaisten kuluttajien taloudellisen ja muun hyvin-voinnin edistäminen
- kuluttajien tehokas suojeleminen.

Komissio esitti näiden tavoitteiden saavuttamiseksi toukokuussa 2007 neuvostolle kulutusluottoja koskevan direktiivin. Siitä on päästy poliittiseen sopuun.

4.10.1 Direktiiviehdotuksessa määritellään parametrit, joita noudattamalla lainatarjouksista voidaan tarjota kattavaa, helppo-tajuista ja vertailukelpoista tietoa. Siinä esitetään täysin yhden-mukaistettu vuosikoron laskentakaava ja yhtenäinen eurooppa-lainen malli ennen sopimuksen tekoa esitettävälle tiedoille. Lisäksi kuluttajille esitetään uutta oikeutta, jonka perusteella he voivat kieltäytyä lainasopimuksesta 14 päivän harkinta-ajan kulussa, sekä mahdollisuutta aikaistaa lainan takaisinmaksua.

(7) EUVL C 309, 16.12.2006, s. 26.

4.10.2 Komissaari Kuneva korosti pyrkivänsä myös vahvistamaan ”kuluttajien kykyä ymmärtää rahoitusalan mekanismeja”. Tärkeintä on tiedon jakaminen, mutta toinen kehitettävä ala on kuluttajien taloustietoisuuden lisääminen, minkä tulee täydentää mutta ei korvata tiedotusvelvoitteita.

4.10.3 ETSK kannattaa vakaasti komissaari Meglena Kunevan esittämiä tavoitteita ja valmistelee lausuntoa, jossa arvioidaan tehtyjä ehdotuksia.

5. Toiminnallinen tavoite

5.1 Vihreän kirjan toiminnallisena tavoitteena on vähentää vähittäisrahoitusmarkkinoiden lokeroituneisuutta poistamalla asiakkaiden liikkuvuuden oikeudelliset ja taloudelliset esteet. Siltä osin voidaan todeta, että asetettuaan ehdot tarjottavien tuotteiden liikkuvuudelle Euroopan unioni haluaa täydennykseksi edistää kysynnän liikkuvuutta.

5.2 Tähän tarkoitukseen tarvittavan säännösten tuottaminen on kallista jo sinänsä sekä erilaisilta sidosryhmiltä — erityisesti välittäjiltä — vaadittavien mukautusten takia. ETSK haluaa komission tapaan, että aloitteita käynnistetään vain, jos niistä koituu kansalaisille merkittävää hyötyä ja hyödyn saavuttaminen on hyvin todennäköistä. Komitea pitää niin ikään myönteisenä, että hyväksytyjen aloitteiden vaikutuksia halutaan seurata sen varmistamiseksi, että tulokset vastaavat odotuksia, ja että toimia ollaan valmiita perumaan, jos ne eivät ole tyydyttäviä. On kuitenkin syytä korostaa sitä ongelmaa, että epäsovivista ja peruttavista aloitteista voi aiheutua hyvin suuriakin kustannuksia. Kokemukset ovat osoittaneet, että tällaiset kustannukset voivat päätyä kuluttajien maksettaviksi ja pikemminkin lisätä kuin keventää heidän taakkaansa.

5.3 ETSK korostaa tässä yhteydessä, että prosessi, jossa muutetaan tilannetta alkuperäisestä, arvioidaan vaikutukset ja palataan mahdollisesti lähtötilanteeseen, voi usein jäädä aiejulistukseksi sen sijaan, että siitä tulisi todella toteuttamiskelpoinen toimintasuunnitelma. Rahoitusalan liiketoiminnan ja kilpailun dynamiikassa keskeinen sija on itse asiassa kulttuurisilla malleilla, luottamuksellisilla suhteilla ja kertyneellä kokemuksella. Suurin osa toimista vaikuttaa myöskin näihin seikkoihin ja muuttaa niitä pysyvästi, joten lähtötilannetta ei voida palauttaa vain perumalla ne toimet, jotka eivät täytä vaikutusarvioinnin ehtoja. Näin ollen ETSK toivoo, ettei komissio tuodittautuisi liian optimistisesti siihen uskoon, että lähtötilanteeseen voidaan palata, mikäli toimien tulokset todetaan riittämättömiksi.

6. Rahoituspalvelujen rajatylittävä saatavuus

6.1 Vihreän kirjan mukaan vähittäisrahoitusmarkkinoiden sirpaleisuus säilyy keskipitkällä aikavälillä pääosin ennallaan, ellei ryhdytä kohdennettuihin toimiin kuluttajien liikkuvuutta rajoittavien esteiden vähentämiseksi. Tällaisia esteitä ovat mm. sääntely- ja kuluttajansuojaympäristöjen hajanaisuus, erilaiset verojärjestelmät sekä rahoituspalvelujen käyttämien toiminnallisten perusrakenteiden hajanaisuus ja yhteensopimattomuus.

6.2 ETSK on samaa mieltä siitä, että asiakkaiden liikkuvuus on tärkeää rahoituspalvelualan kehittämiseksi niin laadun kuin tehokkuudenkin kannalta. ETSK katsoo kuitenkin, että rahoituspalvelujen rajatylittävää saatavuutta koskevia tavoitteita ei pitäisi asettaa liian korkealle.

6.3 Kuluttajien liikkuvuus voidaan ymmärtää sekä maantieteellisenä liikkuvuutena (tuotteen hankkiminen paikasta, joka sijaitsee kaukana omasta kotipaikasta) että asiakassuhteiden vaihtuvuutena (mahdollisuus vaihtaa helposti palvelujen tuottajaa). Nämä liikkuvuuden lajit liittyvät kiinteästi toisiinsa, vaikka niiden välillä voidaan tehdä käsitteellinen ero.

6.4 Palvelusektori tarjoaa ainakin potentiaalisesti suuremmat mahdollisuudet maantieteelliseen liikkuvuuteen kuin kulutustavarasektori, sillä vaihdettavan hyödykkeen aineellinen olemus ei rajoita toimintaa. Esimerkiksi auton hankkimiseen ulkomailta liittyy merkittäviä kuljetusongelmia. Tällaisia ongelmia ei kuitenkaan ole, jos vaihdon kohteena on aineeton palvelu, joka kulkee tien sijasta tietoliikenneväyliä pitkin.

6.5 Palvelusektorilla asiakassuhteiden liikkuvuutta puolestaan haittaa se, että aineettomina hyödykkeinä palveluja on usein vaikea arvioida ja täysin ymmärtää. Tämän seurauksena myyjän ja ostajan luottamuksellisten suhteiden merkitys korostuu erityisesti. Luottamukselliset suhteet ovat rahoitusallalla suunnattoman tärkeitä, sillä valtaosa tuotteista on erityisluonteisia, ja niihin liittyy myyjän ja ostajan pitkäaikaisia sitoumuksia. Siihen, miksi kuluttajien mielestä on hankalampaa luoda luottamuksellisia suhteita välittäjiin, jotka eivät ole suoraan tavoitettavissa heidän kotimaassaan, on lukuisia syitä.

6.6 Toinen asianmukaista huomiota edellyttävä näkökohta on se, millä keinoin kuluttaja tutustuu hyödykkeeseen. Kun on kyse aineellisista hyödykkeistä, tuotteeseen voidaan tutustua aistien avulla, jolloin kieli- tai kulttuurimuureista ei tietenkään ole haittaa. Rahoituspalveluja ei kuitenkaan voi nähdä tai koskea, vaan niistä muodostetaan käsitys esitteissä ja sopimusehdoissa esitetyn kuvauksen perusteella. Kieli- ja kulttuuriongelmiä ei siis tule aliarvioida. Kuluttajat voivat hankkia palveluja ulkomailta, jos he osaavat kieltä hyvin ja tuntevat välittäjän sijaintimaassa rahoitusallalla sovellettavat keskeiset periaatteet. Kieliesteiden poistamiseksi voitaisiin harkita eräänlaisen monikielisen järjestelmän käyttöönottoa tiedotuksessa ja sopimuksissa. ETSK:n mielestä ei ole kuitenkaan realistista eikä asianmukaista vaatia välittäjiä laatimaan esitteitä ja sopimusehtoja EU:n kaikilla kielillä. Volyymin kasvu ei missään tapauksessa riittäisi korvaamaan tällaisista aloitteista, joita tuotteiden jatkuva muuttuminen mutkistaa, aiheutuvia kustannuksia. Vihreässä kirjassakin todetaan, ettei keskipitkällä aikavälillä voida odottaa kuluttajien rajatylittävän liikkuvuuden lisääntyvän rahoituspalveluallalla. Kieliongelmat jäänevät siis keskipitkällä aikavälillä ratkaisematta ja haittaavat huomattavasti vähittäisrahoituspalvelujen rajatylittävää saatavuutta.

6.7 Komissio on asettanut korkean tason työryhmän arvioimaan nykytilannetta, kun on kyse kuluttajien liikkuvuudesta ja pankkitileistä. Toukokuun 30. päivänä 2007 julkaistiin mielenkiintoinen raportti, josta ilmenee, että hyvin monista kysymyksistä ollaan huomattavan erimielisiä. Kuluttajajärjestöt pitävät liikkuvuuskysymystä todellisenä ongelmana, kun taas pankkialan asiantuntijat eivät. Toiset toteavat, että asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä eivätkä pidä liikkuvuuden helpottamista tarpeellisenä. Toiset taas ovat sitä mieltä, että tällaisiin tilastoihin tulee suhtautua erittäin varovaisesti, koska tyytyväisyys riippuu odotustasosta ja koska on tärkeää antaa kuluttajille mahdollisuus vaihtaa pankkia esteettä. Tällöin tyytyväisetkin asiakkaat voisivat vaihtaa pankkia saatuaan markkinoilta parempia tarjouksia.

6.8 Pankkiala korostaa, että kuluttaja suuntautuu pääasiassa kotimaan markkinoille, kun taas kuluttajajärjestöt valittavat rajatylittävän kilpailun puutetta, joka johtuu tilin vaihtamiselle asetetuista esteistä sekä tarjolla olevien vaihtoehtojen heikosta avoimuudesta ja vertailukelpoisuudesta, joihin yhdistyy kuluttajien heikko luottamus ulkomaisiin yrityksiin.

6.9 Asiantuntijaraportissa tarkastellaan tilin avaamisen yhteydessä esiintyviä vaikeuksia. Niitä ovat pankkien mukaan mm. sellaiset oikeudelliset ja sääntelyesteet kuin rahanpesun vastaisesta lainsäädännöstä johtuva henkilöllisyyden toteamisvelvollisuus. Kuluttajien mukaan ongelmana on tarjolla olevia vaihtoehtoja esittelevän tiedotuksen ja tarvittavan dokumentaation avoimuuden puute. Koska talouden toimintaan ja yhteiskuntaan on mahdoton osallistua ilman käyttötiliä, kuluttajien mielestä nykyisin on tunnustettava oikeus tavallisen käyttötilin avaamiseen siten kuin se tunnustetaan eräiden Euroopan maiden lainsäädännössä. Pankit ovat korostaneet tässä asiassa sopimusvapautta monissa valtiosäännöissä taattuna markkinatalouden peruseriaatteena.

6.10 ETSK ei halua panna alulle valtiosääntökeskustelua, mutta se pitää olennaisen tärkeänä rahoituslaitosten ja asiakkaiden lähentymistä. Komitea katsoo myös, että koska jotkin demokraattiset ja markkinatalouteen perustuvat maat ovat onnistuneet luomaan kuluttajille joitakin vähimmäisoikeuksia, kuten asukkaiden perusoikeuksiin sisältyvän laillisen oikeuden pankkitiliin, mikä edellyttää hyvää mainetta koskevien vaatimusten täyttämistä, olisi kuviteltavissa, että tällaisista hyvistä käytänteistä — kun ne sovitetaan yhteen kansallisten säädösten ja toimintatapojen kanssa — voisi tulla osa unionin yhteistä perintöä. Sen kartuttamisessa on jo useaan otteeseen hyödynnetty paikallisia lainsäädäntöjä levittämällä niistä saadut hyvät kokemukset kaikkiin jäsenvaltioihin. ETSK on eräissä aiemmassa lausunnossaan toivonut pankkitilin saantioikeuden yleistä varmistamista ⁽⁸⁾.

7. Tavoitteet ja toteutettavat toimet

Hintojen aleneminen ja kuluttajien valinnanvaran lisääntyminen

7.1 Komissio katsoo, että luomalla olosuhteet, jotka lisäävät kuluttajien liikkuvuutta, voidaan edistää kahdentyyppisiä myönteisiä vaikutuksia: laajentaa valinnanvaraa siten, että kuluttajien

tarpeisiin voidaan vastata paljon monipuolisemmin kilpailukykyiseen hintaan.

7.2 Tästä syystä vähittäisrahoituspalvelujen alalla on käynnistetty aloitteita, joiden yhteydessä tutkitaan erityisesti mahdollisuutta edistää pankkitilien nk. siirrettävyyttä. Lisäksi punnitaan mahdollisuutta esittää direktiivi lisäeläkeoikeuksien siirrettävyyden parantamiseksi.

7.2.1 ETSK katsoo, että kysymystä käyttötilin siirrettävyydestä ei tule sekoittaa kysymykseen yhtenäisestä eurooppalaisesta tilinumerosta. Yhtenäisen eurooppalaisen tilinumeron käyttöönotto aiheuttaisi valtavat kustannukset, jotka eivät olisi mitenkään perusteltavissa. Ne päättyisivät lopulta kuluttajien maksettavaksi. Siirrettävyyden tulee koskea kaikkia pankkitiliin liittyviä tapahtumia, kuten toistuvaisuusurituksia, suoraveloituksia ja arvo-osuustilejä, mutta tilinumeron säilyttämiseen ei missään nimessä tule velvoittaa. Yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) toteuttaminen unionitasolla perustuu nykyisiin IBAN-tilinumeroihin ja CIN-tarkisteeseen (*Control Internal Number*), jotka tulee säilyttää ennallaan. Pankkien on tehtävä mahdollisimman tiivistä yhteistyötä tilien ja niihin liittyvien yhteyksien siirrettävyyden takaamiseksi. Ne voivat laatia käytännösääntöjä tai pankkien välisiä sopimuksia, kuten eräissä maissa on jo tehty.

7.3 ETSK on samaa mieltä siitä, että kuluttajien liikkuvuuden esteiden lainmukaisuus on syytä tutkia tarkasti. Tällaisia esteitä ovat mm. sulkemismaksut, puutteellinen tiedonsaanti sekä sellaiset rahoituspalvelusopimuksiin liittyvät seikat, joiden avulla pyritään liian usein hankaloittamaan tuotteen tai palveluntuottajan vaihtamista. ETSK korostaa kuitenkin myös sitä, että teknisten, sääntely-, vero- ja lainsäädäntörasitteiden takia toimintaolosuhteista on usein hankala tehdä sellaisia, että ne mahdollistaisivat komission kaavaileman tasoisen kuluttajien liikkuvuuden. Lisävaikeuksia aiheuttaa se, että euron rinnalla on käytössä muita valuuttoja. Lukuisat jäsenvaltiot eivät vielä kuulu euroalueeseen, ja tämä ongelma on olemassa edellä mainittujen lisäksi.

7.4 Pyrkimyksiä luoda rahoituspalvelualalle yhtenäiset toimintaolosuhteet haittaavat lisäksi esteet, joita jäsenvaltioiden viranomaiset ovat luoneet siinä sinänsä oikeutetussa tarkoituksessa, että kuluttajansuojaa olisi mahdollisimman hyvä. Komissio kertoo aikovansa pidättäytyä sellaisista valinnanvapauden rajoittamisista, jotka eivät ole täysin perusteltuja. ETSK katsoo kuitenkin, että kuluttajansuojajärjestelmän yhdenmukaistamista koskeissa kysymyksissä tulee noudattaa varovaisuutta, sillä EU:n jäsenvaltiot eivät ole kulttuurisesti ja sosiaalisesti niin samankaltaisia, että olisi oikeutettua toimia erittäin keskusjohtoisesti.

8. Kuluttajien luottamuksen lujittaminen

8.1 Rahoitustoiminnalla ja -palveluilla käytävä kauppa edellyttää vankkaa osapuolten keskinäistä luottamusta. Komissio korostaa, että eurooppalaiset kuluttajat suhtautuvat jossain määrin varautuneesti ja epäilevästi rajatylittävän toiminnan tarjoamaan suojaan ja takeisiin. Kuluttajien liikkuvuudesta tulee täyttää totta vasta silloin, kun he ovat todella vakuuttuneita, ettei heidän etujensa suojaaminen ei riipu palvelujen ostopaikasta eikä niiden jakelukanavasta.

⁽⁸⁾ Ks. edellinen alaviite.

8.2 Komission mielestä tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää seuraaviin kysymyksiin tarttumista: kuluttajien edun suojaaminen, selkeän ja varman sääntelykehysten luominen, sen varmistaminen, että käytettävissä on asianmukainen, oikeuslaitoksen ulkopuolinen riitojenratkaisujärjestelmä, sekä rahoitusvälittäjien luotettavuuden parantaminen.

8.3 Kuluttajien edun suojaamista koskevat kysymykset ovat arkaluonteisia, sillä — kuten aiemmin on jo korostettu — kaikkien jäsenvaltioiden vaatimuksia ja tarpeita vastaavan sääntelykehysten luominen on hankalaa. Koska kuluttajansuojapuitteita on vaikea yhdenmukaistaa, kuten esim. kulutusluottodirektiiviä tarkistettaessa huomattiin, kuluttajat saattavat saada sellaisen käsityksen, että palvelun ostovaltio vaikuttaa huomattavasti suojan tasoon.

8.4 Sopimussuhteiden sääntelypuitteiden varmuudesta todettakoon, että vuonna 1980 solmitun Rooman yleissopimuksen mukaan periaatteena on, että osapuolet päättävät, mitä lainsäädäntöä sopimukseen sovelletaan. Tarkasteltavana on tätä periaatetta koskeva muutos, jonka mukaan sovellettava lainsäädäntö olisi kuluttajan oleskelumaan lainsäädäntö, mikäli myyjä harjoittaa kaupallista toimintaa kuluttajan oleskelumaassa. Ei ole kuitenkaan varmuutta siitä, että kuluttajan oleskelumaan lainsäädännön soveltaminen kannustaisi tarjoamaan rahoitustuotteita muissa jäsenvaltioissa.

8.5 Tämän periaatteen selkeä määrittely voi varmasti vahvistaa kuluttajien luottamusta oikeuteen, vaikka asia liittyykin vain osittain vihreässä kirjassa kaivattuun kuluttajien liikkuvuuteen. Komissio katsoo itse asiassa, että tavoitteena tulee olla myös kuluttajien rajatylittävä liikkuvuus, koska pelkkä rahoitusvälittäjien liikkuvuus ei riitä. Uusi periaate helpottaisi omalta osaltaan yleisen ja yksiselitteisen säännön määrittämistä silloin, kun välittäjä on kaupantekotarkoituksessa yhteydessä muissa jäsenvaltioissa asuviin kuluttajiin, mutta ei silloin, kun kuluttaja etsii aktiivisesti palveluntuottajaa muista jäsenvaltioista.

9. Kuluttajien aseman vahvistaminen

9.1 Vihreässä kirjassa huomautetaan osuvasti, että kuluttajat pelkäävät usein joutuvansa ymmälleen rahoitustuotteiden liian laajasta kirjosta, joka vaikeuttaa omia tarpeita parhaiten vastaavan vaihtoehdon valitsemista. Niinpä mahdollisuutta yhä laajempaan kansainväliseen liikkuvuuteen yhtenäismarkkinoilla pystyvät hyödyntämään aidosti vain sellaisen kuluttajat, joilla on riittävästi tietoa ja hyvä rahoitusalan tuntemus.

9.2 Vihreässä kirjassa korostetaan, että yleisesti ottaen kuluttajat ovat keskimäärin varsin tietämättömiä rahoitusalaista ja että

tämä heikentää voimakkaasti mahdollisuuksia tehdä oikeita valintoja rahoitusasioissa. Asiaan vaikuttaa lisäksi se, että yleisen näkemyksen mukaan rahoitustuotteista tiedottaminen keskittyy ääripäihin ja on näin ollen joko liian yleisluonteista tai liian kattavaa.

9.3 Tällaisista ongelmista päästäisiin ainakin osittain, jos kuluttajat voisivat hyödyntää riippumattomia neuvontapalveluja, jotka auttaisivat heitä tekemään omien etujensa mukaisia päätöksiä. Kyproksessa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa on jo kokemuksia tällaisesta käytännöstä, ja rahoitusmarkkinadirektiivin myötä se laajentuu muihinkin jäsenvaltioihin — ei kuitenkaan pakollisena vaan vaihtoehtona välittäjien suoraan tarjoamille palveluille. Tätä nykyä kuluttajat hakevat lisäneuvoja rahoituspalvelun tuottajalta. Vaikuttimena on todennäköisesti rahoituspalvelun tarjoamisen edellyttämä luottamuksellinen suhde tai se, että myyjän antamasta neuvonnasta ei aiheudu ilmeisiä kustannuksia. Olisi kuitenkin tiedostettava se tosiseikka, että muun kuin riippumattoman tahon antamissa neuvontapalveluissa voi piillä eturistiriitä, jonka vuoksi kuluttaja ei saa siitä täyttä hyötyä.

9.4 ETSK katsoo, että sen riittävä ymmärtäminen, miten monimutkaista rahoitustarpeiden täyttäminen voi olla, edellyttää kuluttajilta asianmukaista rahoitusalan tuntemusta. Vain tällöin he voivat myös antaa arvoa asiantuntevan ja riippumattoman rahoitusneuvonnan tuomalle lisäarvolle. Rahoitusalan tuntemusta on siis parannettava yleisesti, mutta lisäksi on tärkeää, että säästäjät ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Asiantuntijat puhuvat jo ”lukutaidottomuudesta rahoitusasioissa”. Monilla ei ole asiasta yleiskuvaa, eivätkä he siis kykene tekemään itsenäisiä päätöksiä taloutensa turvaamisesta, mistä saattaa seurata taloudellisia menetyksiä. Koulu voisi tarjota nuorille tukea rahoitusalan perustaitojen hankinnassa, jotta tulevat sijoituspäätökset voitaisiin tehdä tietoisesti. Tämä ei kuitenkaan poista rahoitusalan toimijoiden vastuuta.

9.5 Paljon huomiota tulee kiinnittää mainontaan ja erityisesti internetmainontaan. Rahoitustuotteiden todelliset ominaisuudet eroavat liian usein huomattavasti annetuista tuottolupauksista, joiden ainoana tarkoituksena on saada kuluttajat sijoittamaan varojaan kyseisiin rahoitustuotteisiin. Perinteiset välittäjät, kuten pankit ja vakuutusyhtiöt, ovat kuitenkin vain harvoin mukana tällaisessa toiminnassa. Ne pitävät asiakassuhteita arvossa, ja lisäksi niiden toimintaa säätelevät tiukat säännöt ja valvonta. Sitä vastoin uusien kilpailijoiden toiminnan sääntely ei aina ole vakaata, eikä niitä valvota tarkasti. Kaikki nämä seikat heikentävät kuluttajien asemaa.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eläinlääkinnässä käytettäviä sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 84/539/ETY kumoamisesta

KOM(2007) 465 lopullinen — 2007/0168 COD

(2008/C 151/02)

Neuvosto päätti 26. syyskuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eläinlääkinnässä käytettäviä sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 84/539/ETY kumoamisesta

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Valerio **Salvatore**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 151 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa ehdotusta kumota eläinlääkinnässä käytettävistä sähkölaitteista annettu direktiivi 84/539/ETY. Tarkasteltava direktiivi on pitkän aikaa sitten korvattu muilla voimassa olevilla yhteisön säädöksillä, eikä se vaikuta enää tarpeelliselta sisämarkkinoilla eikä unionin ulkopuolisten maiden kanssa käytävässä kaupassa.

1.2 ETSK panee merkille, että kaikki jäsenvaltiot ja teollisuus ovat osallistuneet laajaan kuulemiseen ja että ne ovat tässä yhteydessä kannattaneet direktiivin 84/539/ETY kumoamista.

1.3 ETSK kehottaa painokkaasti komissiota valvomaan, että jäsenvaltioissa kumotaan vastaavat säännökset, jotta ne eivät aiheuttaisi uusia teknisiä esteitä ja tekisi näin tyhjäksi toivottuja etuja.

2. Tausta

2.1 Komissio toteaa 16. maaliskuuta 2005 antamassaan tiedonannossa (KOM(2005) 97 lopullinen), että jäsenvaltioiden ja unionin lainsäädäntöä on yksinkertaistettava, jos näin voidaan parantaa yritysten kilpailukykyä ja poistaa ylimääräisiä kustannuksia.

2.2 Komissio vahvistaa tämän lähestymistavan vuonna 2006 antamassaan valmisteluasiakirjassa ”Ensimmäinen välikertomus sääntely-ympäristön yksinkertaistamisstrategian edistymisestä” (KOM(2006) 690 lopullinen). Asiakirjassa mainitaan aloitteet, joilla mahdollisesti voidaan edistää lainsäädännön yksinkertaistamista vuosina 2006–2009. Kyseisten 43 aloitteen joukossa on eläinlääkinnässä käytettäviä sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu direktiivi 84/539/ETY.

2.3 Asiaa tarkastellut Euroopan parlamentin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta on päättänyt kannattaa varauksetta komission päätöstä.

3. Komission ehdotus

3.1 Asianomaisten tahojen (teollisuuden ja jäsenvaltioiden) kuulemisen perusteella on todettu, ettei tarkasteltavaa direktiiviä 84/539/ETY käytännössä enää sovelleta, sillä direktiivin tavoitteet saavutetaan ja terveys- ja turvallisuusnäkökohdat varmistetaan yhteisön voimassa olevalla lainsäädännöllä alkaen (ihmisten hoidossa käytettävistä) lääkinnällisistä laitteista annetusta direktiivistä 93/42/ETY aina koneista sekä sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta annettuihin direktiiveihin.

3.2 Komissio on pannut merkille, ettei kyseinen säädös ole enää tarpeellinen sisämarkkinoilla eikä unionin ulkopuolisten maiden kanssa käytävässä kaupassa. Komissio ehdottaa, että ”saman säädösmuodon” periaatetta noudattaen direktiivi 84/539/ETY kumotaan 31. joulukuuta 2008 alkaen. Kyseisen ajankohdan jälkeen myöskään liitteessä III olevaa vaatimustenmukaisuusmerkin mallia ei enää käytetä.

3.3 Lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita antamaan joulukuun 31. päivään 2008 mennessä kaikki ehdotetun direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset.

4. Huomiot

4.1 ETSK kannattaa ehdotusta kumota direktiivi 84/539/ETY ja on samaa mieltä ehdotuksen perusteluista.

4.2 ETSK toteaa, että ehdotetun direktiivin bulgarian-, italian-, romanian- ja ruotsinkielisten toisintojen otsikoissa on sana ”lääkinnässä”, joka on poistettava.

4.3 ETSK kehottaa komissiota valvomaan tarvittavalla tavalla, ettei kyseisen päätöksen johdosta eläinlääkinnässä käytettävistä sähkölaitteista saatavia etuja tehdä tyhjäksi uusin säännöksin, jotka jäsenvaltiasolla muodostaisivat perusteettomia kaupan esteitä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaasumaisia polttoaineita käyttävistä laitteista (kodifioitu toisinto)

KOM(2007) 633 lopullinen — 2007/0225 COD

(2008/C 151/03)

Euroopan unionin neuvosto päätti 22. marraskuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaasumaisia polttoaineita käyttävistä laitteista (kodifioitu toisinto)

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä sillä ole siihen kommentoitavaa, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) antaa sille esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 125 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen valaisimien ja merkkivalolaitteiden asennuksesta (kodifioitu toisinto)

KOM(2007) 768 lopullinen — 2007/0270 COD

(2008/C 151/04)

Euroopan unionin neuvosto päätti 19. joulukuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen valaisimien ja merkkivalolaitteiden asennuksesta (kodifioitu toisinto)

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä sillä ole siihen kommentoitavaa, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) antaa sille esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 127 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n uudesta eläinten terveyttä koskevasta strategiasta vuosiksi 2007–2013 ”Mieluummin ennaltaehkäisy kuin hoito”

KOM(2007) 539 lopullinen

(2008/C 151/05)

Komissio päätti 19. syyskuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n uudesta eläinten terveyttä koskevasta strategiasta vuosiksi 2007–2013 — ”Mieluummin ennaltaehkäisy kuin hoito”

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 25. syyskuuta 2007 antaa asian valmistelun ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireyden vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Leif E. Nielsenin ja hyväksyi seuraavan lausunnon äänin 108 puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirja

1.1 Vakavat tarttuvat eläintaudit ovat yhä suurempi riski eläimille ja ihmisille, ja EU:n tulee vahvistaa toimiaan niiden ennaltaehkäisemiseksi, valvomiseksi ja torjumiseksi. ETSK kannattaa komission ehdottamaa strategiaa ja arvostaa perusteellista valmistelutyötä. Unionin ulkopuolisten maiden osalta toimia on kuitenkin vahvistettava, ja indikaattoreiden kehittäminen tulee ottaa yhdeksi tärkeimmistä prioriteeteista niiden perusluonteisen tärkeyden johdosta.

1.2 EU:n säännöillä voidaan odottaa olevan vaikutusta myös ympäröivään maailmaan, ja yhteisön tulee pyrkiä Maailman eläintautijärjestön (OIE) jäseneksi. Komission tulee myötävaikuttaa siihen, että uusi EU-lainsäädäntö ymmärretään selvästi asiaankuuluviin EU:n ulkopuolisissa maissa, ja sen tulee osana ehdotettua vientistrategiaa hyödyntää jäsenvaltioiden kokemusta kriisinhallinnasta sekä niiden voimavaroja.

1.3 Eläinlääkinnällisten rajatarkastusten tulee perustua käytännön riskin kokonaisarviointiin, ja valvontaan tulee sisältyä ensisijaisesti rajoilla suoritettavia pistokokeita, jotta vähennetään laittoman kaupan houkuttelevuutta.

1.4 Huolimatta siitä, että sisämarkkinoiden toimivuuteen on kiinnitettävä huomiota, tulisi vyöhykejaon ja lohkottamisen olla mahdollista OIE:n sääntöjen mukaisten, testi- ja/tai karanteenijärjestelmiä koskevien yhdenmukaisten kriteerien ja vaatimusten muodossa.

1.5 Hallinnointi on tartunnoilta torjumisen ja eläinten hyvinvoinnin kannalta hyvin keskeinen tekijä, ja siihen on kiinnitettävä huomiota asettamalla koulutusta ja neuvontaa koskevia vaatimuksia.

1.6 On syytä harkita elävien eläinten kuljetusten rajoittamista tarttuvien eläintautien leviämisen vaaran supistamiseksi minimiin.

1.7 Eläinlääkintärahasto ja EU:n taloudellinen vastuu on säilytettävä ja kilpailunvääristymien estämiseksi on laadittava pysyvät yhdenmukaiset puitteet kansalliselle osarahoitukselle. Asiaankuuluvat osapuolet on kutsuttava osallistumaan rahoitusjärjestelmien ja niiden käytön suunnitteluun eläinten terveyttä käsittelevässä neuvoa-antavassa toimikunnassa.

1.8 Rokotuksia on muun muassa väestön hyväksyntää silmällä pitäen käytettävä epidemioiden torjumiseen, mikäli niistä on hyötyä terveiden eläinten lopettamisen korvaavana tai sitä täydentävänä vaihtoehtona. Kuten komissio huomauttaa, rokottamisen tulee kuitenkin tapahtua tarkkaan määriteltujen kriteerien mukaisesti ja kulloinkin tilanne huomioon ottaen.

1.9 Tiedonsiirto on ratkaisevan tärkeää tutkimustulosten soveltamiseksi tuotantoon, neuvontaan ja valvontaan, ja komission mainitsemassa tutkimusta koskevassa toimintasuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota myös ennaltaehkäisemiseen.

2. Komission asiakirjan pääsisältö

2.1 Alaa koskevista EU:n politiikoista on säädetty yli 300 direktiivillä, joista suurin osa on annettu vuosina 1988–1995 konkreettisten tautiepidemioiden yhteydessä. Vakavien tarttuvien eläintautien esiintyminen on vähentynyt, mutta samanaikaisesti on tullut esiin uusia tauteja, ja esimerkiksi suu- ja sorkkatauti, bluetongue-tauti ja lintuinfluenssa ovat hiljattain synnyttäneet uusia vakavia riskejä. Lisäksi kaupan määrä on kasvanut huomattavasti, mikä on lisännyt tartuntojen leviämisen vaaraa.

2.2 Tieteellinen ja tekninen kehitys sekä institutionaaliset puitteet ovat samalla mahdollistaneet uuden, entistä rationaalisemman ja kunnianhimoisemman strategian, jota ehdotetaan toteutettavaksi vuosina 2007–2013 ja jonka tunnuslauseena on ”mieluummin ennaltaehkäisy kuin hoito”. Tavoitteena on

kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden korkea taso, eläintautien esiintyvyyden väheneminen, tavaroiden vapaan liikkuvuuden varmistaminen sekä karjaan kohdistuvat ehkäisevät toimet. Strategian osa-alueita ovat EU-toimien priorisointi, yhteiset eläinten terveyttä koskevat puitteet, ennaltaehkäisevät toimet, valvonta ja valmius sekä tieteellisen ja innovaatio- ja tutkimustoiminnan sisällyttäminen muuhun toimintaan. Käytännön toimet suunnitellaan yhteistyössä eläinten terveyttä käsittelevän neuvoston toimikunnan kanssa. Siihen kuuluu elinkeinoalan, kuluttajien ja hallitusten edustajia ja sen tehtävänä on antaa opastusta terveydensuojelun asianmukaisesta/hyväksyttävästä tasosta, toimien parhaasta mahdollisesta suunnittelusta jne.

2.3 Priorisointi koostuu biologisten ja kemiallisten riskien luokittelusta sekä siihen liittyvästä riskinarvioinnista ja -hallinnasta, ”hyväksyttävän riskitason” asettamisesta sekä eri toimia koskevasta selvästä vastuunjaosta. Luokittelu luo niin ikään pohjan resurssitarpeiden määrittelylle sekä vastuun ja kustannusten jakojärjestelmälle.

2.4 Eläinten terveyttä koskeviksi puitteiksi ehdotetaan lainsäädäntöä, jossa määritellään korkeat standardit ja yhteiset periaatteet. EU:n lainsäädäntö perustuu suureksi osaksi OIE:n/Codexin standardeihin ja suosituksiin, ja siinä noudatetaan terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn, Maailman kauppajärjestön sopimuksen (SPS-sopimuksen) sitoumuksia. Komission mukaan EU:n tulisi kuitenkin pyrkiä lähentymään näitä standardeja. EU voi tieteellisesti riittävän hyvin perustelluissa tapauksissa ottaa käyttöön tai pitää voimassa vaatimuksia korkeammasta suojelutasosta, ja komissio pyrkii edistämään EU:n standardien käyttöä OIE:ssä/Codexissa. Strategiaan sisältyy EU:n kauppakumppanien entistä parempi informoiminen EU:hun tuontiin liittyvissä kysymyksissä ja EU:n neuvotteluaseman vahvistaminen vientikysymyksissä.

2.5 Ennaltaehkäisyyn, valvontaan ja kriisivalmiuden ylläpitoon sisältyy toimia tiloilla, sähköinen tunnistus sekä elävien eläinten jäljitysjärjestelmän eri tekijöiden yhdisteleminen. Bioturvallisuutta rajoilla on parannettava, ja EU:n tulee tarjota tietyille kehityksille teknistä apua eksoottisten tautien torjunnassa. Hätätilanteet on käsiteltävä nopeasti ja tehokkaasti, mikä edellyttää mm. seurannan priorisointia, asianmukaisten indikaattorien määrittelyä, tietojenkeruuta, sidosryhmien yhteistyöverkostoja, riskianalyysiä ja kansalaisille tiedottamista sekä asianomaisten tahojen kouluttamista.

2.6 Tieteellistä sekä innovaatio- ja tutkimustoimintaa on vahvistettava EU:n virastojen ja kansallisten elinten välisten verkostojen avulla. Komission tarkoituksena on laatia toimintasuunnitelma puutteiden kartoittamiseksi nykyisissä seurannan, diagnosoinnin, rokotusten ja hoidon valvontavälineissä sekä varmistaa asianmukainen rahoitustaso julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön avulla. Lisäksi tarkoituksena on antaa kansainvälisen yhteistyön puitteissa tukea tutkimukseen kolmansissa maissa etenkin merkittävien eksoottisten tautien tai kyseisissä maissa vakavia seurauksia aiheuttavien zoonoosien tutkimiseksi.

3. Yleistä

3.1 Vakavat tarttuvat eläintaudit ovat maailmanlaajuisesti yhä suurempi riski eläimille ja ihmisille väestön ja kotieläintuo-

tannon jatkuvan kasvun sekä kaupankäynnin ja yleensäkin kansainvälisen kanssakäymisen lisääntymisen vuoksi, ja ilmastomuutos puolestaan aiheuttaa muutoksia maantieteellisessä levinneisyydessä. Zoonootit ja muut taudit leviävät tai ilmenevät siten uudestaan, ja esimerkiksi lintuinfluenssan tapauksessa pandemian riski on jatkuva. EU:n tulee sen vuoksi priorisoida entistä enemmän ennaltaehkäisyä ja tautien torjuntaa sekä EU:ssa että kansainvälisellä tasolla, etenkin kehitysmaissa.

3.2 Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana ETSK pitää välttämättömänä, että alalla sovelletaan mahdollisimman tehokasta strategiaa vakavien taloudellisten ja sosiaalisten seurausten torjumiseksi, ja sitoutuu toimimaan aktiivisesti tämän hyväksi kaikin mahdollisin tavoin. ETSK antaa tunnustusta komission perusteelliselle valmistelutyölle ja kannattaa pääosin ehdotettua strategiaa, joka saa laajalti sidosryhmien hyväksynnän. Kumppanuuteen perustuvalla toimintatavalla on ilmeisen ratkaiseva merkitys hyvien ja kestävien tulosten saavuttamiselle eläinlääkinnän alalla, jolla vastuu jakautuu välttämättä useille eri toimijoille. Mallia voitaisiin ETSK:n mielestä harkita käytettäväksi myös muilla aloilla, joilla on tarkoituksenmukaista saada kansalaisyhteiskunnan sektoreita mukaan toimintaan.

3.3 Strategian keskeiset osatekijät, mukaan luettuina tavoitteet ja visiot, riskienarviointi keskeisenä välineenä, keskittyminen yleiseen ja riskeihin liittyvään viestintään sekä entistä tarkemman huomion kiinnittäminen rajatarkastuksiin, ovat ratkaisevan tärkeitä pyrittäessä estämään tarttuvien eläintautien esiintyminen ja leviäminen. Erityisille kohderyhmille suunnattu viestintä on olennaista etenkin kriisitilanteissa, sillä virheelliset havainnot vaikuttavat elinkeinoelämään, valvontaviranomaisiin ja poliittiseen järjestelmään, mistä seuraa tuotteiden hylkäämistä ja perusteettomia tai suhteettoman laajoja toimenpiteitä. On esimerkiksi vältettävä se, että rokotetuista eläimistä peräisin olevaa lihaa kohtaan tunnettava perusteeton epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti markkinaolosuhteisiin.

3.4 Alaa koskevien EU:n sääntöjen noudattaminen edellyttää kuitenkin, että unionin toimielimet ja jäsenvaltiot noudattavat omia päätöksiään ja itse asettamiaan konkreettisten säädösten esittämistä, hyväksymistä ja toteuttamisaikatauluja. Tämä ei lähessään aina ole toteutunut.

4. Yksittäisiä toiminta-aloja koskevat huomautukset

Toimien priorisointi

4.1 EU:n toimien keskinäinen priorisointi on ratkaisevan tärkeää riskiperusteiselle strategialle, jossa huomion kohteena ovat erityisesti yksittäisten tautien ihmisten terveydelle muodostama uhka sekä niiden mahdolliset taloudelliset seuraukset. Keskeisen haasteen kumppanuudelle muodostaa hyväksyttävän riskitason määrittäminen, jolle on asetettava korkeat ammatilliset ja tieteelliset vaatimukset. Ennalta varautumisen periaatteen soveltaminen uusien ja osittain määrittelemättömien uhkien yhteydessä on tärkeää ja välttämätöntä nopean toiminnan kannalta, mutta aivan yhtä tärkeää on päättää lopettamisstrategian menettelyistä siltä varalta, että uhka poistuu tai toimien lopettaminen on aiheellista uusien tietojen perusteella.

4.2 Mittaus-, arviointi- ja priorisointi-indikaattoreiden tulee olla selviä, ymmärrettäviä, toimivia ja mitattavia ja niiden perusluonteisen tärkeyden johdosta niiden tulee olla käytettävissä prosessin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ne tulee sen vuoksi määritellä yhtenä ensimmäisistä prioriteeteista siinä vaiheessa, kun kumppanuutta käynnistetään. Yksinkertaiset ja luotettavat suoritusindikaattorit auttavat lisäksi mittamaan edistystä strategian tavoitteiden saavuttamisessa.

Yhteiset sääntelypuitteet

4.3 ETSK tukee täysin ehdotusta yksistä yhteisistä sääntelypuitteista, jotka ovat selkeät ja avoimet ja joissa määritellään yhteiset periaatteet ja vaatimukset. Koska EU:n merkitys kasvaa jatkuvasti, on lisäksi asiallista pyrkiä siihen, että lainsäädäntö on yhdenmukainen kansainvälisten standardien kanssa, sekä pyrkiä vaikuttamaan mahdollisimman paljon OIE:n tuleviin sääntöihin ja etenkin ennalta varautumisen periaatteen soveltamiseen. Kuten komissio huomauttaa, yhteisön tulisi pitkällä aikavälillä pyrkiä OIE:n jäseneksi, jotta voidaan vahvistaa yhteisön lainsäädännön yhdenmukaisuutta OIE:n antamien standardien, suunta- viivojen ja muiden sääntöjen kanssa. EU:n säännöillä voidaan lisäksi odottaa vaikutettavan myös ympäröivään maailmaan, mikä osaltaan helpottaa terveyden tason nostamista ja epätarkoituksenmukaisten kilpailurajoitteiden välttämistä. Samalla EU:n tulee tukea tiettyjä kehitysmaita näissä kysymyksissä ja myötävaikuttaa siihen, että uusi EU-lainsäädäntö ymmärretään selvästi asiaankuuluviin EU:n ulkopuolisissa maissa.

4.4 EU:n ja sisämarkkinoiden laajentuminen on lisännyt vaaraa tautien leviämisestä pitkien etäisyyksien päähän. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO varoitti jo vuosia sitten riskien kasvamisesta pitkien eläinkuljetusten ja EU:n ulkopuolisiin maihin johtavien uusien kuljetusreittien seurauksena sekä sen vuoksi, että yhteydet maihin, joissa olosuhteet ovat epävaakaat, ovat lisääntyneet ja kotieläinmäärät keskittyvät yhä enemmän tietyille EU:n alueille. Tiedonantonsa mukaan komissio pyrkii varmistamaan, että eläinten siirroissa päästään tasapainoon, jossa vapaa liikkuvuus on oikeassa suhteessa tautien esiintymis- ja leviämiskäsitteeseen sekä eläinten hyvinvointiin kuljetuksen aikana. ETSK katsoo, että elävien eläinten kuljetuksia tulisi rajoittaa tautienlevisyysvaaran vuoksi ja kun otetaan huomioon eläinten hyvinvointi.

4.5 Rahoitus on EU:n lainsäädännön perusluonteinen osatekijä ja on tärkeää, että yhteisvastuu eläinlääkintäpolitiikan rahoituksesta ylläpidetään. Eläinlääkintärahasto ja EU:n taloudellinen vastuu on sen vuoksi säilytettävä. Suorien tai välillisten kustannusten korvaamista koskeva epävarmuus ei saa nostaa kynnystä ilmoittaa välittömästi epäilyistä tai todetusta tautiepidemiestä. Aikomus ”tehokkaan ja vastuullisen kustannusmallin” luomisesta herättää monia kysymyksiä. Muun muassa yhdenmukaisen rahoitusmallin luominen edellyttää nykyistä konkreettisempaa ehdotusta arvioinnin pohjaksi.

4.6 Kilpailunvääristymien estämiseksi kansallisen osarahoituksen on jatkuttava ja elinkeinoelämän osarahoitusta varten on luotava pysyvät yhdenmukaiset puitteet. Kustannusten jako jäsenvaltioissa yhdenmukaisten periaatteiden mukaan edellyttää sekä kustannusten ja vastuunjaon että niiden keskinäisen suhteen määrittelyä. Lisäksi on otettava huomioon asiaankuuluvien

sidosryhmien osallistuminen toimintaan kuulemisten tai yhteisten päätösten muodossa sekä varojen käyttö ennaltaehkäisyyn ja torjuntatoimiin. Elinkeinoelämä joutuu pakosta, kuten tähänkin asti, maksamaan joukon tautien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan liittyviä kustannuksia ja se on sen vuoksi muun muassa kutsuttava osallistumaan rahoitusjärjestelmien suunnitteluun eläinten terveyttä käsittelevässä neuvoo-antavassa toimikunnassa.

4.7 Ehdotus muiden kuin lainsäädännöllisten välineiden käytön otosta sisältää mm. vaatimuksen tartunnoilta torjuvista toimista sekä kollektiivisen vastuun ja vakuutusjärjestelmien muotoja. Niiden on jo sinällään määrä motivoida parantamaan riskienhallintaa ja rajoittamaan taloudellisia seurauksia. ETSK myöntää, että tällaisia pohdintoja on syytä tehdä, mutta katsoo, ettei se pysty kommentoimaan ehdotusta, koska käytettävissä ei ole tarpeeksi tietoa.

4.8 Epidemioiden torjunnan alueellistamismahdollisuus on tärkeä, vaikka hyvin toimivat sisämarkkinat ovat myös eläinlääkintäalan selkeä edellytys. Jäsenvaltion on yksin tai yhdessä muiden kanssa voitava hävittää jokin sairaus ja saada sen mukaisesti erityisasema yhtenäistämällä kriteerejä sekä testi- ja/tai karanteenivaatimuksia. Maailman eläintautijärjestön sääntöjen mukaisten vyöhykerajojen ja lohkottamisen mukaisesti. Edellytyksenä tälle on, että rajoitukset ovat tieteellisesti perusteltavissa ja niiden suhde kyseiseen sairauksiriskiin on asianmukainen.

4.9 Vientä koskevat akuutit kriisit on tähän asti ratkaistu asianomaisten jäsenmaiden ja kolmansien maiden välisesti. Tällöin tarvitaan nopeita ja tehokkaita ratkaisuja, ja siksi yksittäisiä neuvotteluja on jatkossakin oltava mahdollista käydä. Komission ehdotuksen mukaisesti sen edustajista, jäsenvaltioiden lähetystöistä ja eri järjestöistä koostuvat paikalliset ”markkinoillepääsyä käsittelevät tiimit” voivat osaltaan vahvistaa EU:n roolia vientivaatimuksia koskevilla neuvotteluilla. Komissio pyrkii osana ehdotettua vientistrategiaa takaamaan, että EU:n politiikkaa ymmärretään paremmin, jotta käytännössä syntyisi entistä vähemmän epäselviä tilanteita. Yksityiskohtaisesta toimintaohjelmasta on kuitenkin käytävä ilmi, että komissio aikoo hyödyntää jäsenvaltioiden asiantuntemusta ja resursseja.

Ennaltaehkäisy, valvonta ja valmius

4.10 Kaikki kokemukset osoittavat, että hallinnointi on yksi tärkeimmistä tekijöistä tartunnoilta torjumisen ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Tuleviin säädöksiin tulee sisältyä koulutusta ja neuvontaa koskevia vaatimuksia. Yksittäistä maatilaa koskevat bioturvallisuuden perusvaatimukset on tehtävä lakisääteiksi, mukaan luettuna uusien tuotantoyksiköiden perustaminen, ja samassa yhteydessä on huomioitava epidemioiden puhkeamisesta aiheutuvien korvausjärjestelyjen seuraukset. Täydentävät kriteerit ja yksityiskohtaisemmat säännöt on sita vastoin esitettävä ohjeistuksena, joka kattaa eri tuotantomuodot sekä viranomaisten ja ammatinharjoittajien yhteistyönä toteutettavat tiedotustoimet. Harrastusmainen karjanpito vaatii suunnitelmallista panostusta, jotta sen harrastajat voisivat ymmärtää paremmin suojelutoimien välttämättömyyden. Harrastajat on niin ikään rekisteröitävä ja heidän on täytettävä asetetut vaatimukset eläinten kaupasta ja niiden karjan joukkoon sijoittamisesta.

4.11 Siinä yhteydessä, kun jäsenvaltiot luovat tehokkaan eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen, on tehtävä kokonaisarvio epidemioiden synnyn konkreettisista riskeistä ja niiden mahdollisista seurauksista. Valvontaan on samoin sisällytettävä rajoilla tehtäviä pistokokeita, jotta vähennetään laittoman kaupan houkuttelevuutta. Niin ikään on tarkoituksenmukaista lisätä eläinlääkintä- ja tulliviranomaisten yhteistoimintaa sekä joustavoittaa rajatarkastusmenettelyjä soveltamalla entistä riskikeskeisempää lähestymistapaa, jotta uudet riskitilanteet voidaan nopeasti huomioida.

4.12 Rokotuksia on käytettävä muun muassa väestön hyväksynnän vuoksi epidemioiden torjumiseen, mikäli niistä on hyötyä terveiden eläinten lopettamisen korvaavana tai sitä täydentävänä vaihtoehtona. Kuten komissio toteaa, rokotukset on tehtävä konkreettisen tilanteen sanelemin ehdoin, ja niiden

on perustuttava hyväksytyihin periaatteisiin ja tekijöihin. Tällaisia ovat mm. rokotteiden saatavuus ja teho, luotettavat testit, kansainvälinen ohjeistus ja mahdolliset kaupan esteet, hintatehokkuus sekä rokotteiden käyttöön liittyvät mahdolliset riskitekijät. Samoin tarvitaan tutkimus- ja kehittämistyön lisäämistä.

Tiede ym.

4.13 Tiede, innovaatio ja tutkimus ovat ratkaisevia, jotta strategian päämäärät saavutettaisiin. Edellytyksenä on, että tutkimusta sovelletaan tuotannossa, neuvonnassa ja valvonnassa, ja niin siihen onkin sisällytettävä tietämyksen siirto. Sama koskee myös komission esittämää tutkimuksen toimintaohjelmaa.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin harjoittamiseksi täytettävistä edellytyksistä koskevista yhteisistä säännöistä

KOM(2007) 263 lopullinen — 2007/0098 COD

(2008/C 151/06)

Neuvosto päätti 16. heinäkuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 71 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin harjoittamiseksi täytettävistä edellytyksistä koskevista yhteisistä säännöistä

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 18. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Rafael **Barbadillo López**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio on päättänyt säännellä asetuksella maanteiden liikenteenharjoittajan ammattiin pääsyä ja estää näin poikkeamat jäsenvaltioiden saatessa säädöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöään. Asetuksen hyväksyminen merkitsee, että direktiivi 96/26/EY kumotaan.

1.2 ETSK suhtautuu myönteisesti tarkasteltavana olevaan ehdotukseen, koska sillä yhdenmukaistetaan ammattiin ja maantieliikenteen markkinoille pääsyä koskevat säännöt sekä tavara- että henkilöliikenteen osalta ja edistetään osaltaan Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttamista aiempaa selkeämmillä, yksinkertaisemmilla ja helpommin valvottavilla säännöillä. Näin luodaan tasapuolisemmat kilpailuolosuhteet.

1.3 Uusi asetukset, jolla nykyaikaistetaan maanteiden liikenteenharjoittajien ammattiin pääsyä koskevia sääntöjä ottamalla käyttöön sähköiset rekisterit, on osa toimintaohjelmaa hallinnollisten rasitteiden keventämiseksi Euroopan unionissa.

1.4 Asetuksella otetaan käyttöön ”liikenteestä vastaavan henkilön” käsite. Sillä tarkoitetaan henkilöä, joka johtaa tosiasialisesti ja pysyvästi yritystä ja jolta vaaditaan korkeampaa koulutustasoa. Lisäksi liikenteestä vastaavan henkilön ja yrityksen suhteita koskevat aiempaa tiukemmat säännökset. ETSK toivoo, että pätevyysasiakirjoilla käytävä ”kauppa” saataisiin estettyä tapauksissa, joissa yrityksen omistajana on luonnollinen henkilö, jolta puuttuu pätevyuden osoittava asiakirja.

1.5 Komitea pitää välttämättömänä, että asetukseen sisällytetään luettelo rikkomusten luokista, tyypeistä ja vakavuusasteista sekä vähäisempien rikkomusten esiintymistiheydestä, joka johtaa liikenteestä vastaavalta henkilöltä vaadittavan hyvän maineen menettämiseen, kun rikkomisia tehdään hänen johtamansa kuljetustoiminnan aikana.

1.6 ETSK kehottaa selkiyttämään ehdotetun asetuksen 5 artiklan c alakohdassa edellytetyn varikon ominaisuuksia pienten ja keskisuurten yritysten osalta.

1.7 Komitea kiinnittää huomiota vaatimukseen, jonka mukaan yrityksellä on oltava käytössään ajoneuvoja varten riittävä määrä pysäköintipaikkoja pystyäkseen todistamaan, että se on sijoittautunut pysyvästi tiettyyn jäsenvaltioon, sillä tämä saattaa olla erittäin raskas vaatimus varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Komitea kehottaa paikallisviranomaisia huolehtimaan siitä, että käytettävissä on riittävästi pysäköintipaikkoja ja/tai siitä, että yritykset tekevät yhteistyötä yhteisten pysäköintialueiden hallinnoinnissa.

1.8 ETSK katsoo, että yksityisyrityksiä varten tulisi luoda järjestelmä, jonka avulla he voivat osoittaa vakavaraisuutensa joutumatta turvautumaan pankkitakauksen vaihtoehtoon, sillä se merkitsisi korkeita kustannuksia yrityksille, jotka eivät ole velvollisia pitämään yksinkertaistettua kirjanpitoa asianomaisissa jäsenvaltioissa.

1.9 Komitea pitää myönteisenä 140 tunnin pakollista koulutusta ennen ammattipätevyyttä osoittavan kokeen suorittamista sekä sitä, että jäsenvaltiot hyväksyvät koulutuskeskukset, millä parannetaan liikenteestä vastaavien henkilöiden pätevyyttä.

1.10 ETSK kehottaa komissiota ottamaan käyttöön kaikille jäsenvaltioille yhteisen seuraamusjärjestelmän, jota sovelletaan asetuksen säännösten rikkomiseen.

1.11 ETSK on tyytyväinen siihen, että kuljetusliikkeistä laaditaan kansalliset sähköiset rekisterit, jotka on liitetty toisiinsa ja joilla tehostetaan hallinnollista yhteistyötä sekä useissa jäsenvaltioissa toimivien yritysten valvontaa.

2. Johdanto

2.1 Ehdotetulla asetuksella pyritään nykyaikaistamaan maanteiden liikenteenharjoittajan ammattiin pääsyä koskevia voimassa olevia sääntöjä, jotta voitaisiin varmistaa niiden yhdenmukaisempi ja tehokkaampi soveltaminen annettaessa lupa ammatin harjoittamiseen. Tämä tehdään vahvistamalla hyvämaineisuutta, vakavaraisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat vähimmäisvaatimukset.

2.2 Liikenteenharjoittajan ammattiin pääsyä koskeva nykyinen säännöstö sisältyy 29. huhtikuuta 1996 annettuun neuvoston direktiiviin 96/26/EY. Siinä vahvistetaan hyvämaineisuutta, vakavaraisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset, jotka yritysten on vähintään täytettävä saadakseen luvan harjoittaa maanteiden liikenteenharjoittajan ammattia eli voidakseen kuljettaa tavaroita tai matkustajia sekä kansallisessa että kansanvälisessä liikenteessä. Direktiivin vaatimukset ovat ainoat yhteiset vaatimukset, jotka yritysten on täytettävä voidakseen harjoittaa toimintaansa ennen kaikkea yhteisön maantieliikenne-markkinoilla. Lisäksi direktiivissä säädetään tiettyjen luvan

saamiseksi vaadittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta.

2.3 Direktiiviä sovelletaan kuitenkin hyvin eri tavoin eri jäsenvaltioissa. Direktiivin kirjava soveltaminen aiheuttaa häiriöitä maantieliikenteen sisämarkkinoiden toiminnassa ja haittaa tasapuolista kilpailua. Tämän vuoksi ehdotetaan, että muutoksesta säädetään asetuksella.

2.4 Ehdotettuun asetukseen sisällytetyt merkittävimmät uudistukset ovat seuraavat:

2.4.1 Ammatillisen pätevyytensä yrityksen käyttöön tarjoaviin henkilöihin sovelletaan käsitettä "liikenteestä vastaava henkilö". Kyseisen henkilön on oltava sellainen, joka jatkuvasti ja tosiasiallisesti johtaa maantiekuljetusyritysten kuljetustoimintaa. Liikenteestä vastaavat henkilöt on nimettävä selkeästi ja heidän henkilöllisyytensä on ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille. Liikenteestä vastaavan henkilön ja yrityksen suhteita koskevat näin ollen aiempaa tiukemmat säännökset. Ammatillisen pätevyyden osoittamiseksi on suoritettava vähintään 140 tunnin pakollinen koulutus ennen koetta, johon kaikkien liikenteestä vastaavan henkilön tehtävään pyrkivien on osallistuttava. Lisäksi koulutus- ja koekeskuksia koskee pakollinen hyväksyntä.

2.4.2 Asetuksen mukaan sijoittautumisjäsenvaltion on valvottava, että yritys täyttää jatkuvasti tarkasteltavana olevassa asetuksessa säädetyt edellytykset. Tästä syystä vaaditaan, että yrityksillä on oltava pysyvä ja tosiasiallinen toimipaikka kyseisessä jäsenvaltiossa.

2.4.3 Asetuksella luodaan uusia vertailukelpoisia taloudellisia indikaattoreita, joilla voidaan mitata yrityksen vakavaraisuutta ja jotka lasketaan tilinpäätöksen pohjalta. Indikaattorit perustuvat kaavaan, joka antaa yritykselle mahdollisuuden täyttää lyhytaikaiset velvoitteensa ja jolla korvataan nykyinen, pääomaan ja vararahastoon pohjautuva menetelmä. Yrityksillä on lisäksi halutessaan mahdollisuus osoittaa vakavaraisuutensa pankkitakauksella.

2.4.4 Viranomaisten velvollisuutena on tarkastaa, että hyvää mainetta, vakavaraisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat velvollisuudet täytetään, ja antaa liikenteenharjoittajalle varoitus niihin liittyvistä puutteista. Mikäli havaittua puutetta ei korjata, viranomaiset määräävät hallinnollisia seuraamuksia, jotka ulottuvat kuljetusluvan peruuttamisesta aina liikenteestä vastaavan henkilön pätevyyden mitätointiin.

2.4.5 Yritysten sijoittautumisvapauden helpottamiseksi sijoittautumisjäsenvaltion on hyväksyttävä riittäväksi todisteeksi yhteisen mallin mukainen todistus, joka on myönnetty asetuksessa säädettyjen yhteisön säännösten mukaisesti.

2.4.6 Asetuksella pyritään varmistamaan entistä organisoidumpi hallinnollinen yhteistyö jäsenvaltioiden kesken useissa jäsenvaltioissa toimivien yritysten valvonnan tehostamiseksi. Tätä varten otetaan käyttöön yhteenliitetyt sähköiset rekisterit, joilla helpotetaan jäsenvaltioiden välistä tiedonvaihtoa. Jotta jäsenvaltioiden välinen tiedonvaihto olisi tehokasta, ehdotetussa asetuksessa säädetään kansallisten yhteyspisteiden nimeämisestä ja tiettyjen määräaikoja ja toimitettavien tietojen luonnetta koskevien yhteisön menettelyiden määrittelemisestä.

2.4.7 Komissio valtuutetaan laatimaan luettelo sellaisten rikkomisten luokista, tyypeistä ja vakavuusasteista, joiden vuoksi maanteiden liikenteenharjoittaja menettää vaaditun hyvän maineen, mukauttamaan tekniikan kehitykseen liite, joka koskee tietoja, jotka jäsenvaltioiden on otettava huomioon ammatillisen pätevyyden tunnustamisessa, ja liite, jossa esitetään ammatillista pätevyyttä osoittavan todistuksen malli. Edelleen komissio valtuutetaan laatimaan luettelo enimmäisrikkomisista, jotka johtavat ammatin harjoittamista koskevan luvan määräaikaiseen tai pysyvään peruuttamiseen tai ammatin harjoittamiseen sopimattomaksi julistamiseen. Toimenpiteistä on päätettävä päätöksen 1999/468/EY 5 artiklan 1 kohdassa säädettyä valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

3. Yleistä

3.1 Ehdotettu asetus auttaa osaltaan saavuttamaan Lissabonin strategian tavoitteet, sillä se luo alalle tasapuolisemmat kilpailuolosuhteet ja lisää sen avoimuutta maantiekuljetusten asiakkaiden kannalta. Kun otetaan huomioon maantiekuljetusten hallitseva asema teollisuuden tuotanto- ja jakelujärjestelmissä sekä henkilöiden liikkuvuudessa, asetus vahvistaa EU:n kilpailukykyä.

3.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio noudattaa sitoumustaan, jonka se antoi lainsäädännön parantamista koskevassa ohjelmassa, jolla pyritään ajantasaistamaan ja yksinkertaistamaan yhteisön säännöstöä. Tavoitteena on tehdä säännösten soveltamisesta entistä yhdenmukaisempaa, yksinkertaisempaa, helpommin valvottavaa ja tehokkaampaa.

3.3 Uusi asetus, jolla otetaan käyttöön sähköiset rekisterit, niveltyy osaksi hallinnollisen rasituksen keventämiseen Euroopan unionissa tähtäävän toimintaohjelman filosofiaa.

3.4 Komitea pitää mielenkiintoisena sitä, että komissio on päättänyt säännellä maanteiden liikenteenharjoittajan ammattiin pääsyä asetuksella direktiivin sijasta, mikä merkitsee sitä, että asetuksen sisältö on jäsenvaltioiden sovellettavissa sellaisenaan. Samalla vältetään antamasta jäsenvaltioille liian suurta harkintavaltaa.

3.5 Ehdotetussa asetuksessa otetaan käyttöön ainutlaatuinen ja yleisluonteinen ”maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin” käsite, joka kattaa sekä maanteiden henkilöliikenteen että maanteiden tavaraliikenteen harjoittajan ammatin.

3.6 Ammattiin pääsy liittyy keskeisesti ”liikenteestä vastaavan henkilön” uuteen käsitteeseen. Kyseessä on henkilö, jolla on ollut aiemmin pätevyys johtaa yritystä ja joka on tarjonnut ammatillista pätevyyttään osoittavan todistuksensa luvan saaneen yrityksen käyttöön. Näin liikenteestä vastaavan henkilön ja yrityksen suhteita koskevat aiempaa tiukemmat säännökset.

3.7 Komitea pitää välttämättömänä selkiyttää eräitä liikenteestä vastaavan henkilön käsitteeseen liittyviä epäjohtomukaisuuksia, jotka koskevat henkilön toiminnan tarkoitusta sekä mahdollisuutta tarjota ammatillinen pätevyys samanaikaisesti useamman kuin yhden yrityksen käyttöön, jotta voitaisiin estää pätevyystodistuksilla nykyään käytävä ”kauppa”. Tulevaisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista lisätä itsenäisille yrittäjille annettavaa koulutustukea heidän ammattiin pääsyään silmällä pitäen. Tällä tavoin parannettaisiin ammattitaitoa ja lisättäisiin liikkeenjohdon itsenäisyyttä.

3.8 ETSK katsoo, että komission tulisi sisällyttää varsinaiseen asetukseen selkeä ja yhdenmukainen luettelo rikkomisten luokista, tyypeistä ja vakavuusasteista sekä esiintymistiheydestä, ja tietyn tiheyden ylittyttyä toistuvat vähäisemmät rikkomiset johtavat liikenteestä vastaavan henkilön ja sen seurauksena itse yritysten hyvän maineen menettämiseen.

3.9 ETSK pitää tarkoituksenmukaisena asettaa pakollinen läsnäolo kursilla ennakoedellytykseksi ammatillista pätevyyttä osoittavaan kokeeseen osallistumiselle, jotta varmistettaisiin hakijoiden korkeampi koulutustaso. Komitea kannattaa myös koulutuskeskusten pakollista hyväksyntää.

4. Erityistä

4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti liikenteestä vastaavan henkilön tehtävän käyttöön ottamiseen. Käsitettä sovelletaan henkilöihin, jotka ovat aiemmin antaneet ammattipätevyytensä sellaisten yritysten käyttöön, jotka ovat saaneet luvan toimia liikenteenharjoittajina.

4.2 Komitea pyytää komissiota täsmentämään, onko olemassa yksi ainut ”lupa harjoittaa maanteiden liikenteenharjoittajan ammattia” vai onko yksinkertaisesti kyse asetuksessa käytetystä määritelmästä, jolloin pätevyystodistuksia on siis kaksi, henkilö- ja tavaraliikenteelle erikseen.

4.3 Komitea pitää asianmukaisena, että asetusta sovelletaan kaikkiin yhteisöön sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka harjoittavat maanteiden liikenteenharjoittajan ammattia, sekä kaikkiin sellaisiin yrityksiin, jotka haluavat harjoittaa kyseistä toimintaa.

4.4 Komitea kiinnittää huomiota siihen, että asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle — tämä seikka kuului aiemmin jäsenvaltion vastuulle — on jätetty yritykset, jotka harjoittavat ainoastaan tiettyä ei-kaupallista maanteiden henkilöliikennettä, joille maanteiden henkilöliikenteen harjoittaminen ei ole pääasiallista toimintaa ja joiden käyttämiä ajoneuvoja kuljettavat niiden omat työntekijät. Maantiekuljetuksia koskevien sääntöjen ja vastaavien palveluiden organisoimisen tuntemus on kuitenkin toiminnan asianmukaisen sujumisen kannalta välttämätöntä.

4.5 Asetukseen tulisi sisällyttää maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin harjoittamiselle jo mainittujen edellytysten lisäksi myös vaatimus siitä, että yritysten on oltava tosiasiallisesti ja pysyvästi sijoittautuneita johonkin jäsenvaltioon, jotta vältettäisiin ”postilokeroyritykset”.

4.6 Se, että asetus ei estä jäsenvaltioita asettamasta hyvämainisuusvaatimukseen liittyviä edellytyksiä koskevaan 6 artiklaan lisäedellytyksiä, jotka yritysten on täytettävä saadakseen luvan harjoittaa maanteiden liikenteenharjoittajan ammattia, ei vaikuta olevan erityisen hyvin sopusuonnissa yhdenmukaistamispyrkimyksen kanssa.

4.7 ETSK kehottaa komissiota täsmentämään, kuinka liikenteestä vastaavan henkilön tulee tosiasiallisesti ja jatkuvasti johtaa yrityksen kuljetustoimintaa samalla kun sallitaan, että hän voi johtaa enintään neljää yritystä, joissa ajoneuvoja on yhteensä enintään kaksitoista. Tällä tavoin tuskin onnistutaan poistamaan pätevyystodistusten ”kauppaan” liittyvää nykyistä käytäntöä.

4.8 ETSK pitää parhaimpana lähestymistapana sitä, että asetukseen sisällytetään luettelo rikkomisten luokista, tyypeistä ja vakavuusasteista sekä esiintymistiheydestä, ja tietyn tiheyden ylittyttyä toistuvat vähäisemmät rikkomiset johtavat liikenteestä vastaavalta henkilöltä vaaditun hyvän maineen menettämiseen. Kyseisten näkökohtien säätämistä ei tulisi jättää myöhempään vaiheeseen.

4.9 Komitea kannattaa sitä, että yrityksen on oltava tosiasiallisesti ja pysyvästi sijoittautunut sen jäsenvaltion alueelle, joka antaa sille luvan ammatin harjoittamiseen, kuten säädetään 5 artiklan a alakohdassa. Sen mukaan yrityksellä on oltava kyseessä jäsenvaltiossa sijaitseva toimipaikka, jossa sillä on toimimistilat, joissa se säilyttää yrityksen asiakirjoja. Komitea kiinnittää kuitenkin huomiota vaatimukseen, jonka mukaan yrityksillä on oltava riittävä määrä pysäköintipaikkoja yrityksen ajoneuvoja varten. Kyseessä on erityisen raskas vaatimus pienten ja keski-suurten yritysten kannalta. Paikallisviranomaiset voisivat ratkaista ongelman huolehtimalla siitä, että riittävä määrä pysäköintipaikkoja on käytettävissä ja/tai siitä, että yritykset hallinnoivat yhteistyössä yhteisiä pysäköintialueita.

4.10 ETSK havaitsee tiettyä ristiriitaa siinä, että yhtäältä asetuksessa säädetään, että jäsenvaltiot päättävät yrityksen hyvää mainetta koskevista edellytyksistä, ja toisaalta siinä todetaan, että jäsenvaltiot päättävät, että yritys täyttää kyseiset edellytykset, jos se noudattaa tiettyjä asetuksessa mainittuja vaatimuksia.

4.11 ETSK ei kykene ymmärtämään, miksi vakavaraisuutta koskevan vaatimuksen täyttymisen edellytyksenä on, että yritys pystyy jatkuvasti vastaamaan todellisista ja mahdollisista velvoitteistaan tilikauden aikana. Komitea pitää soveltuvampana aiempaa, pääomaan ja vararahastoon perustuvaa vaatimusta. Nyt vaatimus on tarkoitus muuttaa koskemaan vaihto- ja rahoitusomaisuutta ja *quick ratio* -suhdetta, jonka on oltava 31. joulukuuta vähintään 80 prosenttia.

4.12 ETSK katsoo, että yksityisyrittäjiä varten tulisi luoda järjestelmä, jonka avulla he voivat osoittaa vakavaraisuutensa joutumatta turvautumaan pankkitakauksen vaihtoehtoon, sillä se merkitsisi korkeita kustannuksia yrityksille, jotka eivät ole velvollisia pitämään yksinkertaistettua kirjanpitoa asianomaisissa jäsenvaltioissa.

4.13 Vakavaraisuutta koskevan vaatimuksen tarkoituksena tulee joka tapauksessa olla, että toimintaansa luvan saaneet yritykset tarjoavat tietyt takeet markkinoille, mutta sillä ei ole

tarkoitus antaa takeita tavaroiden ja palveluiden toimittajille ja velkojille, sillä tällöin vääristyisi kaikelle yritystoiminnalle ominaisen riskin käsite.

4.14 Komitea kannattaa uutta vaatimusta 140 tunnin pakollisesta koulutuksesta ennen ammatillista pätevyyttä osoittavan kokeen suorittamista sekä sitä, että jäsenvaltiot hyväksyvät laitokset, joilla on valmiudet antaa koulutusta, sillä näin lisätään alan yrittäjien koulutustasoa.

4.15 ETSK pitää liian pitkänä aikavälinä sitä, että toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat viiden vuoden välein (aiemmin vähintään joka viides vuosi), että yritykset täyttävät edelleen kaikki ammattiin pääsyn vaatimukset. Se suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että tavanomaisia tarkastuksia täydennetään tarkastuksilla, jotka kohdennetaan riskiyrityksiksi luokiteltuihin yrityksiin.

4.16 Kun on olemassa vaara, ettei yritys enää täytä jotakin ammattiin pääsyn vaatimuksista, vaikuttaa asianmukaiselta myöntää määräaika, jotta yritys voisi korjata tilanteensa yleisen, kuuden kuukauden määräajan kuluessa (aiemmin yksi vuosi).

4.17 Komitea on tyytyväinen siihen, että kukin jäsenvaltio luo kansallisen sähköisen rekisterin maantiekuljetusyrityksistä ja että ryhdytään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta rekisterit voidaan liittää yhteen yhteisön tasolla viimeistään 31. joulukuuta 2010. Myös jäsenvaltioiden välisen hallinnollisen yhteistyön sääntely on kannatettavaa. Komitea kannattaa lisäksi ehdotusta säännellä niiden henkilötietojen suojaa, jotka kirjataan rekisteriin tai joita aiotaan luovuttaa sivullisille.

4.18 Komitea pitää tarkoituksenmukaisena, että otetaan käyttöön asiakirjojen tunnustamisjärjestelmä niitä henkilöitä varten, jotka ovat hankkineet pätevyyden ennen tarkasteltavana olevan asetuksen voimaantulopäivää.

4.19 On otettava käyttöön kaikille jäsenvaltioille yhteinen seuraamusjärjestelmä, jota sovelletaan asetuksen säännösten rikkomiseen. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

4.20 Komitea panee kiinnostuneena merkille, että komissio laatii kansallisten kertomusten pohjalta joka toinen vuosi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen maanteiden liikenteenharjoittajan ammatin harjoittamisesta.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

**Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Logistiset merten moottoritiet (valmistelevala
lausunto)**

(2008/C 151/07)

Euroopan unionin puheenjohtajavaltio Portugalin pyysi 4. heinäkuuta 2007 päivätyssä kirjeessään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevala lausunnon aiheesta

Logistiset merten moottoritiet.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 18. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Jan **Simons**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Päätelmät

1.1 Lähimerenkulku voi olla merkittävässä asemassa kehitettävässä komodaalista liikennettä ja logistisia ketjuja. Tässä yhteydessä on kunnioitettava kaikkia kuljetusmuotoja. Komodaalisessa liikenteessä lähimerenkulkua voidaan ensisijaisesti hyödyntää pidemmällä välimatkoilla.

1.2 Komitea antaa täyden tukensa toimenpiteille, joilla tähdätään lähimerenkulun kehittämiseen ja edistämiseen. Komitean kysymykset ja kommentit koskevatkin lähinnä näiden toimenpiteiden käytännön toteutusta.

1.3 Tässä yhteydessä on syytä selvittää merten moottoriteiden määritelmää. Komitea katsoo, ettei tätä nimitystä tule varata pelkästään uusille, julkisin varoin tuetuille palveluille, vaan sitä on voitava käyttää kaikista tehokkaista lähimerenkulun palveluista. Komitea on iloinen siitä, että komissio on selvittänyt merten moottoriteita koskevaa määritelmää valmisteluasiakirjassaan *Motorways of the Sea*, joka liittyy 18. lokakuuta 2007 julkaistun tiedonantoon ”EU:n tavaraliikenteen asialista”: komission mukaan myös nykyiset olemassa olevat palvelut kuuluvat määritelmän piiriin ⁽¹⁾.

1.4 Rahtauksen keskittäminen rajattuun määrään valittuja satamia vaikuttaisi kielteisesti palvelujen tehokkuuteen ja ruuhkauttaisi epäilemättä kyseisiä satamia ja niiden ympäristöä. ⁽²⁾ Näin ei tueta liikenteen kestävää kehitystä.

1.5 Merten moottoriteiden toimintaperiaatteessa tulee pitää ensisijaisen tärkeänä satamakapasiteetin lisäämistä sekä sitä, että parannetaan yhteyksiä satamia ympäröiville alueille muiden kuljetusmuotojen avulla. Tukitoimet tulisi keskittää näihin seikkoihin. Näin tuettaisiin myös komodaaliliikenteen kehittämistä.

1.6 Merten moottoriteihin liittyviä tukitoimia on suunnattava myös infrastruktuuriin ja erityisesti satamien laajentamiseen sekä satamien sisämaayhteyksien monipuolistamiseen. Nykyiset tukitoimet, jotka on tarkoitettu palveluihin, operationaalisiin kustannuksiin ja edistämistoimintaan, on säilytettävä ennallaan.

1.7 Kilpailun vääristymisen estäminen on arkaluonteinen kysymys, jota lähimerenkulun erityislaatuisten markkinarakenteiden vuoksi on syytä käsitellä erityisen harkiten. Tavoitteena on oltava tavarakuljetusten siirtäminen maantieliikenteestä entistä enemmän meriliikenteeseen. Tarkoituksena ei voi olla se, että meriteitse tapahtuvat kuljetukset ainoastaan siirtyvät toisille meriliikenteen harjoittajille.

1.8 Komissio haluaa käyttää laatunormeja yhtenä arviointikriteerinä merten moottoriteita koskevissa hankkeissa. Kulloisestakin palvelusta riippuen nämä kriteerit voivat sisältää seuraavanlaisia seikkoja: liikennöintitaajuus, tuotantoprosessiin sopivat toimitukset, luotettavuus, palvelujen komodaalisuus (komission määritelmän mukaisesti näin ollen myös kuljetusmuodon ansiot itsessään), yhteydet ympäröiville alueille, tehokkaat satamat ja solmukohdat, sähköinen logistiikka, optimaaliset hallinnolliset menettelyt jne.

1.9 Lähimerenkulun edistämishojelman väliarvioinnissa komissio esittää, että on tutkittava mahdollisuutta ottaa merten moottoriteilla käyttöön laatumerkki. Kuten komitea totesi jo logistiikkaa käsittelevässä lausunnossaan, tämän ei komitean mielestä pidä johtaa byrokratian lisääntymiseen ja kyseiselle alalle koituihin tarpeettomiin lisäkustannuksiin.

1.10 Lähimerenkulun hallintomenettelyiden yksinkertaistaminen ja karsiminen on myös ensisijaisen tärkeä seikka. Euroopan sisäisten rahtikuljetusten tullimuodollisuudet eivät saa olla hankalammat kuin maantieliikenteessä. Yksinkertaistettua tullimenettelyä on tarkistettava perusteellisesti ja otettava sen peruselementeiksi lasti ja liikenteenharjoittaja.

1.11 On korjattava myös muita logistisen ketjun pullonkaloja. Komitea antaa täyden tukensa komission käynnistämän *Freight Logistics Exercise* -hankkeen yhteydessä tehtävälle työlle.

1.12 Sekä lähimerenkulussa että logistisissa palveluissa tarvitaan erittäin ammattitaitoisia henkilöstöä. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota rekrytointiin sekä perus- ja ammatilliseen koulutukseen.

⁽¹⁾ Komission tiedonantoon ”EU:n tavaraliikenteen asialista” (KOM(2007) 606 lopullinen, 18.10.2007) liittyvä, merten moottoriteita käsittelevä komission valmisteluasiakirja *Motorways of the Sea*.

⁽²⁾ Asiakokonaisuus TEN/258, ”EU:n yhteinen satamapolitiikka”, EUVL C 168, 20.7.2007, s. 57–62.

1.13 Siirtyminen maantieliikenteestä yhä enemmän merikuljetusten käyttöön hyödyttää merkittävästi sekä ympäristöä että yhteiskuntaa. On edelleen kannustettava parantamaan tilannetta alusten pakokaasupäästöjen osalta. Komitea toivoo, että asiassa saataisiin aikaan kansainvälisiä sopimuksia.

2. Johdanto

2.1 Merten moottoriteiden kehittäminen sisällytettiin vuonna 2004 luetteloon kolmestakymmenestä tärkeimmästä hankkeesta Euroopan laajuisten liikenneverkkojen kehittämisessä. Euroopan laajuisten liikenneverkkojen kehittämistä koskevasta yhteisön suuntaviivoista tehtyyn päätökseen 884/2004/EY⁽³⁾ sisältyvässä 12 a artiklassa määritellään merten moottoriteiden peruselementit. Konkreettisesti siinä säädetään, että Euroopan laajuisella merten moottoritieverkolla pyritään keskittämään tavaravirtoja merikuljetuslogistiikkaan perustuville reiteille siten, että parannetaan nykyisiä tai luodaan uusia elinkelpoisia, säännöllisesti ja tiheästi liikennöityjä meriyhteyksiä jäsenvaltioiden väliseen tavaraliikenteeseen maanteiden ruuhkautumisen vähentämiseksi ja/tai syrjäisten ja saarialueiden sekä -valtioiden yhteyksien parantamiseksi. Tavara- ja henkilöliikenteen yhdistettyjä kuljetuksia ei saisi jättää merten moottoriteiden ulkopuolelle silloin, kun tavaraliikenne on niissä hallitseva osa.

2.2 TEN-rahoitukseen voidaan turvautua, kun merten moottoriteiden kustannukset liittyvät laitteistoon ja infrastruktuuriin. Palveluja ja operationaalisia kustannuksia voidaan tukea Marco Polo -ohjelmasta⁽⁴⁾.

2.3 Euroopan laajuisen merten moottoritieverkon yhteistä etua koskevien hankkeiden on oltava vähintään kahden jäsenvaltion esittämiä. Hankkeen on koskettava vähintään kahdessa eri satamassa kahdessa eri jäsenvaltiossa sijaitsevaa laitteistoa ja infrastruktuuria. Julkinen ja yksityinen sektori osallistuvat yleensä yhdessä ehdotettuihin hankkeisiin asianomaisten jäsenvaltioiden yhdessä järjestämällä julkisella ehdotuspyynnöllä. Ehdotuspyynnön kohteena ovat yhteenliittymät, joihin kuuluu ainakin merenkulkualan yrityksiä ja satamia.

2.4 Päätöksessä N:o 884/2004/EY (liite II) yksilöidään 12 a artiklan mukaisesti yhteistä etua koskeviksi hankkeiksi seuraavat merten moottoriteiden hankkeet:

- Itämeren moottoritie (joka yhdistää Itämeren alueen sekä Keski- ja Itä-Euroopan jäsenvaltiot, mukaan luettuna Pohjanmeren ja Itämeren välisen kanavan kautta kulkeva reitti) (2010)
- Länsi-Euroopan merten moottoritie (joka yhdistää Portugalin ja Espanjan Atlantin kaaren kautta Pohjanmereen ja Irlanninmereen) (2010)
- Kaakkois-Euroopan merten moottoritie (joka yhdistää Adrianmeren Joonianmereen ja itäiseen Välimereen yhteyden luomiseksi Kyprokselle)⁽⁵⁾ (2010)

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston 29. huhtikuuta 2004 tekemä päätös N:o 884/2004/EY yhteisön suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi tehdyn päätöksen N:o 1692/96/EY muuttamisesta.

⁽⁴⁾ Asetus N:o 1382/2003 (Marco Polo -ohjelma), EUVL L 196, 2.8.2003 sekä KOM(2004) 478 lopullinen, 14.7.2004 (Marco Polo II).

⁽⁵⁾ Huomattakoon, että jo nyt on olemassa lyhyen matkan meriyhteyksiä, kuten Turkin ja Italian sekä Italian ja Espanjan väliset yhteydet, jotka ovat yksityisten alan toimijoiden ylläpitämiä.

— Lounais-Euroopan merten moottoritie (läntinen Välimeri), joka yhdistää Espanjan, Ranskan, Italian ja Maltaan ja liittyy Kaakkois-Euroopan merten moottoritiehen⁽⁶⁾ (2010)

— EU:n laajentumista silmällä pitäen komitea huomauttaa, että merten moottoriteita on kehitettävä myös itse Mustallamerellä, ja ettei niiden ulkopuolelle pidä jättää Tonavan jokiliikenteeseen soveltuvia merialuksia.

2.5 Komissio arvioi hankkeita Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämistä koskevista suuntaviivoista tehdyn päätöksen 12 a artiklassa asetettujen kriteerien pohjalta. Avainkohtia ovat seuraavat:

— Hankkeiden on edistettävä siirtymistä kuljetusmuodosta toiseen ja parannettava yhteenkuuluvuutta: jonkinlaisen prosenttiosuuden maanteiden rahtiliikenteestä tiettyssä liikennekäytävässä on siirryttävä merten moottoritielelle, ja hankkeella tulisi edistää asianomaisten maiden sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta.

— Kvalitatiiviset aspektit: hankkeella on oltava seuraavaa viittä osatekijää koskevat selkeät laatustandardit: satamapalvelut, yhteydet ympäröiville alueille, informaatiojärjestelmät ja seuranta, varsinainen meriliikennepalvelu sekä integroituminen TEN-verkostoon.

— Hankkeen elinkelpoisuus ja uskottavuus: on pystyttävä osoittamaan, että sekä kyseinen palvelu että sen yhdysliikenne ympäröiville alueille ovat elinkelpoisia. Riskipääoman ja julkisen tuen (kansallinen, alueellinen ja EU:n rahoitus) osuus on ilmoitettava selkeästi.

— Vaikutukset kilpailuun: julkisen tuen vuoksi tapahtuvaa kilpailun vääristymistä on vältettävä. Tämän vuoksi on tutkittava hankkeen vaikutukset olemassa oleviin palveluihin ja satamiin.

2.6 Merten moottoriteiden perustamista koskevien hankeehdotusten jättämistä koskevat ehdot on määritetty komission 28. helmikuuta 2005 julkaisemassa käsikirjassa (*A Vademecum issued in conjunction with the call for proposals TEN-T 2005*).

2.7 Tällä välin on julkaistu seuraavat merten moottoriteita koskeviin hankkeisiin liittyvät ehdotuspyynnöt:

- Itämeren alueen merten moottoritiet: Saksa/Suomi ja Itämeri
- Espanjan ja Ranskan väliset merten moottoritiet Atlantin puoleisella merialueella — Englannin kanaali — Pohjanmeri
- Pohjanmeren alueen merten moottoritiet.

Muita hankkeita tutkitaan ja käsitellään parhaillaan erilaisissa erityisyöryhmissä.

2.8 Lähimerenkulun edistämishojelman väliarviointi tehtiin vuoden 2006 puolivälissä.⁽⁷⁾

2.9 Syyskuussa 2007 Euroopan komissio nimitti portugalilaisen Luis Valente de Oliveiran merten moottoriteiden koordinaattoriksi.

⁽⁶⁾ Myös Mustallamerelle.

⁽⁷⁾ KOM(2006) 380 lopullinen, 13. heinäkuuta 2006.

2.10 Lokakuussa 2007 komissio julkaisi tiedonantoon "EU:n tavaraliikenteen alialista" liittyvän, merten moottoriteitä käsittelevän valmisteluasiakirjansa *Motorways of the Sea* ⁽⁸⁾.

3. Yleistä

3.1 Komitea on toistuvasti ilmaissut tukensa toimenpiteille, joilla pyritään kehittämään lyhyen matkan merikuljetuksia, sillä niillä on huomattavat kehitysmahdollisuudet ja ne tarjoavat hyvän vaihtoehdon muille, vähemmän ympäristöystävällisille liikennemuodoille. Lyhyen matkan meriliikenne voi osaltaan vähentää liikennemuuttajia, onnettomuuksia, melua ja ilmansaasteita. ⁽⁹⁾ Lisäksi lähimerenkulku soveltuu mainiosti komodaliiteetin vaatimuksiin ja niveltyy hyvin logistiseen ketjuun tarjoten mahdollisuuksia saarten ja syrjäisten alueiden liikenneyhteyksien parantamiseen.

3.2 Merten moottoriteitä koskeva aloite ansaitsee siten täyden tuen. Kuitenkin, kuten jo edellä alaviitteessä 8 mainittu lausunnossa on huomautettu, merten moottoriteiden käsite herättää kysymyksiä ja kommentteja, joita käsitellään seuraavassa.

4. Merten moottoriteiden käsite

4.1 Merten moottoriteiden käsitettä pidetään syystäkin epäselvänä. Käytännössä jo nyt on olemassa monia tehokkaita ja laadukkaita lyhyen matkan meriliikennepalveluja, jotka tarjoavat hyviä multimodaalisia palveluita vähentäen näin maantieliikenteen ruuhkia ja tarjoten palveluita saaristoalueille ja syrjäisille alueille.

4.2 Kuten lähimerenkulun edistämishojelman väliarvioinnissa todettiin, lähimerenkulku oli ainoa liikennemuoto, joka oli muita paremmassa asemassa seuraamaan maantieliikenteen nopeaa kasvua. ⁽¹⁰⁾ Vuosien 1995 ja 2004 välisenä aikana lähimerenkulun tonnimaileina mitattu suorituskyky EU:ssa kasvoi 32 % verrattuna maantieliikenteen 35 prosenttiin. 25 jäsenvaltion EU:ssa lähimerenkulun osuus on 39 % kun taas maantieliikenteen osuus on 44 %. 15 jäsenvaltion EU:ssa lähimerenkulun osuus oli 42 % maantieliikenteen osuuden ollessa 44 %.

4.3 Lähimerenkulun hyvät tulokset johtuvat suurelta osin laivanvarustajien suurista investoinneista aluksiin sekä monien tekemistä investoinneista logistisiin intermodaaliin järjestelmiin, logististen palveluiden tehostamisesta ja niiden myynnin parantamisesta, kansallisten *Short Sea Shipping Focal Points* -keskusten toiminnasta liikenteen pullonkaulojen poistamiseksi, rannikkoliikenteen edistämiskeskusten käytännön työstä sekä kyseisen alan ja EU:n toimielinten välisestä yhteistyöstä.

4.4 Tarkoituksena ei voi olla, että tältä menestystarinalta viedään pohja pois määräämällä, etteivät yksityissektorin aloitteisiin perustuvat nykyiset palvelut ole merten moottoriteitä ja varaamalla nimitys pelkästään julkisin varoin tuetuille palveluille.

Komitea on iloinen siitä, että komissio on selventänyt merten moottoriteiden määritelmää valmisteluasiakirjassaan, joka liittyy 18. lokakuuta 2007 julkaistuu tiedonantoon "EU:n tavaraliikenteen alialista": komission mukaan myös nykyiset palvelut kuuluvat määritelmän piiriin ⁽¹¹⁾.

5. Satamien valinta

5.1 Maantieliikenteen ja meriliikennereitin kautta tapahtuvissa kuljetuksissa on yksi perustavanlaatuisen ero. Kun tavaraa kuljetetaan kuorma-autolla moottoriteitä pitkin, kuljetus yhdistää toisiinsa kaksi pistettä mahdollisimman suoran reitin kautta. Sen sijaan kun kuljetus tapahtuu meriteitse, laajalta ympäröivältä alueelta peräisin oleva tai sinne suunnattu rahti voidaan kuljettaa useiden, keskenään kilpailevien satamien kautta. Tietyn tyyppisen liikenteen kannalta kilpailukykyisimmät ja tehokkaimmat satamat sisällytetään sitten varustamoiden erilaisiin laivaussuunnitelmiin.

5.2 Rahtauksen keskittäminen rajattuun määrään valittuja satamia vaikuttaisi pikemminkin kielteisesti palvelujen tehokkuuteen ⁽¹²⁾ ja ruuhkauttaisi epäilemättä kyseisiä satamia ja niiden ympäristöä. Näin ei tueta liikenteen kestävä kehitystä.

5.3 Lisäksi tiettyjen satamien sisällyttäminen merten moottoriteihin ja toisten vastaavaan kokoluokkaan kuuluvien satamien jättäminen niiden ulkopuolelle johtaisi kilpailun vääristymiseen satamatarjonnassa. Satamien valinta on näin jätettävä avoimeksi, jotta muutkin satamat voivat tehokkuuttaan jatkuvasti parantamalla kehittää itseään merten moottoriteiden satamiksi.

6. Komodaalisuus

6.1 Lähimerenkulku voi olla merkittävässä asemassa kehitettävässä komodaalisuutta erityisesti pidempien välimatkojen kuljetuksissa. Kuten komitea on jo aiemmin todennut tavaraliikenteen logistiikkaa käsittelevässä lausunnossaan ⁽¹³⁾, tässä yhteydessä on kunnioitettava kaikkia kuljetusmuotoja. Satamilla on tässä perustehtävä multimodaalisina "keskusasemina". Tähän liittyen on kehitetty monenlaisia hankkeita ⁽¹⁴⁾.

6.2 Logistisen ketjun pullonkauloja on korjattava. Komissio teettää parhaillaan tavaraliikenteen logistiikan pullonkauloja selvittävää tutkimusta, jossa tarkastellaan sekä hallinnollisia että infrastruktuuriin ja operationaaliseen toimintaan liittyviä ongelmakohtia.

6.3 Sekä lähimerenkulussa että logistisissa palveluissa tarvitaan erittäin ammattitaitoisia henkilöitä. Komitea toistaa tässä yhteydessä tavaraliikenteen logistiikkaa käsittelevässä lausunnossaan esittämänsä suosituksen, jonka mukaan rekrytointiin sekä perus- ja ammatilliseen koulutukseen on kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota.

⁽¹¹⁾ Komission 18. lokakuuta 2007 julkaisemaan tiedonantoon "EU:n tavaraliikenteen alialista" liittyvä merten moottoriteitä käsittelevä valmisteluasiakirja *Motorways of the Sea*.

⁽¹²⁾ Asiakokonaisuus TEN/258, "EU:n yhteinen satamapolitiikka", EUVL C 168, 20.7.2007, s. 57–62.

⁽¹³⁾ Asiakokonaisuus TEN/262, "Euroopan tavaraliikenteen logistiikka", EUVL C 168, 20.7.2007, s. 63.

⁽¹⁴⁾ BGV-HSC:n nopeiden alusten komodaalisuutta ja nopeita merten moottoriteitä koskeva hanke (www.bgv.eu).

⁽⁸⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁹⁾ Asiakokonaisuus TEN/268, ETSK:n 25. huhtikuuta 2007 antama lausunto aiheesta "Lähimerenkulun edistämishojelman väliarviointi", EUVL C 168, 20.7.2007, s. 68–70.

⁽¹⁰⁾ Komission tiedonanto KOM(2006) 380 lopullinen, 13. heinäkuuta 2006.

7. Satamiin ja niiden sisämaayhteyksiin suunnattavat investoinnit

7.1 Nykyisen ruuhkautumisen ongelmat monissa Euroopan satamissa tunnetaan hyvin. Tämä korostaa tarvetta antaa useammille saman kokoluokan satamille mahdollisuus kehittää itseään lähimerenkulun satamiksi.

7.2 Voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristövaatimusten asettamat rajoitukset sekä niistä tehdyt tulkinnot haittaavat ja usein hidastavat merkittävästi satamien ja niiden sisämaayhteyksien kehittämistä ja laajentamista, ja saattavat jopa estää sen kokonaan. ESPO:n vuosiraportissa 2006/2007⁽¹⁵⁾ mainitaan esimerkkejä 2–11 vuoden viivästyksistä.

7.3 Kuten alan toimijat useaan otteeseen huomauttavat uutta eurooppalaista satamapolitiikkaa ja aiheesta ”Euroopan unionin tuleva meripolitiikka” laadittua vihreää kirjaa⁽¹⁶⁾ koskeneessa kuulemismenettelyssä, kyseinen ongelma vaatii kiireellisesti huomiota. Komitea panee merkille, että komissio kiinnittää asiaan tarpeellista huomiota Euroopan satamapolitiikkaa käsittelevässä tiedonannossaan⁽¹⁷⁾, joka julkaistiin 18. lokakuuta 2007.

7.4 Tästä syystä on selvää, että merten moottoriteihin liittyviä tukitoimia on suunnattava myös infrastruktuureihin ja erityisesti satamien ja niiden sisämaayhteyksien laajentamiseen. Tämä lähestymistapa sopii myös hyvin yhteen ”komodaliteetin” käsitteen kanssa sellaisena, kuin komissio sitä kuvaa liikennepolitiikan valkoisen kirjan väliarvioinnissaan⁽¹⁸⁾ sekä tavaraliikenteen logistiikkaa käsittelevässä tiedonannossaan⁽¹⁹⁾.

7.5 Nykyiset palveluihin, operationaalsiin kustannuksiin ja edistämistoimintaan suunnatut tukitoimet tulee luonnollisestikin säilyttää.

8. Kilpailun vääristyminen

8.1 Kuten edellä kohdan 2.5 viimeisessä luetelmakohdassa mainitaan, komissio edellyttää itekin, ettei julkinen tuki saa vääristää kilpailua nykyisten palveluiden kanssa. Julkisin varoin tuettujen merten moottoriteiden vaikutukset on estä tästä syystä tutkittava tarkoin — ottaen huomioon myös yleinen taso –, jotta voidaan selvittää, voiko seurauksena olla kilpailun vääristyminen.

8.2 Tämä ei kuitenkaan ole yksinkertaista. Lähimerenkulun palvelut palvelevat kutakin satamaa ympäröiviä alueita. Ympäröivä alue voi olla kooltaan suurikin, ja sitä voivat palvella myös muut satamat, kuten edellä kohdassa 5.1 huomautettiin.

⁽¹⁵⁾ EUVL C 168, 20.7.2007, s. 57–62; ESPO annual report 2006/2007 — ITMMA/Universiteit Antwerpen.

⁽¹⁶⁾ Vihreä kirja aiheesta ”Euroopan unionin tuleva meripolitiikka”, KOM(2006) 275 lopullinen, 7. kesäkuuta 2006.

⁽¹⁷⁾ Komission tiedonanto Euroopan satamapolitiikasta, 18. lokakuuta 2007.

⁽¹⁸⁾ ”Kestävää liikkuvuutta Eurooppaan — Euroopan komission vuoden 2001 liikennepolitiikan valkoisen kirjan väliarviointi”, KOM(2006) 314 lopullinen, 22. kesäkuuta 2006.

⁽¹⁹⁾ ”Euroopan tavaraliikenteen logistiikka — kestävän liikkuvuuden avaintekijä”, KOM(2006) 336 lopullinen, 28. kesäkuuta 2006.

8.3 Tästä syystä kyseistä markkina-alueetta analysoitaessa ei voida keskittyä vain johonkin tiettyyn satamaan, vaan on tarkasteltava koko rahtausmarkkinoita, jotta voidaan estää rahdin siirtymisen yhdeltä lähimerenkulun palvelulta toiselle lähimerenkulun palvelulle tai toiseen satamaan.

8.4 Kuten kohdan 2.5 kolmannessa luetelmakohdassa mainitaan, merten moottoriteita koskevien uusien hankkeiden ehdottajien on pystyttävä osoittamaan hankkeen elinkelpoisuus ja uskottavuus; myös tässä on huolehdittava siitä, ettei kilpailun vääristymiä pääse syntymään.

8.5 Hankkeille myönnettävän tuen avoimuus on siten ratkaisevan tärkeää. Korjaaviin toimiin on myös ryhdyttävä välittömästi, jos näyttää siltä, että rahat siirtyvät keinotekoisesti rannikkolaivureilta tai satamista toisille.

8.6 Merten moottoriteille myönnettävän tuen tarkoituksena on, että maantieliikenteestä siirryttäisiin entistä enemmän kohti merikuljetuksia. Italiassa kaavailtu ECO-bonus⁽²⁰⁾, jonka mukaisesti liikenteenharjoittajille maksetaan tukea, jos he tarttuvat ajatukseen, on oivallinen esimerkki hyvin suunnatusta, kilpailua vääristämättömästä tuesta.

9. Laatunormit

9.1 Kuten edellä kohdassa 2.5 mainitaan, komissio haluaa käyttää laatunormeja yhtenä arviointikriteerinä merten moottoriteita koskeissa hankkeissa. Kulloisestakin palvelusta riippuen nämä kriteerit voivat sisältää seuraavanlaisia seikkoja: liikennöintiajatus, tuotantoprosessiin sopivat toimitukset, luotettavuus, palvelujen komodaalisuus (komission määritelmän mukaisesti näin ollen myös kuljetusmuodon ansiot itsessään), yhteydet ympäröiville alueille, tehokkaat satamat ja solmukohdat, sähköinen logistiikka, optimaaliset hallinnolliset menettelyt jne.

9.2 Lähimerenkulun edistämishojelman väliarvioinnissa⁽²¹⁾ komissio esittää, että on tutkittava mahdollisuutta ottaa merten moottoriteilla käyttöön laatumerkki. Kuten komitea totesi jo logistiikkaa käsittelevässä lausunnossaan⁽²²⁾, tämän ei komitean mielestä pidä johtaa byrokratian lisääntymiseen ja kyseiselle alalle koituihin tarpeettomiin lisäkustannuksiin.

10. Hallinnolliset menettelyt

10.1 Sekä edellä mainitussa EU:n tulevaa meripolitiikkaa käsittelevässä vihreässä kirjassa että liikennepolitiikan valkoisen kirjan väliarvioinnissaan komissio viittaa ”yhteiseen merialueeseen”; ts. eurooppalaiseen rajattomaan merialueeseen, kuten komissio on sitä myöhemmin alkanut nimittää. Tavoitteena on ilmeisestikin yksinkertaistaa lyhyen matkan merikuljetusten hallinnollisia menettelyitä, jotta ne saataisiin vastaaviksi maantiekuljetusten menettelyiden kanssa.

⁽²⁰⁾ Aiuto di Stato N 496/2003 — Italia.

⁽²¹⁾ ”Lähimerenkulun edistämishojelman väliarviointi”, KOM(2006) 380 lopullinen, 13. heinäkuuta 2006.

⁽²²⁾ Tavaraliikenteen logistiikkaa käsittelevä lausunto, asiakokonaisuus TEN/262.

10.2 Komitea on sekä edellä mainittua vihreää kirjaa että EU:n yhteistä satamapolitiikkaa käsittelevissä lausunnoissaan ⁽²³⁾ ottanut yhteiseen merialueeseen seuraavan kannan:

”ETSK:n käsityksen mukaan ’EU:n yhteisellä merialueella’ [siis myös edellä kohdassa 10.1 mainitulla uudella nimityksellä] tarkoitetaan virtuaalista merialuetta, jolla EU:n sisäisiä merenkulkupalveluita koskevia hallinto- ja tullimuodollisuuksia yksinkertaistetaan siten, että merenkulkupalveluihin sovelletaan sisämarkkinoilla samanlaista järjestelmää kuin rekka-, rautatie- tai sisävesikuljetuksiin. ETSK voi yhtyä tähän ajatukseen, mikäli se todellakin vastaa komission tulkintaa ja komissio ilmaisee sen selkeästi [ja] mikäli tässä yhteydessä kunnioitetaan kansainvälisillä vesillä (avomerialueella) UNCLOS:n ja IMO:n yleissopimuksia mukaan lukien ’merenkulun vapaus’ ja ’oikeus viattomaan kauttakulkuun’ talousvyöhykkeillä.”

10.3 Meriteollisuusala (Euroopan meriteollisuusfoorumi MIF) sekä kansalliset lähimerenkulun edistämiskeskukset ovat moneen otteeseen vaatineet tullimuodollisuuksien yksinkertaistamista. Komissio puolestaan katsoi jo vuonna 2002 asiaa käsittelevässä työasiakirjassaan ⁽²⁴⁾, että lähimerenkulussa tulisi kannustaa käyttämään yksinkertaistettua tullimenettelyä.

10.4 Tämän suosituksen toimeenpano ei kuitenkaan ratkaise kaikkia ongelmia. Keskeisimmät ongelmat aiheuttaa se, että liikennöintiä varten on saatava säännöllisen palvelun asema (hyväksytty reittipalvelu), joka koskee sekä asianomaista alusta että asianomaista yritystä (liikennöijää). Mikäli on käytettävä toista alusta, tästä on tehtävä uusi ilmoitus. Mikäli EU:n sisäisessä lastissa oleva alus poikkeaa matkallaan EU:n ulkopuolisessa satamassa, yksinkertaistettu menettely kaikelle EU:n sisäiselle lastille raukeaa (”infektoitunut alus”).

10.5 Ratkaisuna olisi, että yksinkertaistettu menettely perustuisi asianomaiseen yritykseen (liikenteenharjoittajaan) ja lastiin. EU:n sisäisiin tavaroihin/lasteihin voitaisiin näin kaikissa olosuhteissa soveltaa yksinkertaistettua menettelyä, jonka tulisi olla sama kuin maantieliikenteessä.

10.6 Multimodaalista vastuunjako on syytä pohtia. Asiaa käsitellään parhaillaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunnassa UNCITRAL:issa. Komitea toivoo, että asiassa päästäisiin pikaisesti sopimukseen.

10.7 Komitea huomauttaa, että turvallisuusmääräykset eivät saa asettaa merikuljetuksia maaliikennettä heikompaan asemaan.

11. Ympäristö

11.1 Laivaliikenne on edelleen kaikkein ympäristöystävällisin kuljetusmuoto. Rikin oksideja (SO_x) lukuun ottamatta laivaliikenteen pakokaasupäästöt tonnia ja kilometriä/mailia kohden ovat pienemmät kuin muilla kuljetusmuodoilla. Tilannetta on kuitenkin pyrittävä jatkuvasti parantamaan erilaisin toimenpitein. Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa pyritään parhaillaan tarkistamaan asiaan liittyvän Marpol-yleissopimuksen liitettä VI. Tälle prosessille on syytä antaa täysi tuki, jotta asiaan löydetäisiin maailmanlaajuinen ratkaisu.

11.2 IMO:ssa käytävissä keskusteluissa käsitellään myös mahdollisuutta laajentaa nk. SECAS-alueita ⁽²⁵⁾, joihin sovelletaan alempia päästörajouksia. Lähimerenkulku on tässä erityisen haavoittuvainen, koska lähimerenkulku operoi tosiasiassa rannikkoalueilla ja sille ovat ominaisia taajaan tapahtuvat lähdöt. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei lasta (lähimerenkulun edistämistä) heitettäisi pesuveden mukana.

11.3 Myös hiilidioksidipäästöjen (CO₂) suhteen — mitattuna tonnia ja kilometriä/mailia kohden — laivaliikenne on melko hyvässä asemassa. Riippumattomat lähteet ⁽²⁶⁾ arvioivat laivaliikenteen osuuden maailmanlaajuisista kasvihuonekaasupäästöistä olevan vain 1,75–2 prosenttia. Myös tässä yhteydessä tutkitaan toimenpiteitä, joilla laivaliikenteen ympäristöystävällisyyttä voitaisiin jatkuvasti parantaa.

11.4 ETSK suosittelee, että alusten pakokaasupäästöjen vähentämiseksi ja polttoaineiden parantamiseksi tehtäisiin tutkimus- ja kehittämistyötä ja että tarkoitukseen myönnettäisiin myös taloudellista tukea.

11.5 Päästökyseksymysten lisäksi on kiinnitettävä huomiota lisääntyvän rannikkoliikenteen aiheuttamaan meriympäristön saastuttamisen valvontaan.

11.6 Merten moottoriteiden päätavoite on siirtää kuljetuksia maantieliikenteestä meriliikenteeseen. Tällä tulee olemaan myönteiset ympäristövaikutukset, ja lisäksi sillä on suoria myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia ruuhkautumisen, melupäästöjen ja tieliikenneonnettomuuksien vähentymisen myötä. Tämä on syytä pitää mielessä, samalla kun pyritään jatkuvasti myös vähentämään laivaliikenteen pakokaasupäästöjä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²³⁾ ETSK:n lausunto EU:n yhteisestä satamapolitiikasta, EUVL C 168, 20.7.2007, s. 57–62 sekä ETSK:n lausunto Euroopan unionin tulevasta meripolitiikasta, EUVL C 168, 20.7.2007, s. 50–56.

⁽²⁴⁾ Komission työasiakirja *Guide to Customs Procedures for Short Sea Shipping*, SEC(2002) 632, 29. toukokuuta 2002.

⁽²⁵⁾ *Sulphur Emission Control Areas*.

⁽²⁶⁾ *Stern Review on the economics of climate change*, Yhdistynyt kuningaskunta, lokakuu 2006.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitettuun käyttöön ottoon yhteisössä, annetun neuvoston direktiivin 87/372/ETY kumoamisesta

KOM(2007) 367 lopullinen — 2007/0126 COD

(2008/C 151/08)

Neuvosto päätti 31. elokuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitettuun käyttöön ottoon yhteisössä, annetun neuvoston direktiivin 87/372/ETY kumoamisesta

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 25. syyskuuta 2007 antaa asian valmistelun ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Bernardo **Hernández Batalerin** ja hyväksyi seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Päätelmät

1.1 ETSK kannattaa Euroopan komission ehdotusta, koska sillä vahvistetaan innovointia ja kilpailukykyä, lisätään televiestintäalan markkinoiden osaamista sekä parannetaan kuluttajien valinnanvapautta.

2. Johdanto

2.1 Kesäkuun 25. päivänä 1987 annetulla neuvoston direktiivillä 87/372/ETY⁽¹⁾ — jota täydennettiin 25. kesäkuuta 1987 annetulla neuvoston suosituksella 87/371/ETY⁽²⁾ ja 14. joulukuuta 1990 annetulla neuvoston päätöslauselmalla⁽³⁾ — taajuusalueet 890–915 ja 935–960 MHz (taajuusalue 900 MHz) varattiin kaikissa jäsenvaltioissa tarjottavalle yhteisen määrittelyn mukaiselle yleiseurooppalaiselle solukkojärjestelmäiselle yleiselle digitaaliselle matkaviestinpalvelulle.

2.2 Markkinoiden kehityksen vuoksi on olemassa yleinen kannatus sille, että taajuusalueen 900 MHz varaaminen GSM:lle lopetetaan, jotta kyseisillä taajuusalueilla voitaisiin ottaa käyttöön uusia ja erilaisia, innovatiivisia palveluita tarjoavia digitaali-tekniologioita.

2.3 Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä 7. maaliskuuta 2002 tehdyllä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä 676/2002/EY⁽⁴⁾ vahvistettiin radiotaajuuksien yhdenmukaistettua saatavuutta ja tehokasta käyttöä koskeva oikeudellinen kehys, jota voidaan tarvittaessa soveltaa

EU:n politiikkojen toteuttamiseksi viestinnän, liikenteen, joukkoviestinnän sekä tutkimuksen ja teknologian kehittämisen aloilla (TTK).

ETSK kannatti ehdotusta kyseiseksi päätökseksi⁽⁵⁾ ja katsoi, että se takaa taajuuksien järkevän, yhtäläisen, tehokkaan ja taloudellisen käytön kaikkien radioviestintäpalvelujen osalta.

2.4 Päätöksellä on tarkoitus

— luoda radiotaajuuskomitea (RSC), joka reagoi radioviestinnän alan tekniikan ja sääntelyn kehitykseen ja jossa kaikki kyseeseen tulevat radiotaajuuksien käyttäjäyhteisöt voivat tulla asianmukaisesti kuulluiksi. Radiotaajuuskomitea toimii neuvonantajana, kun komissio antaa toimeksiantoja Euroopan radio-, tele- ja postihallintojen yhteistyökonferenssille CEPT:ille, ja se antaa lausuntoja yhdenmukaisten edellytysten luomiseen ja EU:n politiikan toimeenpanoon tähtäävistä teknisistä toteuttamistoimenpiteistä.

— vahvistaa sääntelykehys, jotta radiotaajuuksien käyttö voidaan yhdenmukaistaa tarvittavilta osin.

— varmistaa, että radiotaajuuksien käytöstä ja saatavuudesta EY:ssä on saatavilla koordinoitua ja oikea-aikaista tietoa.

— varmistaa, että taajuuksista käytäviä kansainvälisiä neuvotte-luja⁽⁶⁾ varten vahvistetaan tarvittavat yhteisön ja eurooppalaiset kannat siltä osin kuin neuvoteltavilla kysymyksillä on merkitystä yhteisön politiikalle.

⁽¹⁾ Kesäkuun 25. päivänä 1987 annettu neuvoston direktiivi 87/372/ETY taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitettuun käyttöön ottoon yhteisössä, EYVL L 196, 17.7.1987, s. 85.

⁽²⁾ Yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitetusta käyttöön otosta yhteisössä 25. kesäkuuta 1987 annettu neuvoston suositus, EYVL L 196, 17.7.1987, s. 81.

⁽³⁾ Yleiseurooppalaisen maanpäällisen yleisen digitaalisen solukkojärjestelmäisen matkaviestinliikenteen (GSM) yhteensovitetun käyttöönoton viimeisestä vaiheesta yhteisössä 14. joulukuuta 1990 annettu neuvoston päätöslauselma, EYVL C 329, 31.12.1990, s. 25.

⁽⁴⁾ EYVL L 108, 24.4.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ EYVL C 123, 24.4.2001.

⁽⁶⁾ Valtiot koordinoivat radiotaajuuksien käyttöä perinteisesti kansainvälisen televiestintäliiton (ITU) puitteissa, joka on asiaan erikoistunut Yhdistyneiden kansakuntien alainen elin. ITU:n kahden vuoden välein järjestämiin Maailman radioviestintäkonferensseihin osallistuu 186 valtiota, jotka hyväksyvät siellä kansainväliseen yhdenmukaistamiseen tähtääviä toimia. Euroopassa 43 maata — EU:n jäsenmaat mukaan lukien — koordinoivat radiotaajuuksien käyttöä Euroopan posti- ja telehallintojen konferenssin (CEPT) ja sen alaisen radiotaajuuskomitean (RSC) puitteissa.

2.5 Päätöksen nojalla komissio voi hyväksyä teknisiä käyttö- nottotoimenpiteitä radiotaajuusalueiden saatavuuden ja tehok- kaan käytön edellytysten yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Näin ollen komissio antaa kysymyksissä, joissa yhdenmukaista- mista tarvitaan oikeusvarmuuden ja yhteisön toimien takaami- seksi, CEPT:ille toimeksiantoja kehittää Euroopan tasolla teknisiä kriteereitä, joiden pohjalta radiotaajuuskomitea voi laatia ja hyväksyä toimia radiotaajuuksien käytön yhdenmukaistamiseksi.

3. Ehdotus direktiiviksi

3.1 Jotta EU:n jäsenvaltioissa voidaan poistaa taajuusalueen 900 MHz varaus GSM:lle — joka tehtiin 25. kesäkuuta 1987 annetulla neuvoston direktiivillä 87/372/ETY taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitet- tuun käyttöönottoon yhteisössä –, kyseinen direktiivi on kumot- tava Euroopan parlamentin ja neuvoston asiasta antamalla erityi- sellä direktiivillä.

3.2 Tämä on tarpeen kasvua ja työllisyyttä edistävää euroop- palaista tietoyhteiskuntaa koskevan i2010-aloitteen (?) edistämi- seksi. Avaamalla taajuusalue 900 MHz muiden teknologioiden käyttöön lisätään kilpailua ja annetaan kuluttajille mahdolli- simman suuri valinnanvapaus palveluiden ja teknologioiden suhteen.

3.3 Päätöksen 676/2002/EY mukaisesti komissio on antanut CEPT:ille toimeksiannon kehittää tekniset ehdot, jotka rajoittavat mahdollisimman vähän kyseisten taajuusalueiden käyttöä. Kyseisen toimeksiannon puitteissa on tuotettu ehtoja, jotka perustuvat siihen periaatteeseen, että taajuusalue 900 MHz voi toimia GSM:n ja UMTS:n rinnalla ja on niiden kanssa täysin yhteensopiva. Tulevaisuudessa toimeksiantojen tavoitteena voi olla osoittaa joidenkin muiden teknologioiden yhteensopivuus GSM:n kanssa, jolloin taajuusalueesta voitaisiin tehdä entistä avoimempi.

4. Yleistä

4.1 ETSK pitää komission ehdotuksen muotoa (direktiivi) tervetulleena ja lainsäädännöllisesti sopivana. Ehdotus on osa yhteisön säännösten päivytystä ja yksinkertaistamista, jota ETSK on kannattanut lausunnoissaan.

4.1.1 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen laajan oikeuskäy- tännön mukaan on selvää, että EU:n oikeudellisesti sitovia säädöksiä voidaan muuttaa tai kumota ainoastaan samantyyppi- sillä säädöksillä. Näin ollen tarve hyväksyä erillinen direktiivi direktiivin 87/372/ETY kumoamiseksi on täysin perusteltu.

4.2 Ehdotuksen oikeudellinen konteksti näyttää myös tarjoavan useita perusteita sen oikeutukselle.

4.3 Televiestintäalan markkinakehityksen perusteella on aiheellista ottaa käyttöön uusia digitaalisia teknologioita, jotka toimisivat GSM:n rinnalla ja käyttäisivät taajuusaluetta 900 MHz. Nämä uudet teknologiat tarjoaisivat etuja, jotka syntyvät aiempaa edullisempien puheensiirto-, data- ja multimediapalve-

luiden laajasta käytöstä maaseutualueilla ja harvaan asutuilla alueilla.

4.4 Komitea pitää tervetulleena, että kyseisen teknologian hyödyntäminen vähentää ympäristökuormitusta, koska sen tarvitsemien tukiasemien määrä on pienempi.

4.5 Kyseiset uudet teknologiat, kuten UMTS, ovat myös luoneet Euroopan laajuiset markkinat asianomaisille palveluille.

4.6 Tässä yhteydessä on niin ikään mainittava komission perusteellinen lähestymistapa: ehdotukseen liittyy myös muita toimia, kuten suunnitelmia laatia teknisiä yhdenmukaistamis- toimia, joiden avulla säilytetään taajuusalueen 900 MHz käyttö GSM-palveluita varten, sekä komitologiasäännöksen käyttö radiotaajuuspäätöksen puitteissa, minkä ansiosta voidaan reagoida nopeasti teknologiseen edistymiseen ja laatia uutta yhdenmukaistamislainsäädäntöä EU:n tasolla.

4.7 Sekä mainitun direktiivin tarpeellinen kumoaminen että radiotaajuusalueiden uusien toimintaehtojen tuleva käyttöönotto jäsenvaltioissa ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisia, koska ne on rajoitettu erityiseen tavoitteeseen varmistaa taajuusalueen 900 MHz asianmukainen käyttö ja koska ne eivät rajoita kansal- lista päätösvaltaa, joka koskee kyseisen taajuusalueen käyttöä muita lisäpalveluita varten tai taajuuksien käyttöoikeuden myön- tämistä jäsenvaltioiden toimesta.

4.8 Komission ehdottamilla ja suunnittelemissa toimilla ei määritellä taajuusalueella käytettäviä teknologioita tai palveluita, jolloin taajuuksia voidaan hyödyntää entistä joustavammin ja tehokkaammin.

4.9 Taajuuksien hallinnassa on sovellettava teknologian neutraaliuden yleisiä periaatteita yhdessä tarjottavan palvelun neutraaliuden, joustavuuden ja avoimuuden kanssa, varmistet- tava kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus, sananvapaus ja moniarvoisuus tiedonvälityksessä sekä heijastettava kaikkien jäsenvaltioiden teknisiä, sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia tarpeita.

4.10 ETSK katsoo, että radiotaajuuksien tehokas käyttö on ratkaisevan tärkeää varmistettaessa erilaisten palveluntarjoajien mahdollisuus hyödyntää taajuuksia, ja se on näin ollen Lissa- bonin strategian mukainen Euroopan teollisuuden kasvun, tuot- tavuuden ja kehityksen avaintekijä. Lisäksi se laajentaa kulutta- jien valinnanvapautta.

4.11 Ehdotus voisi hyödyttää Euroopan kansalaisia monin tavoin. Sen avulla voidaan esimerkiksi helpottaa kehittyneiden matkaviestinpalveluiden käyttöönottoa ja poistaa maantieteel- linen digitaalinen jako, edistää sosiaalista ja alueellista yhteen- kuuluvuutta, parantaa palveluiden laatua ja alentaa niiden hintaa, vähentää matalampien taajuuksien ansiosta tarvittavien tukias- emien määrää ja samalla säästää ympäristöä, varmistaa terveyden jatkuva suojaaminen sähkömagneettisia päästöjä vastaan jne.

4.12 ETSK on kuitenkin sitä mieltä, että komission suunnitte- lemiä lähestymistapoja voitaisiin täydentää erityyppisillä ja -laajuisilla toimilla.

(?) KOM(2005) 229 lopullinen.

4.12.1 Ensiksi tulisi yleisestä lainsäädäntöpolitiikan näkökulmasta tarkasteltuna varata ehdotetun säädöksen hyväksymisen jälkeen komission tiedonannon KOM(2006) 129 lopullinen mukaiset määrärahat, jotta infrastruktuurin luomista voidaan soveltuvin osin tukea niissä jäsenvaltioissa, joilta tarvittava tukia-semien verkko puuttuu. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ympäristönsuojeluun kohdistettavaa erityistä huomiota voitaisiin päästää herpaantumaan. Kyseisillä toimilla ei myöskään saa aiheuttaa ympäristövaikutukseen liittyviä kustannuksia.

4.12.2 Toiseksi julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevaa yhteisön nykyistä lainsäädäntöä on sopeutettava sen takaamiseksi, että kaikki jäsenvaltioiden myöntämät radiotaa-juuksien käyttöoikeussopimukset vastaavat avoimuuden, syrji-mättömyyden ja yleisen hyödyn turvaamisen vaatimuksia.

4.12.3 Kolmanneksi komitologiamenettelyä noudattaen tehtyihin päätöksiin, joilla täydennetään yleiseurooppalaisten radiotaajuuksien oikeudellisia näkökohtia, on sisällytettävä

erityisiä säännöksiä sen varmistamiseksi, että sähköisten palve-lujen esteettömyyttä koskevaa nykyistä yhteisön lainsäädäntöä sovelletaan kaikissa kohdin. Tarkemmin ilmaistuna kyseisissä päätöksissä on taattava vammaisten, ikääntyvien ja sellaisten kansalaisten täysimääräiset oikeudet, joilla on vain vähän tai ei ollenkaan digitaalialan koulutusta, mikäli digitaalialan edistystä halutaan hyödyntää asianmukaisesti komission tiedonannon KOM(2007) 694 säännösten mukaisesti.

4.12.4 Tätä tarkoitusta varten voitaisiin suunnitella — sopi-valla hetkellä määriteltäviä — kannusteita, joilla saataisiin tele-viestintäalan teollisuussektori ja jäsenvaltioiden viranomaiset (etenkin alue- ja paikallistasolla) pyrkimään siihen, että kaikki kansalaiset pääsevät nauttimaan teknologian kehityksestä.

4.13 On todennäköistä, että uudet tekniset ehdot on luotava siten, että EU:n, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla ei synny tarpeettomia taloudellisia tai hallinnollisia lisärasitteita.

Brysselissä 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Tavoitteena energian-kuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja

KOM(2007) 386 lopullinen

(2008/C 151/09)

Euroopan komissio päätti 5. heinäkuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto — Tavoitteena energiankuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 25. syyskuuta 2007 antaa asian valmistelun ”liik-enne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämäs-sään 441. täysistunnossa (tammikuun 17. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Edgardo Maria **Iozian** ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 127 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ETSK:n huomioista ja suosituksista

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suhtautuu myöntei-sesti komission aloitteeseen laatia energiankuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja.

1.2 ETSK pitää peruskirjaa ensimmäisenä toimenpiteenä kuluttajien oikeuksien vahvistamiseksi ja tehostamiseksi. Kyseisiä oikeuksia ei varmisteta pelkästään markkinamekanismein, kuten komissio aivan oikein toteaa.

1.3 ETSK katsoo, että mahdollisuuksien mukaan on vältet-tävä ei-sitovien säännösten antamista. ETSK yhtyy Euroopan

parlamentin päätöslauselmaan ja katsoo, että kansalaisten oikeuksien varmistamiseksi tarvitaan sitovia säännöksiä ja että muulla kuin velvoittavalla lainsäädännöllä ei täysin saavuteta tavoitteita. Matkustajien oikeuksia ajatellen komissio katsoi tarpeelliseksi antaa 11. helmikuuta 2004 asetuksen (EY) N:o 261/2004. Näin ollen ei ole selvää, miksi energiankuluttajien oikeuksista tulisi huolehtia muulla kuin velvoittavalla asiakirjalla.

1.4 ETSK suosittelee, että komissio tutkii välittömästi sekä hyväksyttävänä oleviin direktiiveihin ehdotettuja muutoksia että

peruskirjan muuttamista eurooppalaisten energiankuluttajien oikeuksia koskevaksi asetukseksi.

1.5 ETSK katsoo, että direktiiveissä säädettyjä oikeuksia on sovellettava kaikkiin loppukäyttäjiin, etenkin kotitalouksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Sähkődirektiivin 2003/54/EY mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, varmistavatko ne pienyrityksille (alle 50 työntekijää ja kokonaisliikevaihto alle 10 miljoonaa euroa) oikeuden saada yleispalvelua eli määrätynlaatuista sähkötoimituksia kohtuullisin, helposti ja selkeästi verrattavin sekä avoimin hinnoin.

1.6 ETSK katsoo, ettei erilainen kohtelu ole mitenkään perusteltua ja että ainakin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on koko unionissa oltava oikeus yleispalveluun. Tämän saavuttamiseksi ja kun otetaan huomioon, että kolmannella energiapakettilla, jota ETSK parhaillaan tutkii, muutetaan sähkődirektiiviä 2003/54/EY, komitea suosittelee painokkaasti, että komissio muuttaa 2 artiklaa tämän mukaisesti tai sisällyttää peruskirjan kohderyhmään kotitalouksien ohella myös muut asiakkaat.

1.7 ETSK:n mielestä on välttämätöntä, että "kuluttajalla" tarkoitetaan loppukuluttajaa, eli energiayhtiön asiakasta. Terminologia vaihtelee verrattuna tiedonantoon "Energiapolitiikka Euroopalle", jossa puhutaan energiankuluttajien peruskirjasta, ja tässä tarkasteltavassa ehdotuksessa, jossa puhutaan energiankuluttajien oikeuksia koskevasta peruskirjasta. Tämä luo epävarmuutta ja aiheuttaa väärinkäsityksiä. Pienten ja keskisuurten yritysten on tärkeää voida luottaa tuotantotoiminnassaan riittävästi ja jatkuvaan energiansaantiin, joten asiaan on kiinnitettävä asianmukaista huomiota etenkin lähentymis- ja koheesioalueilla.

1.8 Pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ulotettu yleispalvelun saatavuuden varmistaminen, julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, taloudellisesti heikossa asemassa olevien ja "energiaköyhyyden" uhassa elävien ryhmien suojeleminen, taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio, sopimusvapaus, oikeus tiedonsaantiin, oikeus saada liittymä nopeasti, oikeus selkeisiin sopimuksiin, oikeus kohtuullisiin ja eri palveluntarjoajien välillä vertailukelpoihin avoimiin hintoihin, toimituksen jatkuvuuden varmistaminen sekä käytettyjen energialähteiden tuntemus ovat erittäin tärkeitä seikkoja. Komissio on aivan oikein todennut, ettei omilla ehdoillaan toimivilla markkinoilla päästä tarvittavalle sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristönsuojelua koskevan "tietoisuuden" tasolle. ETSK kannattaa varauksetta kaikkia tämänsuuntaisia yksinkertaisia ja tehokkaita aloitteita sekä kehottaa komissiota hyödyntämään kaikkia asianmukaisimpia välineitä.

1.9 ETSK suosittelee, että kolmannen energiapaketin yhteydessä harkitaan mahdollisuutta sisällyttää sähkődirektiivin liitteeseen A kolmen jo suunnitellun muutoksen ohella lisämuutoksia.

1.10 ETSK ehdotti vuoden 2001 lopulla Euroopan sähkö- ja kaasualan sääntelyviranomaisten ryhmän (EREGE) muuttamista virastoksi. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio on toteuttanut ehdotuksen kolmannen energiapaketin yhteydessä, ja toivoo, että tulevan viraston tehtäviin kuuluu myös kuluttajien

oikeuksien asianmukaisen täytäntöönpanon valvonta ja etenkin heikossa asemassa olevien kuluttajien suojeleminen. ETSK kannattaa kuluttajajärjestöjen, pienten ja keskisuurten yritysten, alan teollisuuden sekä ammattijärjestöjen osallistumista, jotta hyödynnetään yhteistyötä ja jaetaan vastuu, kuten kuljetusallalla on jo tehty. Euroopan tason yhteisneuvotteluryhmä, joka antaa virastolle valtuudet puuttua tuottajien ja loppukäyttäjien suhteisiin sekä ohjailla niitä, saattaa huomattavasti auttaa saavuttamaan asetetut tavoitteet. Kansallisten lainsäätäjien tulisi valvoa markkinoita toimivaltuuksiensa mukaisesti.

1.11 ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin, jotka esitetään tiedonannon liitteessä. Jos ehdotukset toteutetaan tehokkaasti, ne vahvistavat kuluttajien oikeuksia. Komitea painottaa erityisesti, että oikeus julkisen palvelun ja yleispalvelun saamiseen on varmistettava tehokkaasti yksilöimällä toimituksista viime kädessä vastaava taho, joka voi energian toimitusvaikeuksissa korvata valitun toimittajan.

1.12 Yhtenäismarkkinoilla on sovellettava sopimuksiin samanlaisia sääntöjä: avoimuus, toteutustavat, selkeä ja kohtuuhintainen riitojenratkaisumenettely, yhtäläiset korvausmenettelyt kuluttajien rajatylittävän liikkuvuuden edistämiseksi sekä eurooppalaisten markkinoiden avaaminen myös loppukuluttajille.

1.13 Hintojen on oltava kohtuullisia, avoimia ja vertailukelpoisia. Laskujen on oltava selkeitä, ja niissä on esitettävä kuluttajan kannalta hyödylliset tiedot niin sähkön tuotannossa käytetyistä energialähteistä kuin hiilidioksidipäästöistä ja muista kasvihuonekaasupäästöistä sekä unionin politiikkojen mukaisia ehdotuksia energiansäästöä varten.

1.14 Markkinoiden täydelliseen toteuttamiseen liittyvien oikeuksien mukaisesti energiantoimittaja on voitava valita vapaasti, ja se on myös voitava vaihtaa nopeasti ja kustannuksitta. Sopimusten vähimmäiskesto on rajoitettava.

1.15 Tietojen, jotka koskevat liittymisehtoja, käyttöä, tariffeja ja hintoja sekä niiden muutoksia, on oltava luotettavia, täydellisiä ja ymmärrettäviä.

1.16 Valitusten osalta olisi päätettävä käyttää riitojenratkaisussa muita kuin oikeudellisia menettelyjä ja sovellettava komission antamia suosituksia 98/257/EY ja 2001/310/EY.

1.17 Kuluttajajärjestöjen avulla on vahvistettava ja tehostettava edustus-oikeutta. Perustettavan viraston yhteydessä toimiva avoin yhteisneuvotteluryhmä voisi olla foorumi, jossa kaikki asianomaiset sidosryhmät kohtaavat ja löytävät soveltuvimmat ratkaisut kuluttajien oikeuksien tehostamiseksi.

1.18 "Energiaköyhyys" tarkoittaa joutumista ihmisarvoisen elämän ulkopuolelle. On määriteltävä yhtenäisesti heikossa asemassa oleva kuluttaja sekä hänen hyväkseen toteutettavat toimet ja vältettävä toimituksen katkaiseminen takaamalla energian perustoimitus, mutta myös energian ilmaisjakelu. Vastuuperiaate tulisi aina säilyttää.

1.19 Sopimattomat kaupalliset menettelyt on torjuttava tehokkaasti ajantasaistamalla 11. toukokuuta 2005 annetun direktiivin liitteen 1 säännöksiä. Muut sopimattomat menettelyt voitaisiin määritellä pikemminkin lainsäädäntöitse kuin muuttamalla direktiiviä.

1.20 ETSK ehdottaa, että komission esittämien yhdeksän aihepiirin lisäksi otetaan huomioon energiayhtiöiden ja kuluttajajärjestöjen eräissä unionin jäsenvaltioissa jo allekirjoittamien eräiden peruskirjojen sisältämät aihepiirit. Tällaisia aiheita ovat kuluttajan oikeus aikansa kunnioitukseen, oikeus osallistua ja olla edustettuna, oikeus laatuun ja turvallisuuteen, oikeus kuluttajan profiilia parhaiten vastaavaan tariffiin sekä oikeus vahingonkorvaukseen ja nopeaan sekä tehokkaaseen sovittelumenettelyyn.

2. Johdanto: komission asiakirja

2.1 Komissio ilmoitti 10. tammikuuta 2007 antamissaan tiedonannoissa ⁽¹⁾ ⁽²⁾ aikomuksestaan laatia kaasu- ja energiayhtiöiden asiakkaiden oikeuksia koskeva peruskirja. Neuvosto hyväksyi esityksen 8. ja 9. maaliskuuta 2007 pitämässään kevään huippukokouksessa ja kehotti päätelmissään parantamaan kuluttajansuojaa ”esimerkiksi laatimalla energiankuluttajien peruskirja”.

2.2 Komissio tunnustaa, ettei pelkillä markkinamekanismeilla voida varmistaa kuluttajien etujen kunnioittamista, ja toteaa, että jo olemassa olevissa direktiiveissä säädetään julkisen palvelun velvoitteista ja taataan kuluttajanoikeudet. Komissio ilmoittaa toimista, joilla valvotaan kuluttajien oikeuksien täytäntöönpanoa ja tehokasta noudattamista kansallisella tasolla sekä vahvistetaan ja laajennetaan kyseisiä oikeuksia.

2.3 Euroopan energia- ja kaasumarkkinoiden täysimittainen liberalisointi 1. heinäkuuta 2007 on otollinen tilaisuus käynnistää asianmukainen kansalaisille suunnattu tiedotuskampanja, johon kuluttajajärjestöt osallistuvat ja jossa kerrotaan eduista, jotka johtuvat mahdollisuudesta valita energiantoimittaja ja nauttia edelleen samoista oikeuksista.

2.4 **Energiansaanti on olennaista jokaiselle eurooppalaiselle.** Suojatoimien parantaminen ja kuluttajien etujen voimistaminen samaan aikaan yritysten etujen kanssa ovat hyvin toimivien sisämarkkinoiden perusedellytys.

2.5 **EU-lainsäädännössä edellytetään jo nykyisellään julkisen palvelun velvoitteiden noudattamista,** ja julkisten palvelujen tarjonta on energialainsäädännön ehdoton edellytys. Kestävän kehityksen ensisijaisuus sekä ympäristön, kuluttajien ja heikoimmassa asemassa olevien yhteiskunta-alojen suojelu tarkoittavat sitä, että julkisen palvelun velvoitteet täydentävät välttämättömällä tavalla kilpailua. ”Hyvin kohdennettujen yleis- palvelujen ja julkisen palvelun velvoitteiden on edelleen oltava keskeisellä sijalla markkinoiden avaamisprosessissa energiankuluttajien kannalta.”

⁽¹⁾ Energiapolitiikka Euroopalle, KOM(2007) 1 lopullinen.

⁽²⁾ Kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuudet, KOM(2006) 841 lopullinen.

2.6 **EU:n on tehtävä enemmän ”energiaköyhyyden” ehkäisemiseksi.** Polttoaineiden hinnannousu maailmanmarkkinoilla heijastuu energian hintaan, mikä aiheuttaa yhä enemmän ongelmia etenkin unionin heikoimmassa asemassa oleville yhteiskuntaryhmille. Jäsenvaltiot eivät ole puuttuneet aiheeseen riittävästi, ja vain viidessä jäsenvaltiossa on sosiaalisii näkökohtiin perustuvia tariffeja. Tulevassa peruskirjassa on määriteltävä asianmukaiset menettelyt heikoimmassa asemassa olevien kuluttajien suojelemiseksi.

2.7 **Keskeiset tavoitteet.** Komissio vahvistaa jo aiemmin ehdottamansa seuraavat neljä tavoitetta ⁽³⁾.

— Edistetään järjestelmiä, joilla autetaan EU:n kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia selviytymään energian hinnan- korotuksista.

— Parannetaan kansalaisille annettavien tietojen vähimmäistasoa, jotta heidän olisi helpompi tehdä valinta eri toimittajien ja tarjontavaihtoehtojen välillä.

— Vähennetään paperisotaa asiakkaan vaihtaessa energiantoimittajaansa.

— Suojataan asiakkaita kohtuuttomilta myyntikäytännöiltä.

2.8 Tuleva energiankuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja ei ole oikeudellinen asiakirja, mutta siihen olisi sisällyttävä

a) voimassa oleva yhteisön lainsäädäntö, jossa säädetään kuluttajien oikeuksista ja energiantoimittajien velvollisuuksista

b) mahdollisia tekijöitä, jotka jäsenvaltioiden viranomaisten (hallitusten tai sääntelyviranomaisten) olisi otettava huomioon lainsäädännön täytäntöönpanossa ja soveltamisessa

c) mahdollisia tekijöitä, joilla voitaisiin täydentää nykyisiä oikeuksia ja jotka kuuluvat jäsenvaltioiden vastuualaan

d) mahdollisia tekijöitä, joilla voitaisiin täydentää nykyisiä oikeuksia ja jotka voitaisiin saavuttaa yksityisten sidosryhmien (sisä alan teollisuuden ja kuluttajien edustajien) toteuttaman itsesääntelyn avulla.

2.9 Seuraavat yhdeksän seikkaa on määritelty peruskirjan keskeisiksi kohdiksi:

— Liitännä

— Sopimukset

— Hinnat, tariffit ja seuranta

— Toimittajan vapaa valinta

— Tiedottaminen

— Valitukset

— Edustus

— Sosiaaliset toimenpiteet

— Sopimattomat kaupalliset menettelyt.

2.10 Jaetun vastuun periaatteen mukaisesti kaikkien asianomaisten tahojen — yhteisön, jäsenvaltioiden, energiateollisuuden, jota edustavat kaikki työmarkkinaosapuolet, sekä kuluttajajärjestöjen — on annettava panoksensa onnistuneeseen ja kansalaismyönteiseen energiapolitiikkaan.

⁽³⁾ Energiapolitiikka Euroopalle, KOM(2007) 1 lopullinen, s. 11.

2.11 Liitteessä esitetään jokaisen pääkohdan osalta nykyisin voimassa olevat säädökset ja aloitteet, jotka komissio tai jäsenvaltiot voisivat toteuttaa tai jotka voitaisiin toteuttaa joko asianomaisten tahojen sopimuksin tai itsesääntelyllä.

3. Yleistä

3.1 ETSK tarkastelee seuraavia kysymyksiä: oikeudellinen kehys, peruskirjan kohderyhmä, komission ehdotuksen tehokkuus ja suhteellisuus, muiden mahdollisten välineiden asianmukaisuus, viraston ja kansallisten lainsäätäjien rooli, yleis- tai erityisluonteiset lisäehdotukset tai -aloitteet.

Oikeudellinen kehys

3.2 Euroopan unionin perusoikeuskirjan kuluttajansuojaa käsittelevässä 38 artiklassa säädetään seuraavaa: "Unionin politiikoissa varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso". Kyseinen artikla perustuu perustamissopimuksen 153 artiklaan, ja siinä määrätään, että yhteisön tehtävä on varmistaa kuluttajansuojan korkea taso sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi. Lisäksi kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset on otettava huomioon yhteisön muita politiikkoja ja muuta toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa.

3.2.1 Amsterdamin sopimuksessa, jossa muotoillaan uudelleen perustamissopimusten entinen 129 A artikla nykyiseksi 153 artiklaksi, kuluttajansuoja luetaan selvästi yhteisön toimivaltuuksiin ⁽⁴⁾.

3.2.2 ETSK suhtautuu myönteisesti komission päätökseen vahvistaa kuluttajien oikeuksia sekä koota energiankuluttajien oikeuksien peruskirjaan sekä yhteisön lainsäädännössä nykyisin säädettyjä toimia ⁽⁵⁾ sekä ehdotuksia eri tasoilla tulevaisuudessa toteutettaviksi aloitteiksi.

⁽⁴⁾ Lokakuun 4. päivänä 1997 annetussa Amsterdamin sopimuksessa muotoillaan uudelleen aiempi teksti, jossa komissiolle annettiin kuluttajansuojan alalla vain toissijainen koordinoititehtävä jäsenvaltioiden toimivaltuuksiin nähden.

⁽⁵⁾ Sähködirektiivin ja kaasudirektiivin liite A. Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5. huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista. Sähködirektiivin 3 artiklan 3, 5 ja 6 kohta. Kaasudirektiivin 3 artiklan 3 kohta. Energiatehokkuudesta 5. huhtikuuta 2006 annetun direktiivin 2006/32/EY 13 artiklan 1 ja 2 kohta. Komission suositus 98/257/EY tuomioistuinten ulkopuolisiin kuluttajajärjestöihin ratkaistaviin elimiin sovellettavista periaatteista. Komission suositus 2001/310/EY kuluttajajärjestöjen sovittelemiseen osallistuvien tuomioistuinten ulkopuolisia elimiä koskevista periaatteista. Direktiivi 98/27/EY, annettu 19. toukokuuta 1998, kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista. Direktiivi 2005/29/EY, annettu 11. toukokuuta 2005, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla.

3.2.2.1 Komitea korostaa kuitenkin, ettei jäsenvaltioiden hyväksymien kuluttajansuojan eri muotojen voi vielä sanoa varmistavan, että voimassa olevien direktiivien säännökset ovat yleisesti tunnustettuja oikeuksia. Koska peruskirja on luonteeltaan ei-velvoittava ja koska siinä kootaan yhteen eräitä seikkoja koskevat velvoitteet ja annetaan mahdollisuus jäsenvaltioiden ja energiantoimittajien itsesääntelyyn ja "moraaliseen vakaumukseen", peruskirja saattaa aiheuttaa sekaannusta.

3.2.2.2 Euroopan parlamentti toteaa oikeudellisesti sitomattomien välineiden institutionaalisista ja oikeudellisista vaikutuksista 4. syyskuuta 2007 antamansa päätöslauselman X perustelukappaleessa seuraavaa: "— kun yhteisöllä on lainsäädäntövaltaa mutta ei poliittista tahtoa käyttää sitä lainsäädännön antamiseen, oikeudellisesti sitomattomalla sääntelyllä voidaan kiertää asianmukaiset toimivaltaiset lainsäädäntöelimet ja rikkoa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan mukaisia demokratian ja oikeusvaltion periaatteita sekä EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan mukaisia toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, mikä saattaa johtaa siihen, että komissio toimii valtuutensa ylittäen".

3.2.2.3 Euroopan parlamentin jäsenen Manuel Medina Ortegán esittämän päätöslauselman ⁽⁶⁾ 1 kohdassa parlamentti "katsoo, että yhteisöyhteyksissä oikeudellisesti sitomaton sääntely jää liian usein mielivaltaiseksi ja tehottomaksi välineeksi, joka on omiaan haittaamaan yhteisön lainsäädäntöä ja toimielinten välistä tasapainoa, ja että siihen olisi sen vuoksi turvauduttava varovaisesti niissäkin tapauksissa, kun asiasta on määrätty EY:n perustamissopimuksessa", ja kehottaa 8 kohdassa "komissiota käsittelemään erityisesti oikeudellisesti sitomattoman sääntelyn vaikutuksia kuluttajiin ja näiden käytettävissä oleviin suojakeinoihin, ennen kuin komissio ehdottaa mitään toimia, joihin liittyy oikeudellisesti sitomattomia välineitä".

3.2.3 ETSK kehottaa tekemään eron noudatettavissa ja vaadittavissa olevien "oikeuksien" ja muiden suojelumuiden välillä siten, että tulevassa peruskirjassa erotetaan selvästi nykyiset oikeudet muista aloite-ehdotuksista, jotka toteutetaan tai voidaan toteuttaa kaikilla tasoilla ja joita pidetään toivottavina muttei sitovina.

3.2.3.1 ETSK pohtii, olisiko komission riittämättömiksi luonnehtimien tähänastisten kokemusten valossa ja komissiolle perustamissopimuksissa annettuja toimivaltuuksia ajatellen pike-mminkin harkittava muutamien uusien ja selkeiden sääntöjen käyttöönottoa etenkin heikoimmassa asemassa olevien kuluttajien suojelemiseksi. Perustamissopimuksen 5 artiklassa mainittua toissijaisuusperiaatetta, johon on usein virheellisesti vedottu vastustettaessa yhteisön aloitteita, tulisi tässä tapauksessa soveltaa kuluttajien kannalta edullisten päätösten tekemiseksi tehokkaiden kansallisten lakien puuttuessa.

Ketkä ovat kuluttajia?

3.3 ETSK korostaa oikeudellisen viitekehyksen epävarmuutta, kun ajatellaan peruskirjan ja siihen liittyvien oikeuksien kohderyhmän määrittelyä unionin eri säädöksissä. Tiedonannossa "Energiapolitiikka Euroopalle" ⁽⁷⁾ todetaan, että "komissio tulee laatimaan energiankuluttajien peruskirjan".

⁽⁶⁾ Päätöslauselma P6_TA(2007)0366, 4. syyskuuta 2007.

⁽⁷⁾ Tiedonannon kohta 3.1.7.

3.3.1 Kesäkuun 26. päivänä 2003 annetussa direktiivissä 2003/54/EY määritellään 2 artiklan 7 kohdassa "asiakkaat" sähkön tukkuasiakkaiksi tai loppukäyttäjiksi, "loppukäyttäjät" asiakkaiksi, jotka ostavat sähköä omaan käyttöönsä, "kotitalousasiakkaat" asiakkaiksi, jotka ostavat sähköä oman kotitaloutensa käyttöön, ja "muut kuin kotitalousasiakkaat" luonnollisiksi henkilöiksi tai oikeushenkilöiksi, jotka ostavat sähköä muuhun kuin oman kotitaloutensa käyttöön, tuottajat ja tukkuasiakkaat mukaan luettuina.

3.3.2 Toukokuun 11. päivänä 2005 sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla annettu direktiivi 2005/29/EY on komission mukaan oikeudellinen viitekehys sille peruskirjan osalle, jossa käsitellään kuluttajan oikeutta oikeudenmukaisiin ja avoimiin suhteisiin energiantoimittajansa kanssa. Direktiivin 2 artiklan a kohdassa määritellään "kuluttajaksi" luonnollinen henkilö, joka kyseisen direktiivin alaan kuuluvissa kaupallisissa menettelyissä toimii tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino-, liike-, käsitöllisyys- tai ammattitoimintaansa.

3.3.3 ETSK katsoo, että direktiiveissä säädettyjä oikeuksia on sovellettava kaikkiin loppukäyttäjiin, etenkin kotitalouksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Sähködirektiivin 2003/54/EY mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, varmistavatko ne pienyrityksille (alle 50 työntekijää ja kokonaisliikevaihto alle 10 miljoonaa euroa) oikeuden saada yleispalvelua eli määrätynlaatuista sähkötoimituksia kohtuullisin, helposti ja selkeästi verrattavin sekä avoimin hinnoin.

3.3.4 ETSK katsoo, ettei erilainen kohtelu ole mitenkään perusteltua ja että ainakin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on koko unionissa oltava oikeus yleispalveluun. Tämän saavuttamiseksi ja kun otetaan huomioon, että kolmannella energiapaketilla, jota ETSK tutkii parhaillaan, muutetaan sähködirektiiviä 2003/54/EY, komitea suosittelee painokkaasti, että komissio muuttaa 2 artiklaa tämän mukaisesti tai sisällyttää peruskirjan soveltamisalaan kotitalouksien ohella myös muut asiakkaat.

3.3.5 ETSK:n mielestä on välttämätöntä, että "kuluttajalla" tarkoitetaan loppukuluttajaa, eli energiayhtiön asiakasta. Terminologia vaihtelee verrattuna tiedonantoon "Energiapolitiikka Euroopalle", jossa puhutaan energiankuluttajien peruskirjasta, ja tässä tarkasteltavassa ehdotuksessa, jossa puhutaan energiankuluttajien oikeuksia koskevasta peruskirjasta. Tämä luo epävarmuutta ja aiheuttaa väärinkäsityksiä. Pienten ja keskisuurten yritysten on tärkeää voida luottaa tuotantotoiminnassaan riittävästi ja jatkuvaan energiansaantiin, joten asiaan on kiinnitettävä asianmukaista huomiota etenkin lähentymis- ja koheesioalueilla.

Ehdotuksen tehokkuus ja suhteellisuus

3.4 ETSK pitää tärkeänä ehdotusta antaa energiankuluttajien oikeuksia koskeva peruskirja, koska peruskirja saattaa vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen, synnyttää keskustelua välittömästi sisämarkkinoiden avaamisen jälkeen ja lisätä kuluttajien tietoisuutta energiamarkkinoista. Kyseinen väline vaikuttaa kuitenkin

heikolta, sillä toisin kuin liikennealalla annettu matkustajien oikeuksien peruskirja, jossa on selkeitä viittauksia sekä oikeuksiin että oikeutettuihin korvauksiin, energiankuluttajien oikeuksia koskeva peruskirja ei olisi komission ehdotuksen mukaan sitova muutoin kuin niiltä osin, jotka jo sisältyvät aiemmin annettuihin direktiiveihin. Kyse olisi pikemminkin oikeuksien luettelosta kuin niiden vahvistamisesta. Tarkasteltavan asiakirjan esittelytilaisuudessa komission jäsenen Andris Piebalgsin ja Meglena Kunevan puheenvuorojen johdosta syntyneissä odotuksissa saatetaan pettyä.

3.4.1 "EU:n kuluttajat odottavat yhtenäistä eurooppalaista ratkaisua energia-alan ja ilmastonmuutokseen liittyviin haasteisiin", totesi energia-asioista vastaava komissaari Andris Piebalgs. "Kestävän, turvallisen ja kilpailukykyisen energiahuollon lisäksi he odottavat EU:n suojaavan kuluttajien oikeudet energiamarkkinoiden avautuessa ja kuluttajien valinnanvaran kasvaessa. Energiankuluttajien peruskirja vastaa juuri näihin odotuksiin."

3.4.2 "Energiamarkkinoiden avautuminen merkitsee Euroopan kuluttajille sekä haasteita että mahdollisuuksia", totesi kuluttaja-asioista vastaava komissaari Meglena Kuneva. "Voimme todeta saavuttaneemme tavoitteemme ainoastaan siinä tapauksessa, että olemme onnistuneet luomaan avoimet ja tehokkaat markkinat, joilla kuluttajien oikeudet on täysin turvattu ja joilla valituneet kuluttajat pystyvät tietojensa pohjalta käyttämään hyödykseen saatavilla olevia tarjouksia."

3.4.3 ETSK yhtyy Euroopan parlamentin päätöslauselmaan ja katsoo, että kansalaisten oikeuksien varmistamiseksi tarvitaan sitovia säännöksiä ja että muulla kuin velvoittavalla lainsäädännöllä ei täysin saavuteta tavoitteita. Matkustajien oikeuksia ajatellen komissio katsoi tarpeelliseksi antaa 11. helmikuuta 2004 asetuksen EY N:o 261/2004. Näin ollen ei ole selvää, miksi energiankuluttajien oikeuksista tulisi säätää muulla kuin velvoittavalla asiakirjalla. Peruskirja julkaistaan, koska nykyisin säädettyjä oikeuksia ei noudateta tehokkaasti. Eräitä kiitettäviä poikkeuksia lukuun ottamatta oikeuksia ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komissiolla on valta ja vastuu toimia, mutta se valitsee ei-sitovan välineen vaikka tietää, etteivät markkinat kykene yksinään tarjoamaan asianmukaisia ja riittäviä ratkaisuja.

3.4.4 Peruskirjan tulisi kuvastaa matkustajien oikeuksista annetun asetuksen toimivuutta koskevaa komission tiedonantoa⁽⁸⁾, jossa todetaan seuraavaa: "Asetusta [(EY) N:o 261/2004] on sovellettu yli kaksi vuotta ja edistystä on tapahtunut, mutta vielä tarvitaan huomattavia parannuksia ennen kuin voidaan saavuttaa johdonmukaisuus siinä, miten lentoyhtiöt soveltavat sääntöjä ja miten niiden täytäntöönpanoa valvotaan jäsenvaltioissa. Erona aikaisempaan tilanteeseen matkustajilla on nyt määriteltäviä oikeuksia, mutta matkustajat ovat silti vielä lentoyhtiöihin verrattuna heikommassa asemassa." On selvää, että sitovista velvoitteista huolimatta lentoyhtiöt eivät noudata direktiivin säännöksiä. Miksi näin tekisivät kaasu- ja sähköyhtiöt, jos peruskirja ei ole velvoittava?

⁽⁸⁾ KOM(2007) 168 lopullinen, 4.4.2007.

3.4.5 Kyseisellä alalla ja muilla talouselämän aloilla saatujen kokemusten perusteella ETSK pitää asianmukaisena suosittaa sellaisen lainsäädännön antamista, jossa kuluttajien oikeudet varmistetaan täysin. Ehdotuksen suhteellisuus perustuu siihen, missä määrin sillä saavutetaan asetetut tavoitteet ja siihen, tarvitaanko säädöksiä. Vaikka komissiolla on valtuudet esittää säädöksiä, se on tässä tapauksessa valinnut toisenlaisen lähestymistavan. ETSK katsoo, että valittu väline on objektiivisesti tarkasteluna soveltumaton asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Peruskirja voi olla kylläkin ensimmäinen toimenpide, mutta unionin lainsäätäjän on suuntauduttava oikeuksien tehokkaaseen vahvistamiseen.

3.4.6 Pieniin ja keskiuuriin yrityksiin ulotettu yleispalvelun saatavuuden varmistaminen, julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, taloudellisesti heikossa asemassa olevien ja ”energiaköyhyyden” uhatta elävien ryhmien suojeleminen, taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio, sopimusvapaus, oikeus tiedonsaantiin, oikeus saada liittymä nopeasti, oikeus selkeisiin sopimuksiin, oikeus kohtuullisiin ja eri palveluntarjoajien välillä vertailukelpoisiin avoimiin hintoihin, energiantoimituksen jatkuvuuden varmistaminen sekä käytettyjen energialähteiden tuntemus ovat erittäin tärkeitä seikkoja. Komissio on aivan oikein todennut, ettei omilla ehdoillaan toimivilla markkinoilla päästä tarvittavalle sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristönsuojelua koskevan ”tietoisuuden” tasolle. ETSK kannattaa varauksetta kaikkia tämänsuuntaisia yksinkertaisia ja tehokkaita aloitteita sekä kehottaa komissiota hyödyntämään kaikkia asianmukaisia välineitä.

Viraston ja kansallisten lainsäätäjien rooli

3.5 ETSK suhtautuu myönteisesti kolmannen energiapaketin yhteydessä ehdotettuun asetukseen, jolla perustetaan energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto⁽⁹⁾. Komitea kehottaa toisesta energiapaketista 17. lokakuuta 2001 antamassaan lausunnossa⁽¹⁰⁾ — komissiota tutkimaan tulevaisuudessa, kun on saatu kokemuksia neuvoston [EREGE] toiminnasta, mahdollisuuksia tehdä neuvostosta eurooppalainen virasto tai vastaava elin, jolla on toimivaltaa sähkön ja maakaasun kansainvälisiin siirtoihin liittyvissä kysymyksissä”. Komitea on tyytyväinen siihen, että se on esittänyt näin varhaisessa vaiheessa kyseisen viraston perustamista.

3.5.1 Komission tiedonannossa ”Kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuudet”⁽¹¹⁾ esitetään kansallisen lainsäätäjän toimivaltuuksia koskevien direktiivien vahvistamista. Komissio toteaa tiedonannon kohdassa 2.2.1, että ”— sääntelyviranomaiset tarvitsevat merkittävän toimivallan antaa ennakkoratkaisuja seuraavissa kysymyksissä: — vii) kuluttajansuoja, loppukäyttäjältä perittävän hinnan valvonta mukaan luettuna”. Kolmatta energiapakettia koskevissa teksteissä tällaisesta ”vahvistamisesta” ei valitettavasti ole jälkeäkään. Uuden energiadirektiivin VII a luvussa vahvistetaan eräitä lainsäädäntäviranomaisten toimivaltuuksia ja kehoitetaan lainsäätäjää varmistamaan ”sähköalan yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkea taso, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojele ja tämän direktiivin liitteessä A määriteltyjen kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus”. Kyseiset tehtävät on kuitenkin jo annettu lähes kaikille lainsäädäntäviranomaisille.

menpiteiden tehokkuus”. Kyseiset tehtävät on kuitenkin jo annettu lähes kaikille lainsäädäntäviranomaisille.

3.5.2 Lisäksi komissio esittää uudessa energiadirektiivissä liitteen A muuttamista lisäämällä siihen kolme luetelmakohtaa, jotka koskevat asiakkaan oikeutta saada omat kulutustietonsa, asiakkaan oikeutta saada joka kuukausi tiedot kulutuksestaan ja siihen liittyvistä kustannuksista sekä asiakkaan oikeutta vaihtaa toimittajaa mihin aikaan vuodesta tahansa. ETSK on tyytyväinen ehdotukseen, mutta koska komissiolla oli mahdollisuus esittää paljon merkittävimpiä ehdotuksia, komitea ihmettelee, miksei komissio ole käyttänyt keskeisenä välineenä direktiivin tarkistusta vahvistaakseen toivomustensa mukaisesti kuluttajien oikeuksia.

3.5.2.1 Komission ehdotus muuttaa 3 artiklaa lisäämällä siihen uusi kohta 10, jossa eräitä sääntelyn osia asetetaan komiteamenettelyyn, voisi olla asianmukainen väline kuluttajien oikeuksien vahvistamiseksi, sillä komiteoiden päätökset tulevat niiden vastuualaan kuuluvissa asioissa välittömästi voimaan. ETSK suosittelee, että unionin toimielimet hyväksyvät kyseisen komission ehdotuksen.

3.5.2.2 Tiedonannon liitteessä ”Tavoitteena energiankuluttajien oikeuksia koskeva eurooppalainen peruskirja” määritellään nykyisten (vaikeasti vaadittavissa olevien) oikeuksien ohella eräitä mahdollisia tulevia oikeuksia. Kyseisten ehdotusten sisällyttäminen liitteeseen A mahdollistaisi niiden velvoittavan luonteen ja valmistaisi maaperää loppukuluttajien oikeuksien suojasta annettavalle erityisasetukselle.

3.5.3 ETSK katsoo, että unionin viraston tuleviin tehtäviin olisi kuuluttava myös kuluttajien oikeuksien noudattamisen valvonta. Tässä yhteydessä olisi varmistettava kuluttajajärjestöjen, pienten ja keskiuuriin yritysten, alan teollisuuden sekä ammattijärjestöjen osallistuminen, jotta hyödynnetään yhteistyötä ja jaetaan vastuu, kuten kuljetusalalla on jo tehty. Kyseessä olisi Euroopan tason yhteisneuvotteluryhmä, joka antaa virastolle valtuudet puuttua tuottajien ja loppukäyttäjien suhteisiin ja ohjailla niitä.

3.5.3.1 Virastolla on oltava institutionaalisessa rakenteessa sitovat valtuudet toimivaltaansa kuuluvissa asioissa. Virasto koostuu kansallisten lainsäädäntäviranomaisten edustajista, ja sen yhteydessä toimii teknisiä komiteoita, joihin kaikki kansalliset lainsäädäntäviranomaiset osallistuvat. ETSK toivoo, että viraston toimivaltuuksiin lisätään myös kuluttajansuoja ja että se voi kuulla yhteisneuvotteluryhmää. Näin voitaisiin tehostaa komission energiankuluttajien oikeuksia koskevassa peruskirjassa esittämien tavoitteiden saavuttamista. ETSK korosti jo vuonna 2001: ”Olisi — pohdittava, tulisiko viranomaisten toiminnasta tehdä avoimempaa ja demokraattisempaa kutsumalla sähkö- ja maakaasumarkkinoiden eri toimijat (kuluttajat, työntekijät ja yritykset) osallistumaan päätöksentekoon”⁽¹²⁾.

3.5.3.2 Kansalliset lainsäätäjät voivat myös tehdä aktiivisesti yhteistyötä yleistä suojastrategiaa määriteltäessä, ja niillä tulee olemaan nykyistä enemmän vaikutusvaltaa säännösten toteuttamiseksi.

⁽⁹⁾ KOM(2007) 530 lopullinen, 19.9.2007.

⁽¹⁰⁾ EYVL C 36, s. 10, 8.2.2002 (esittelijä: Bernardo **Hernández Bataller**).

⁽¹¹⁾ KOM(2006) 841 lopullinen, 10.1.2007.

⁽¹²⁾ Edellä mainitun komitean lausunnon kohta 6.7.4.

4. Erityistä

4.1 Komitea suhtautuu energiadirektiivistä vuonna 2001 antamassaan lausunnossa ⁽¹³⁾ myönteisesti siihen, että julkisen palvelun tavoitteiden saavuttaminen on yksi komission keskeisistä päämääristä ja että se edellyttää säännöksiä kuluttajan-suojan korkean tason takaamiseksi sekä erityistoimia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suojelemiseksi. Tiettyjen ryhmien hyväksi tulisi käynnistää esimerkiksi sosiaalisia toimenpiteitä, jotta ryhmät saisivat energiaa oikeudenmukaiseen hintaan. Valitettavasti tästä ei ole saatu myönteisiä kokemuksia.

4.2 "Rajat ylittävät sähkövirrat ovat kasvaneet Euroopassa jonkin verran vuosi vuodelta markkinoiden avaamisen jälkeen. Jäsenvaltioiden rajat ylittävän sähkön osuus Euroopan sähkönkulutuksesta on kuitenkin keskimäärin vain 10 prosenttia." ⁽¹⁴⁾

4.3 "Italiassa vuonna 2003 ja UCTE-alueella ⁽¹⁵⁾ vuonna 2006 tapahtuneet sähkökatkot osoittivat, kuinka kalliita Euroopan laajuisessa siirtoverkossa esiintyvät häiriöt voivat olla. Sen vuoksi on tärkeää, että sähkökaupan kasvaessa lisätään verkon toiminnan koordinoitua ja rakennetaan uutta infrastruktuuria: parannetaan olemassa olevia linjoja, rakennetaan uusia linjoja ja investoidaan tarvittaessa verkon muihin komponentteihin. — Euroopan markkinat perustuvat yhä enemmän alueellisuuteen. Tämä onkin alun perin ollut luonnollista kehitystä verkon fyysisten ominaisuuksien vuoksi. Myöhemmin alueellisuus on saanut virallisen aseman, kun siirtorajoitusten hallintaa koskevissa muutetuissa suuntaviivoissa on määritetty sähkömarkkina-alueet ja sääntelyviranomaisten ryhmä ERGEG on kehittänyt alueelliset sähköaloitteensa." ⁽¹⁶⁾

4.4 Loppukuluttajien erityisintressi on varma energiantoimitus. Alueiden kasvava rooli energia-alalla vaikuttaa myönteisesti jakeluun sekä edistää etenkin rajaseutualueiden nykyistä tiiviimpien suhteiden muodostamista. Näin voidaan lisätä merkittävästi kauppaa ja virtoja sekä vähentää siirtorajoitusten riskiä.

4.5 Loppukuluttajan suojelutoimiin tulisi sisältyä oikeus saada säännöllisesti tietoa myydyin energian määrästä, energian maantieteellisestä alkuperästä ja lähteestä, kasvihuonekaasupäästöistä kilowattituntia kohti sekä yhteisössä ja sen ulkopuolella tehdyistä yhteistyösopimuksista. On esimerkiksi tiedossa, että maat, jotka ovat päättäneet luopua ydinenergiasta, ostavat ydinvoimaloissa tuotettua energiaa. Kyseiset tiedot tulisi antaa kuluttajalle, joka voisi halutessaan vaihtaa toimittajaa, jos hän ei ole tyytyväinen energiayhtiön energiayhdistelmään. Nykyisin kuluttajalla ei todellakaan ole tietoa tuotantoa koskevista valinnoista.

4.6 **Liitäntä.** Yleispalvelun varmistaminen, toimituksen jatkuvuus ja liittymän varmat toimitusajat ovat voimassa olevia oikeuksia, joita on vaikea noudattaa. Olisi nimettävä toimituksista viime kädessä vastaava taho, joka varmistaa palvelun tarjonnan, jos toimittaja ei siihen kykene.

4.7 **Sopimus.** Avoimuus, toteutustavat, velvoitteet, korvausmenettely, oikeudenmukaisuus, epäoikeudenmukaisten tai

kohtuuttomien ehtojen puuttuminen sekä selkeä ja kohtuuhintainen riitojenratkaisumenettely ovat teoriassa jo tunnustettuja oikeuksia, jotka jokaisen jäsenvaltion olisi pitänyt saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Todellisuus on aivan muuta. Komissio on esittänyt kolmannessa energiapaketissa muutoksia liitteeseen A yritysten velvoitteiden lisäämiseksi. Muutokset ovat kuitenkin vaarassa jäädä kuolleeksi kirjaimeksi, sillä niihin ei harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta liity tehokasta seuraamusjärjestelmää sen kummemmin unioni- kuin jäsenvaltiotasollakaan. Etenkin tässä asiassa tarvittaisiin koko unionissa yhtenäisiä säännöksiä, joiden soveltaminen voidaan varmistaa vain asetuksella, kuten on tehty matkustajien oikeuksien suhteen.

4.8 **Hinnat, tariffit ja seuranta.** Avoimuus, järkevyyden, vertailtavuus, monenlaiset maksumenetelmät, älykkäiden mittarien käyttö, todellista kulutusta kuvaavat selkeät ja ymmärrettävät laskut: ETSK:n mielestä on hyvin tärkeää, että energialas-kuissa eritellään selkeästi energiantuotannon eri kustannustekijät (polttoaineen ostot, jakelu, ylläpito, kuoletukset, maksut ja valmisteverot, henkilöstömenot, yleiset kulut), lähteet (fossiiliset polttoaineet, vesivoima, uudistuvat energialähteet, ydinenergia, yhdistetty lämmön ja sähkön tuotanto), hiilidioksidipäästöt, energiansäästö sekä vertaaminen aiempaan kulutukseen ja muiden profiilitaan samanlaisten kuluttajien keskilukulutukseen. Tällaisen tiedottavan välineen avulla kuluttajaa kannustetaan pohtimaan energiansäästöön tähtäävien kulutusmallien tarpeellisuutta. Lasku palvelee energiayhtiön ja kuluttajan välistä tiedotusta (ja se tulisi komission äskettäisen ehdotuksen mukaan lähettää kuukausittain). Sen avulla voidaan levittää "myönteisiä" viestejä, joilla edistetään unionin politiikkoja.

4.9 **Toimittajan vapaa valinta.** Mahdollisuus vaihtaa toimittajaa mihin aikaan vuodesta tahansa kustannuksitta ja oikeuksiaan menettämättä: Mahdollisuus toimittajan vaihtoon tulisi taata tietyn ajan kuluessa. Toisinaan sopimuksessa määritellään sen vähimmäiskesto. ETSK katsoo, että jos tällainen ehto lisätään, tulisi sopimusten vähimmäiskestolle säätää katto, jottei liian pitkällä vähimmäiskestolla eikä sopimuksen purkamisesta johtuvilla huomattavilla maksuilla tehdä tyhjäksi oikeutta valita vapaasti toimittaja.

4.10 **Tiedottaminen.** Tietojen, jotka koskevat liittymisehtoja, käyttöä, tariffeja ja hintoja sekä niiden muutoksia, on oltava luotettavia, täydellisiä ja ymmärrettäviä. On tehtävä tunnetuksi kuluttajien oikeuksia, jotka koskevat julkisen palvelun velvoitteita, yleispalvelun takaamisjärjestelmiä, etenkin sähkön tai kaasun toimituksen laatua ja jatkuvuutta, korvauksia kyseisten oikeuksien laiminlyönnin johdosta sekä mahdollisuutta maksutomaan tai kohtuuhintaiseen riitojenratkaisumenettelyyn, jotta kaikki voivat nauttia samasta oikeudesta. Jokaisen toimittajan tulisi esittää vuosittain tai uuden toimittajan tullessa markkinoille luettelo alueella toimivista operaattoreista. Energiayhtiöiden tulisi ilmoittaa asiakkailleen myös rahoitus-, vero- ja sääntelytoimista, joilla pyritään edistämään energiatehokkuuden parantamiseen tähtääviä aloitteita, sekä esittää konkreettisia ehdotuksia sähkön- ja kaasunkulutuksen alentamiseksi.

⁽¹³⁾ Edellä mainitun komitean lausunnon kohdat 6.4.2 ja 6.4.3.

⁽¹⁴⁾ Komission 15.5.2007 antama tiedonanto "Kertomus rajat ylittävää sähkön kauppaa koskevan asetuksen (EY) N:o 1228/2003 soveltamisesta saaduista kokemuksista", KOM(2007) 250 lopullinen.

⁽¹⁵⁾ Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (UCTE), Sähkönsiirron koordinoituliitto.

⁽¹⁶⁾ KOM(2007) 250 lopullinen, 15.5.2007.

4.11 Valitukset. Komission jäsen Emma Bonino toimi vuonna 1998 aktiivisesti kuluttajien oikeuksien edistämiseksi, ja komissio antoi suosituksen ⁽¹⁷⁾ tuomioistuinten ulkopuolisiin, kuluttajariitoja ratkaiseviin elimiin sovellettavista periaatteista. Vuonna 2001 ⁽¹⁸⁾ suositusta täydennettiin toisella suosituksella sen soveltamisalan laajentamiseksi. Energiankuluttajien oikeuksia koskevat valitukset tulisi ensi sijassa käsitellä muilla kuin oikeudellisilla menettelyillä, sillä näin voidaan hyvin alhaisin kustannuksin ja lyhyessä ajassa suojella kuluttajia tehokkaasti edellyttäen, että varmistetaan elimen puolueettomuus, tehokas menettely, julkisuus ja avoimuus. Kun ajatellaan riita-asoiden laajuutta energiahuollossa, olisi suhteetonta käyttää aikaa ja varoja oikeusistuinkäsittelyyn.

4.12 Edustus. Vaikka kuluttajajärjestöjen edustus-oikeus on tunnustettu unionin lainsäädännössä, se on osoittautunut vaikeaksi toteuttaa. Ryhmäkanteita koskevan yhteisön oikeuskehityksen puuttuminen myös palvelujen tai rajatylittävän taloudellisen toiminnan osalta rajoittaa edelleen oikeutta nostaa kielto-kanteita oikeusistuimissa. Unionin viraston perustaminen voisi tarjota tilaisuuden toteuttaa kyseinen oikeus käytännössä sekä muodostaa kaikista asianomaisista sidosryhmistä muodostuva pysyvä yhteisneuvotteluryhmä. Näin tehdään liikennealalla sovellettaessa autodirektiiviä, ja työmarkkinaosapuolten ja kuluttajien edustajat kutsutaan yhteistyöhön yhteisön elinten kanssa ehdotuksia analysoitaessa. Kansallisen lainsäätäjän tulisi vastaavasti jäsenvaltioissa asettaa pysyvä yhteisneuvotteluryhmä ja kuulla sitä.

4.13 Sosiaaliset toimenpiteet. Komitea on erittäin tietoinen energiaköyhyyden aiheuttamista ongelmista, jotka saattavat johtaa energiatoimitusten katkaisemiseen maksuviivästysten vuoksi. ETSK toteaa äskettäin antamassaan lausunnossa seuraavaa ⁽¹⁹⁾: ”Eurooppalaisen energiapolitiikan tulisi olla kestävää kaikkien yhteiskuntaryhmien kannalta, ja kaikilla pitäisi olla tasapuoliset mahdollisuudet saada energiayhtiöiden tarjoamia palveluja —.” ETSK ei kannata ilmaisia energiatoimituksia, sillä niillä ei kannusteta energiansäästöön. Komitean mielestä ongelma tulisi ratkaista yleisen verotuksen keinoin. Julkista palvelua koskevaan sopimukseen tulisi sisältyä tietyn sähkö- ja kaasumäärän toimitus omakustannushintaan, jotta tyydytetään heikossa asemassa olevien kuluttajien tarpeet ja jotta heille voidaan toimittaa sähköä ja kaasua riittävästi ja heidän kannaltaan kohtuuhintaan. Vastuuperiaate tulisi aina säilyttää. Joka tapauksessa heikossa asemassa olevan kuluttajan määritelmän ja hänen hyväkseen toteutettavien toimien tulisi olla yhtenäisiä koko unionissa, jotta ketään ei syrjittäisi ja jotta vältettäisiin kilpailuvääristymät.

4.14 Sopimattomat kaupalliset menettelyt. Kuluttaja on suojattu harhaanjohtavilta kauppakäytänteiltä, joissa esitetään väärää tietoa, jätetään antamatta tosiasioihin perustuvan päätöksen tekoon tarvittavia oleellisia tietoja, luodaan esteitä ja vaaditaan toimittajaa vaihdettaessa perusteettomia maksuja kuluttajien aikeiden estämiseksi. ETSK katsoo, että kuluttajien oikeuksia on vahvistettava kyseisten käytänteiden torjumiseksi. Toukokuun 11. päivänä 2005 annetun direktiivin 2005/29/EY 5 artiklan 5 kohdassa viitataan liitteeseen I, jossa on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Kohdassa todetaan myös, että luetteloa voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla kyseistä direktiiviä. Koska kyseisen luettelon ajanmukaistaminen kestää suhteettoman pitkään, voisi energiankuluttajien suojelutoimia sisältävä asetus olla soveltuva väline, jolla säädetään energiankuluttajien erityisoikeuksista sopimattomien kaupallisten menettelyjen torjumiseksi.

5. Hyvien käytänteiden vaihto

5.1 ETSK suosittelee, että komissio tarkastelee muutamia kuluttajajärjestöjen ja energiayhtiöiden jäsenvaltioissa allekirjoittamia kuluttajien oikeuksia koskevia peruskirjoja, joissa tunnustetut asiakkaiden oikeudet ovat unionin peruskirjan oikeuksia laajemmat. Esimerkiksi Italiassa kuluttajajärjestö Adoc ja sähkön tukkumyyjä La220 s.p.a., joka on jo vuosia sitoutunut sosiaaliseen vastuuseen, ovat allekirjoittaneet kuluttajien oikeuksia koskevan peruskirjan, jossa kuluttajien oikeudet ovat komission ehdotusta laajempia. Esimerkiksi on otettu huomioon kuluttajien oikeus aikansa kunnioitukseen, oikeus osallistumiseen ja edustukseen, oikeus laatuun ja turvallisuuteen, oikeus parhaaseen tarifiin ja oikeus vahingonkorvaukseen sekä nopeaan ja tehokkaaseen sovittelumenettelyyn. Jatkuva vertailu on varmistettu peruskirjan soveltamisen puolivuositarkastuksilla. Peruskirjan soveltaminen on yritykselle pakollista, sillä se on kirjattu asiakkaan kanssa tehtyyn sopimukseen.

5.2 Eräät kansalliset lainsäätäjät ovat puuttuneet riitapausten ohjaukseen ja laatineet velvoite-, valvonta- ja seuraamusjärjestelmän energiantoimituksen jatkuvuuden säätelämiseksi ⁽²⁰⁾. Jännitemuutosten ja pitkien tai lyhyiden sähkökatkojen sattuessa on selvää, ettei toimitussopimuksen velvoitteita ole täytetty. Tällaisissa tapauksissa toimittajan on korvattava aiheutuneet vahingot, jollei se kykene todistamaan, ettei se ole vastuussa katkosta ⁽²¹⁾.

Bryssel 17. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ 98/257/EY, 30. maaliskuuta 1998.

⁽¹⁸⁾ 2001/310/EY, 4. huhtikuuta 2001.

⁽¹⁹⁾ CESE 1243/2007. Energiatarkastuksen toimintasuunnitelma, esittelijä: Edgardo Maria Iozia, ei vielä julkaistu EUVL:ssä.

⁽²⁰⁾ Sähkö- ja kaasuviranomaisen päätös 202/99.

⁽²¹⁾ Tiivistelmä 188, huhtikuu 2003, asianajaja Giulio Disegni, s.22.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta (uudelleenlaadittu)

KOM (2007) 610 lopullinen — 2007/0219 COD

(2008/C 151/10)

Euroopan neuvosto päätti 14. marraskuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta (uudelleenlaadittu)

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä eikä sillä ole siihen kommentoitavaa, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) antaa sille esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 132 ääntä puolesta ja 1 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä (uudelleenlaadittu toisinto)

KOM(2007) 737 lopullinen — 2007/0257 COD

(2008/C 151/11)

Neuvosto päätti 18. joulukuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä (uudelleenlaadittu toisinto)

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä sillä ole siihen kommentoitavaa, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) antaa sille esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 131 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Urheilun valkoinen kirja

KOM(2007) 391 lopullinen

(2008/C 151/12)

Komissio päätti 11. heinäkuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Urheilun valkoinen kirja

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Erika Koller.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 125 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

Euroopan komissio julkaisi 11. heinäkuuta 2007 urheilun valkoisen kirjan, jossa analysoidaan ensimmäistä kertaa kattavasti urheilun asemaa Euroopassa, käsitellään urheilun ongelmakysymyksiä ja esitetään urheilua koskeva toimintasuunnitelma.

mahdollisuuksia harrastaa urheilua ja että opiskelijat saisivat liikuntaopetukseen osallistumisesta opintopisteitä. Samalla on kiinnitettävä huomiota koulun liikuntaopetuksen olosuhteisiin ja erityisesti liikunnan jälkeen käytössä olevien suihku- ja pesutilojen kuntoon, sillä ne vaikuttavat usein luotaantyöntäviltilä eivätkä innosta nuoria liikkumiseen.

1. Suositukset ja ehdotukset

1.1 ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot valitsisivat valkoisessa kirjassa ja sen sisältämässä toimintasuunnitelmassa esitettyjen yleisten toimien joukosta yhteisön tärkeimmät tavoitteet. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon vuonna 2009 toivottavasti voimaan tuleva Lissabonin sopimus, sillä sen 149 artiklan keskeisenä aiheena on urheilun merkitys koulutukselle ja nuorille.

1.2 Euroopan tulevaisuus riippuu väestön terveydestä ja suorituskyvystä. ETSK on syvästi huolissaan siitä, että ylipainosta ja liikunnan vähäisyydestä johtuvista sairauksista, joista koko väestö kärsii, on tullut ongelma myös nuorille.

1.3 ETSK suosittaa, että suunniteltaessa uusia ohjelmia terveyttä edistävään liikuntaan kannustamiseksi otettaisiin huomioon sekä yhteisöulottuvuus että monialaisuus. Useille aloille yhteinen yhteisötason lähestymistapa voisi vaikuttaa myönteisesti valtionhallintojen jäsenvaltiotasolla toteuttamiin toimiin, jotka ovat olleet hajanaisia.

1.4 ETSK haluaa kiinnittää huomiota siihen, että toteutettavien toimenpiteiden tulee olla sekä tarkoituksenmukaisia että toissijaisuusperiaatteen mukaisia. ETSK kehottaa komissiota jatkamaan vahvaa koordinoitua toimintaansa ja antamaan tarvittaessa virikkeitä tämän alan työhön.

1.5 Perus- ja keskiasteen oppilaitosten pakollisia liikuntatunteja olisi lisättävä vähintään kolmeen tuntiin viikossa. Komitea suosittaa, että korkea-asteen koulutukseen sisältyisi myös

1.6 Työmarkkinaosapuolia olisi kaikilla tasoilla kehotettava edistämään terveitä elintapoja. Työnantajia olisi kannustettava huolehtimaan terveyden edistämisestä yrityksissä myös mm. liikuntaohjelmien avulla.

1.7 Komitea ehdottaa, että perustetaan tätä aihetta käsittelevä työryhmä tarkastelemaan jäsenvaltioiden kokemuksia ja eri vaihtoehtoja, mukaan luettuina ratkaisut vammaisten huomioon ottamiseksi.

1.8 ETSK katsoo, että uusista rahoitusmahdollisuuksista olisi järkevää käynnistää tiedotuskampanjoita, sillä tähän mennessä ohjelmia ei juurikaan ole ollut mahdollista soveltaa urheiluun. ETSK:n mielestä tiedotusaloitteiden olisi oltava osa kattavaa ja yhdenmukaista strategiaa. Tiedotustoimia ei tulisi suunnata yksinomaan nuorille, vaan niiden tulisi pohjautua sen tosiseikan tiedostamiseen, että liikunnasta hyötyvät kaikenikäiset ja myös vammaiset.

1.9 ETSK suosittaa, että rakennerahastoihin varattaisiin erilliset määrärahat asianmukaisten urheilu-, vapaa-aika-, yhteisö- ja monitoimitalojen tukemista varten. Komitea huomauttaa kuitenkin, että paikallis- ja alueyhteisöt rakennuttavat usein mieluummin suuria urheilustadioneja sen sijasta, että huolehtisivat tavallisille ihmisille tarkoitetuista urheilukentistä ja vastaavista liikuntamahdollisuuksista. Rakennerahastoista tulisi sen vuoksi tukea ennen kaikkea juuri tällaisten liikuntatilojen rakentamista.

1.10 ETSK kannattaa ehdotusta urheilufoorumin elvyttämisestä, sillä se voi olla hyödyllinen vuoropuhelufoorumi kaikille keskeisille sidosryhmille ja saada aikaan konkreettisia toimenpiteitä urheiluharrastuksen kehittämiseksi.

1.11 ETSK osallistuu mielellään urheilufoorumiin tarkkailijan ominaisuudessa, jotta kansalaisyhteiskunnan näkemyksillä olisi suora vaikutus.

1.12 ETSK suosittelee, että urheilun rahoitusta käsittelevän työryhmän toimintaan kuuluisi myös urheilua koskevien kansallisten verotus- ja sosiaaliturvasääntöjen tarkastelu sekä tietojen kerääminen parhaista toimintatavoista.

1.13 ETSK pitää tarpeellisenä torjua rikollisuutta suurten kansainvälisten ja kansallisten urheilutapahtumien järjestämissä paikkojen ympäristössä etenkin naisten ja lasten suojelemiseksi.

1.14 ETSK katsoo, että yhteisön rahoitusta suoraan tai välillisesti saavissa urheilujärjestöissä, jotka osallistuvat kilpailuihin ammattilaisjoukkuein ja -urheilijoin ja joiden vuotuinen budjetti ylittää viisi miljoonaa euroa, johdon/johtajien tulee esittää vuosittain selvitys tulojensa ja hankkimansa omaisuuden alkuperästä, samaan tapaan kuin julkishallinnon palveluksessa olevilta henkilöiltä ja poliitikoilta vaaditaan.

1.15 Työmarkkinavuoropuhelua olisi laajennettava siten, että siihen osallistuisi myös kuntosalien ja voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden edustajia sekä ammattiurheilijoita. Myös seuraavien toimijoiden tulisi kuulua sen piiriin: liikunnanopettajat, urheiluvalmentajat, liikuntatieteilijät, urheilulääkärit, fysioterapeutit, hierojat jne. Samoin esim. valmentajien, managerien, järjestäjien, agenttien, promoottoreiden ja markkinoijien kaltaisten ammattiryhmien, jotka ansaitsevat mainittavia summia, tulisi kuulua vuoropuhelun piiriin. Jäsenvaltioita olisi kehotettava varmistamaan, että myös kansallisella tasolla käydään työmarkkinavuoropuhelua kaikilla urheilun aloilla.

2. Valkoisen kirjan tausta

2.1 Urheilu liittyy useisiin yhteiskunnan osatekijöihin: koulutukseen, kulttuuriin, taloudelliseen toimintaan ja vapaaseen kilpailuun, henkilöiden ja tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen, ihmisoikeuksiin ja terveydenhuoltoon. Taloudellisen merkityksensä lisäksi urheilu on selvästi monista muistakin syistä erittäin tärkeää yhteiskunnalle.

2.2 Urheiluseurat ovat muuttuneet huomattavasti muutaman viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana: niistä on tullut luonteeltaan yhä vähemmän kansallisia ja harrastajamaisia (vapaaehtoistyöhön pohjautuvia), ja monet seurat ovat tätä nykyä yrityksiä ja siten yhtenäismarkkinoiden sääntöjen alaisia.

2.3 EU:lla ei toistaiseksi ole suoraa lainsäädäntävaltaa urheiluasioissa. Urheilua koskevat oikeusvaikutukset perustuvat EU:n johdettuun oikeuteen (esim. oikeuskäytäntöön) tai myös urheilua koskevan primaarioikeuden suoraan soveltamiseen.

2.4 Ennen valkoisen kirjan julkaisemista ei ollut olemassa EU-tason urheilustrategiaa, mutta urheilua käsiteltiin aina EU-politiikan eri alojen yhteydessä. Urheilu mainitaan vuonna 1997 solmitussa Amsterdamin sopimuksessa ja sen jälkeen vuonna 1999 Helsingissä annetussa urheilua koskevassa selvityksessä, jossa Euroopan komissio esitti toimenpiteitä urheilun sosiaalisen ja kasvatuksellisen roolin vahvistamiseksi. Kaikissa näissä asiakirjoissa painotetaan urheilun sosiaalista, yhteiskunnallista ja kasvatuksellista arvoa.

2.5 Myös vuonna 2000 solmitussa Nizzan sopimuksessa käsitellään urheilua, ja vuoden 2004 hallitustenvälisessä konferenssissa päätettiin sisällyttää urheilu EU-sopimukseen.

2.6 Euroopan parlamentti on niin ikään antanut kaksi urheiluaiheista mietintöä⁽¹⁾. Lisäksi on paikallaan mainita **Independent European Sport Review**⁽²⁾, joka on komissiosta riippumattoman tahon laatima huomionarvoinen katsaus eurooppalaiseen urheiluun. Sen ensimmäisessä osassa käsitellään yleisesti eurooppalaista urheilua, ja toisessa osassa analysoidaan urheilykysymyksiä käyttäen esimerkkinä eurooppalaista jalkapalloilua.

2.7 Lissabonin **sopimuksessa**, joka tulee toivottavasti voimaan vuonna 2009, omistetaan urheilulle oma tekstikappaleensa. Urheilusta tulee siis vihdoin yksi EU:n vastuualoista.

2.8 Valkoisen kirjan laadintaa edelsi pitkähkö kuulemisprosessi, johon osallistui jäsenvaltioiden hallintoelimiä, kansalaisjärjestöjä ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajia sekä olympiakomiteita ja päättäjiä. Lisäksi järjestettiin konferensseja ja epävirallisia ministerikokouksia sekä usean kuukauden mittainen internetkysely, johon saatiin 777 vastausta. Komission eri pääosastot pitivät lukuisia kokouksia saadakseen aikaan sopimuksen urheiluun liittyvistä näkökohdista kullakin politiikanalalla. Valkoisessa kirjassa esitetään amatööri- ja kilpaurheilua koskevia laaja-alaisia aloitteita mutta tunnustetaan kuitenkin, että urheilu kuuluu edelleen jäsenvaltioiden vastuualaan.

2.9 Kun kuulemisen tulokset analysoitiin, kävi selväksi, että urheilun keskeiset kysymykset liittyvät lähinnä seuraaviin kolmeen aihepiiriin:

- urheilun yhteiskunnallinen merkitys
- urheilun taloudellinen ulottuvuus
- urheilun organisatoriset kysymykset.

⁽¹⁾ Pál Schmittin esittelemä mietintö urheilun asemasta koulutuksessa ja Ivo Beletin esittelemä mietintö ammattilaisjalkapalloilun tulevaisuudesta Euroopassa.

⁽²⁾ José Luis Arnaut, *Independent European Sport Review*. Yhdistyneen kuningaskunnan EU-puheenjohtajakautena yhteistyössä useiden maiden kanssa laadittu laaja-alainen katsaus, jossa tarkastellaan eurooppalaisen urheilun erityispiirteitä, todellisia vaihtoehtoja poliittisiksi aloitteiksi ja käytännön ratkaisuja.

2.10 Näiden aihepiirien lisäksi on määritetty kuusi erillistä, toisistaan varsin paljon eroavaa ongelmaa:

- EU-tason oikeudellisen kehyksen puuttumisesta johtuva epävarmuus
- urheiluhallintoon, erityisesti ammattiurheiluun, liittyvät kysymykset: laittomat toimintatavat, joihin pelaaja-agentit syyllistyvät välittäessään alaikäisiä pelaajia ilman riittävää suojelua, sekä urheilupiireissä esiintyvä doping, rasismi ja väkivalta
- yleisesti urheilun rahoitukseen ja perinteisiin rahoituskeinoihin liittyvät haasteet ja erityisesti paikallistason urheilun rahoitus
- sellaisen urheilualaa koskevan tiedon puute, johon päättäjät voisivat perustaa toimensa
- liikunnan puutteesta johtuvat ylipaino, lihavuus, sydän- ja verisuonitaudit ja niveltulehdukset, jotka vaivaavat yhä laajempaa ihmisjoukkoa
- urheilun riittämätön integrointi kasvatukseseen.

2.11 Näiden analyysien johdosta komissio on todennut, että Euroopan unionin tulee ottaa urheilun erityispiirteet yhä paremmin huomioon ja tarttua havaitsemiinsa haasteisiin. On käynyt selväksi, että EU:n nykyisissä ja suunnitteilla olevissa ohjelmissa ja toimenpiteissä on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota urheiluun ja että tarvitaan päätöksiä siitä, miten EU-rahoituksen avulla voidaan tukea urheiluun liittyviä hankkeita. Lisäksi on ilmennyt, että urheilun alalla tarvitaan yhä tiiviimpää EU-tason vuoropuhelua ja poliittista yhteistyötä.

3. Valkoisen kirjan tarkoitus ja sisältö

3.1 Valkoisessa kirjassa todetaan seuraavasti: "Sen yleinen tavoite on antaa strategista suuntaa urheilun asemalle Euroopassa, kannustaa keskusteluihin tietyistä ongelmista, vahvistaa urheilun näkyvyyttä EU:n päätöksenteossa ja parantaa yleistä tietoisuutta alan tarpeista ja erityispiirteistä. Aloitteessa pyritään selvittämään eräitä tärkeitä kysymyksiä, kuten EU-lainsäädännön soveltamista urheiluun. Samalla pyritään saamaan aikaan uutta urheiluun liittyvää toimintaa EU:n tasolla." ⁽³⁾

3.2 Valkoinen kirja sisältää 53 erityistoimenpidettä, ja lisäksi siinä esitetään huomioita urheilun positiivisesta roolista monilla yhteiskunnan aloilla. Valkoisessa kirjassa luetellaan suunnitellut toimenpiteet, jotka yhdessä muodostavat Pierre de Coubertin -toimintasuunnitelman. Suunnitelmalla on kaksi perustavoitetta:

- nivoa urheilu EU:n toimintalinjoihin, jotta sitä voidaan käyttää yhä useammin EU:n politiikan välineenä

⁽³⁾ Lainausta valkoisen kirjan johdannosta.

- vahvistaa oikeusperustaa urheiluasioiden hallinnoinnin parantamiseksi Euroopassa.

4. Komitean huomiot

4.1 ETSK esittää seuraavassa yksityiskohtaiset huomionsa valkoisen kirjan rakenteen mukaan järjestettyinä.

4.2 ETSK yhtyy täysin analyysiin urheilun tärkeästä ja positiivisesta **roolista** yhteiskunnassa.

4.3 ETSK pitää ilahduttavana, että komissio aikoo asettaa urheilua koskevan toimintansa kulmakiveksi terveyttä edistävän liikunnan, ja kannattaa näin ollen liikuntasuuntaviivoja ja ajatusta terveyttä edistävää liikuntaa (health-enhancing physical activity, HEPA) käsittelevän EU-verkoston perustamisesta. On tieteellisesti todistettu, että liikunnan puute ja passiiviset elintavat lisäävät ylipainoisuutta ja lukuisia kroonisia sairauksia. Tällaisten sairauksien hoidosta ja menetetyistä työajasta aiheutuvat kustannukset kuormittavat voimakkaasti taloutta ja budjettia. Pienemmin kustannuksin selvittää käyttämällä rahaa liikunnan avulla tapahtuvaan ennaltaehkäisyyn. Laajentamalla eri ikäryhmille ja kummallekin sukupuolelle suunnattua liikuntatarjontaa sekä edistämällä eläkeläisille suunnattujen liikuntamahdollisuuksien monipuolistamista voidaan ehkäistä tehokkaasti tapaturmia ja alentaa hoitoon joutumisen riskiä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös yhteiskunnan asennemuutosta.

4.4 ETSK on samaa mieltä siitä, että **monialainen yhteistyö** on tärkeää ja että nykyisissä yhteisön ohjelmissa (tutkimus ja kehitys, kansanterveys, nuoriso, kansalaisuus ja elinikäinen oppiminen) olisi tästä lähin otettava huomioon urheilu.

4.5 ETSK on tyytyväinen siihen, että valkoisessa kirjassa käsitellään tarvetta koordinoida **dopingin vastaisia toimenpiteitä**. Komitea katsoo, että jäsenvaltioiden tulee sovittaa antidopingtoimintansa yhteen kansainvälisten organisaatioiden toiminnan kanssa etenkin päällekkäisyyksien välttämiseksi ja resurssien käytön tehostamiseksi. Dopingia ei torjuta tällä hetkellä riittävästi, eikä nuoria varoiteta pelottavin esimerkein dopingin käytöstä. Tätä ajatellen ETSK kehottaa laatimaan tutkimuksen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen nykytilasta ja selvittämään vertailuanalyysin avulla lainsäädännöissä ilmenevät puutteet ja aukot.

4.6 ETSK huomauttaa, että dopingin torjumiseksi perustetut rekisterit herättävät yhteisön lainsäädännön mukaiseen henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä.

4.7 ETSK pitää ilahduttavana, että valkoisessa kirjassa käsitellään mahdollisuutta tukea urheilua ja liikuntaa yhteisön nykyisistä koulutusalan ohjelmista (Comenius, Leonardo, Erasmus, Grundtvig, eurooppalainen tutkintokehys [EQF] ja eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmä [ECVET]).

4.8 ETSK pitää tervetulleena selvitystä nuorten urheilijoiden harjoittelusta. Komitea suosittelee laatimaan tutkimuksen, jonka aiheena on urheiluseurojen vastuu nuorista huippu-urheilijoista. Tavoitteena on varmistaa, että urheilijat saavat urheiluun liittyvien sitoumustensa päätyttyä ammatillista koulutusta sekä tukea työelämään siirtymisessä.

4.9 ETSK korostaa, että lahjakkaiden nuorten urheilijoiden harjoittelujärjestelmien olisi oltava kaikille avoimia ja mahdollistettava työvoiman vapaa liikkuvuus. Kysymys paikallisten seurojen valmentamista pelaajista vaatii kuitenkin huolellista analyysia, sillä seuroilla on avainrooli nuorten lahjakkuuksien löytämisessä ja valmentamisessa, ja ne panostavat heihin paljon ja hoitavat näin ollen sosiaalisesti tärkeää tehtävää. Seuroja on kannustettava jatkamaan tällaista toimintaa.

4.10 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että valkoisessa kirjassa käsitellään laajasti voittoa tavoittelemattomia urheiluorganisaatioita, **vapaaehtoistoimintaa** ja ruohonjuuritason urheilua, sillä suuri osa Euroopan urheilutoiminnasta tapahtuu näissä yhteyksissä.

4.11 ETSK korostaa kuitenkin, että voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden rahoitustilanne, taloudellinen toiminta ja tuki keskus- tai paikallishallinnolta vaihtelee maittain, koska tällä alalla on niin paljon erilaisia käytänteitä. ETSK toivoo, että eri maiden välisiä eroja tutkitaan selvityksessä, joka tästä aiheesta on tarkoitus laatia.

4.12 ETSK on hyvillään sen seikan tunnustamisesta, että EU:n toimenpiteiden ja ohjelmien avulla voidaan nykyistä paremmin hyödyntää urheilua **sosiaalisen osallisuuden** edistämisenä siinä tarkoituksessa, että edistetään tiivistä yhteistyötä yhteiskunnasta syrjäytyneiden ja heikossa asemassa olevien sosiaaliryhmien välillä ja yleensä yhteiskunnassa.

4.13 Valkoisessa kirjassa käsitellään kysymystä **vammaisurheilusta**. ETSK panee tyytyväisenä merkille, että asiakirjassa pohditaan esteettömien tilojen tarjontaa sekä henkilökunnan ja vapaaehtoisten kouluttamista auttamaan vammaisia.

4.14 ETSK on tyytyväinen mainintaan **naisten** aktivoitumisesta ja yhä laajemmasta osallistumisesta urheilutoimintaan sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Naisten urheiluharrastus voi vaikuttaa myönteisesti perheiden ja lasten urheiluun ja hyödyttää näin ollen yhteiskuntaa huomattavan laajasti.

4.15 ETSK pitää tervetulleena ajatusta kansallisten ja kansainvälisten organisaatioiden yhteistyöstä **väkivallan ehkäisemiseksi** urheilutapahtumien yhteydessä. Komitean mielestä kesteistä on välttää toimien päällekkäisyyttä resurssien käytön tehostamiseksi.

4.16 ETSK toteaa, että nykyisin EU:n jäsenvaltiot pyrkivät yhdessä ehkäisemään väkivaltaa urheilutapahtumien yhteydessä yhteistyöllä, jota poliisiyhteistyöryhmä tekee sisäasioissa.

4.17 ETSK on hyvillään siitä, että valkoisessa kirjassa annetaan tunnustusta urheilun **taloudellisille vaikutuksille** ja työllistämispotentiaalille. Komitea on kuitenkin pettynyt siihen, ettei asiakirjassa käsitellä mahdollisuutta rahoittaa nykyisistä EU-lähteistä vastaisuudessa myös sellaisia urheilu-, vapaa-aika-, yhteisö- ja monitoimitiloja, jotka täyttävät asetetut vaatimukset.

4.18 ETSK katsoo, että urheilua koskeville tilastoille olisi päätöksenteon kannalta hyödyllistä luoda EU-tasolla standardoitu järjestelmä.

4.19 ETSK huomauttaa myös, että urheilun rakenteissa ja tilastointijärjestelmissä on kansallisia eroja ja että monet urheilun taloudelliset hyötynäkökohdat ilmenevät siten, ettei niitä voi helposti mitata (esim. sairauslomien lyheneminen, lääkekulujen pieneneminen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden voimistuminen).

4.20 ETSK:n mielestä **Eurobarometri**-selvitykset ovat hyödyllisiä. Lisäksi komitea suhtautuu myönteisesti kaavailtuun selvitykseen urheilualan ja Lissabonin prosessin välisistä yhteyksistä sekä kokemusten vaihtoon suurista urheilutapahtumista.

4.21 Kun otetaan huomioon edellä mainittujen **urheiluun liittyvien rakenteiden** laaja kirjo **Euroopassa**, ETSK kannattaa sitä, että komissio laatisi selvityksen jäsenvaltioiden urheilurahoituksesta sekä tähän liittyvistä verohelpotuksista tai -kannustimista.

4.22 ETSK:n mielestä kysymys **urheilun erityispiirteiden** ja EU-lainsäädännön suhteesta on ratkaisevan tärkeä. Tästä seikasta on erittäin tarpeellista tehdä selkoa urheiluorganisaatioille.

4.23 ETSK katsoo, että asiaan tulee edelleen pyrkiä löytämään nykyistä tarkoituksenmukaisempi ratkaisu. Oikeuskäytännön soveltaminen ei pitkällä aikavälillä tarjoa riittävää **oikeusvarmuutta** urheilun sidosryhmille.

4.24 Tarve sovittaa EU:n lainsäädännössä yhteen säännöt ja urheiluorganisaatioiden edut kytkeytyy useisiin muihinkin kysymyksiin, joita ovat kaavailtu pelaaja-agentteja tarkasteleva vaikutusarviointi, kaavailtu vuoropuhelu seurojen lisenssijärjestelmistä ja urheilutapahtumien mediaoikeuksien yhteismyynti. ETSK kannattaa näitä ehdotuksia.

4.25 ETSK on samaa mieltä siitä, että **urheilutoimintaan osallistuvat alaikäiset** tarvitsevat **suojelua**. Komitea on tyytyväinen valkoisessa kirjassa esitettyihin toimiin: nuorten työntekijöiden suojelusta annetun direktiivin täytäntöönpanon seuranta, lapsityövoimaa koskevan tutkimuksen tilaaminen ja voimassa olevasta lainsäädännöstä tiedottaminen jäsenvaltioille.

4.26 ETSK antaa täyden tukensa kaikille pyrkimyksille torjua **urheiluun liittyvää rikollisuutta (lahjonta, rahanpesu)** ja laatia tätä aihetta koskevia strategioita EU-tasolla.

4.27 ETSK on samaa mieltä siitä, että ammattilaisseuroille olisi oltava EU:ssa **vankat lisenssijärjestelmät**, joiden avulla varmistetaan seurojen toiminnan avoimuus.

4.28 ETSK:n mielestä on erittäin tärkeää jakaa **mediatulot** yhteisvastuumekanismien avulla ja tukea tällä tavoin amatööriurheilua.

4.29 ETSK kannattaa **vuoropuhelun jatkamista ja sopimusten tekemistä** komission, jäsenvaltioiden ja kansalaisjärjestöjen sekä myös EU:n toimielinten kesken tässä lausunnossa mainituista lukuisista toimista.

4.30 ETSK tukee voimakkaasti työmarkkinavuoropuhelua käsittelevien komiteoiden perustamista EU-tasolle ⁽⁴⁾ sen varmistamiseksi, että tällainen vuoropuhelu vahvistaa urheilualan yhteisten työmarkkinoiden toimintaa Euroopassa. EU-tason työmarkkinavuoropuheluun tulisi osallistua paitsi työnantajia (seurat) ja työntekijöitä (urheilijat, valmentajat ja tukihenkilöstö) myös urheiluvälineiden valmistajia ja urheilun eri osa-alueilla toimivia kansainvälisiä organisaatioita.

4.31 Eurooppalaisessa työmarkkinavuoropuhelussa voitaisiin käsitellä urheilijoiden eläkerahastoihin, mainos- ja kuvaoikeuksiin, työterveyteen, oman seuran valmentamiin pelaajiin ja työso-
pimuksiin liittyviä kysymyksiä sekä sitä, miten urheilijaa voidaan urheilu-uran päätyttyä auttaa pääsemään työelämään.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ EU-sopimuksen 138 ja 139 artiklan perusteella.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Opettajankoulutuksen laadun parantaminen

KOM(2007) 392 lopullinen

(2008/C 151/13)

Komissio päätti 3. elokuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Opettajankoulutuksen laadun parantaminen

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Mário **Soares**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Tiivistelmä ja suositukset

1.1 Koulutusta on aina pidetty henkilökohtaisen kehityksen ja onnistumisen olennaisena osana, mutta myös yhteiskunnan kehitykseen vaikuttavana tekijänä. Globalissa, erittäin kovan kilpailun leimaamassa maailmassa koulutuksen merkitys yhteiskuntien ja yksilöiden tulevaisuudelle on entistäkin suurempi ja keskeisempi tiedon monimutkaistumisen ja nykyään vaadittavien valmiuksien johdosta.

1.2 ETSK katsoo, että koulutuksen keskeisenä tavoitteena on edelleenkin kouluttaa vapaita kansalaisia, jotka ovat kriittisiä, itsenäisiä ja kykeneviä edistämään oman yhteiskuntansa kehitystä ja joilla on tarvittava osaamistaso vastatakseen uusiin haasteisiin, mutta jotka ovat myös tietoisia siitä, että he ovat osa kulttuuriperintöä ja jakavat samat arvot ja että maailma, jossa he elävät, ei rajoitu yksinomaan heihin ja että se näin ollen on säilytettävä tuleville sukupolville. Koulutuksen on myös edistettävä yksilöiden emansipoitumista.

1.3 Edellä kuvaillussa tilanteessa opettajilla on keskeinen rooli kyseisen tavoitteen saavuttamisessa, sillä heidän tehtäväänsä on siirtää tietämys ja toimia vuorovaikutuksessa lasten ja nuorten kanssa yhteiskunnassa, jossa perherakenne on muuttunut ja noudattelee uudenlaisia organisoitumismuotoja.

1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti komission neuvostolle ja Euroopan parlamentille osoittamaan tiedonantoon keinoista parantaa opettajankoulutuksen laatua ja kannattaa yleisesti ottaen valittua lähestymistapaa.

1.5 ETSK katsoo kuitenkin, että huolimatta rajallisista toimivaltuuksistaan tarkasteltavana olevassa asiassa komissio voisi tiedonannossa mennä hieman pidemmälle ja käsitellä kysymyksiä, jotka ansaitsevat erityishuomiota niiden nykyisen merkittävyyden johdosta.

1.6 Toisin sanoen: Mitä uusia strategioita voidaan ja tulee kehittää opetuksen tarjoamiseksi muuttuvassa maailmantilanteessa? Miten tulisi käsitellä perherakenteiden muuttumisesta ja uudenlaisista perhemuodoista johtuvia uusia haasteita? Kuinka

opettajien täydennyskoulutus saataisiin sisällytettyä osaksi elinikäistä oppimista? Miten opettajan ammatin vetovoimaa nuoriin lisättäisiin etenkin muun muassa palkan ja sosiaalietuuksien osalta?

1.7 Kuten komissiokin tiedonannossaan, myös ETSK on täysin vakuuttunut siitä, että yhä monimutkaisemmassa ja vaativammassa yhteiskunnassa on hyvin tärkeää tarkastella opettajan ammattia keskeisenä osatekijänä nykyajan vaatimuksiin mukautumiskykyisen korkeatasoisen koulutuksen edistämisessä. Siksi opettajien yliopistollisen ja ammatillisen koulutuksen parantaminen sekä tarve tarjota opettajille asianmukaiset palkkaan ja uraan liittyvät ehdot ovat olennaisia kysymyksiä kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.

2. Komission tiedonannon tiivistelmä

2.1 Tiedonannossa opettajien ammatillisen koulutuksen laadun todetaan olevan avainasemassa, kun halutaan turvata koulutuksen laatu ja parantaa nuorten oppimistuloksia. Siinä luetellaan joukko toimenpiteitä, jotka voitaisiin toteuttaa tällä alalla, ja esitetään ehdotuksia tavoista, joilla komissio voisi tukea kyseistä toimintaa.

2.2 Komission mukaan ehdotusten tarkoituksena on kaiken kaikkiaan varmistaa, että opettajien perus- ja ammatillinen koulutus on koordinoitua ja yhtenäistä ja että sitä rahoitetaan asianmukaisesti. Ehdotuksilla pyritään myös varmistamaan, että kaikilla opettajilla on tehokkaan toiminnan edellyttämät tiedot, asenteet ja tarvittavat resurssit. Lisäksi ehdotuksilla pyritään tukemaan opettamisen ammattimaistamista sekä edistämään opetusmenetelmien pohtimisen ja tutkimisen toimintakulttuuria opettajakunnassa. Myös ammatin asemaa ja arvostusta on tuettava.

2.3 Mikäli tässä onnistutaan, voidaan edistää koulutuksen laadun parantamista yleisesti sekä auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta, kilpailukykyä ja talouskasvua koskevat Lissabonin tavoitteet kansallisella tasolla.

3. Yleistä

3.1 Opettajan ammatti on muuttunut ajan myötä sekä menetelmiltään että toiminnalliselta sisällöltään yhteiskunnan kehittämisen ja kouluun kohdistettujen uusien odotusten johdosta. "Tietoja siirtäneestä" opettajasta, jolta edellytettiin tietämystä, jota ei voitu kyseenalaistaa, on siirrytty "opettajaan/kasvattajaan", joka kannustaa oppimaan ja kykenee jäsentämään nuorten muista tiedonlähteistä hankkimat tiedot, jotka ovat usein jopa opettajien tietoja paremmin ajan tasalla.

3.1.1 Useimpien nuorten ulottuvilla nykyään olevan internetin ja uuden viestintä- ja tietotekniikan avulla hankittavat tiedot, joihin nuorilla on pääsy ja joita he hyödyntävät ilman asianmukaista harkintaa, aiheuttavat erityisesti ongelmia, joita on käsiteltävä joko perus- tai täydennyskoulutustasolla, jotta opettajat kykenisivät omaksumaan ne nuorten koulutukseen sisällytettävänä uudenaikaisena tietämyksenä.

3.2 Koulu on puolestaan demokratisoitunut, ja siitä on tullut aiempaa epäyhtenäisempi, mikä on seurausta niin ikään entistä monimuotoisemmasta, vaativammasta ja monitahoisemmasta yhteiskunnasta. Tämän kehityksen seurauksena on demokraatiasta, yhdenvertaisuudesta ja moninaisuudesta tullut nykykoulussa peruskäsitteitä, joita edellytetään, kun koulusta halutaan luoda myös vammaisille lapsille ja nuorille avoin "inklusiivinen" koulu. Tässä tilanteessa opettajilla on uudenaikainen vastuu tarjota aiempaa yksilöllisempiä ja kunkin oppilaan tarpeisiin mukautettuja vastauksia.

3.3 Maahanmuutto, sosiaalinen syrjintä, köyhyys, etenkin kaupunkiympäristössä esiintyvä nuorisoväkivalta sekä työn epävarmuus ja pitkäaikaistyöttömyys ovat "vallanneet" koulun sekä tehneet opettajan työstä aiempaa monitahoisempaa ja vaikeampaa, mutta myös entistä epävakampaa ja turvattomampaa. Hyvin usein opettajat ovat epätietoisia siitä, miten näiden uusien ilmiöiden suhteen tulisi menetellä, eivätkä he saa tältä osin asiaankuuluvaa tukea.

3.4 Lisäksi naisten työssäkäynnin ja yksinhuoltajaperheiden määrän lisääntymisestä sekä yhteiselämän muista muodoista johtuvat uudenlaiset perhejärjestelyt edellyttävät opettajilta uudenlaisia valmiuksia, etenkin valmiutta tiedostaa se, miten vanhempainvastuu käsitetään kussakin perheessä.

3.5 Opettajien peruskoulutuksessa ei ole aina seurattu tätä kehitystä. Pitkään liian akateemisenä jatkuneesta koulutuksesta on siirrytty usein koulutukseen, jossa keskitytään liiaksi kasvatus- ja opetusopilliseen osa-alueeseen, mikä heikentää merkittävästi opettajien peruskoulutuksessa saamaa tietämystä eri oppiaineista. Opettajankoulutuksessa on nimenomaan palautettava tasapaino näiden kahden suuntauksen välillä.

3.6 Opettajien peruskoulutuksen onkin oltava tasapainoinen yhdistelmä tieteellistä ja kasvatusopillista tietoutta, sillä juuri tästä tasapainosta on opettajan ammatin erityisluonteessa kysymys. Koulutukseen on sisällyttävä myös psykososiologinen ja jopa antropologinen osa-alue, joka tarjoaa tietoja ja tekniikoita, joita opettaminen monikulttuurisessa ympäristössä, jossa joudutaan hoitamaan ja ratkaisemaan konflikti- ja muita vaikeita tilanteita, edellyttää. Myös kulttuurienvälisyyttä on arvostettava. Koulutuksessa on niin ikään opetettava opettajille, miten nuoria

on kuunneltava, jotta heidät saadaan mukaan etsimään parhaita ratkaisuja. Tässä yhteydessä on olennaista ottaa huomioon ne oikeudet, jotka lapsilla ja nuorilla on lapsen oikeuksista hyväksytyn YK:n yleissopimuksen nojalla. Yleissopimuksen mukaan lapsilla ja nuorilla on oikeus koulutukseen, vapaa-aikaan, hyvään kohteluun ja itseään koskeviin asioihin vaikuttamiseen.

3.7 Vaikka ETSK yhtyykin komission käsitykseen siitä, että mikään peruskoulutus ei kykene tarjoamaan kaikkia tietoja ja taitoja, joita työura kokonaisuudessaan edellyttää, on myös totta, että mitä pitempi ja korkeatasoisempi peruskoulutus on sitä todennäköisemmin opettajat arvostavat täydennyskoulutusta. Tätä näkökohtaa ei ole hyödynnetty riittävästi opettajankoulutusta koskevissa politiikoissa.

3.8 Opettajien peruskoulutukseen tulisi lisäksi sisältyä tavoitteita, jotka ovat laaja-alaisempia kuin kysymys siitä, mitä opetetaan ja millä tavoin. Siihen on sisällytettävä käsitys opettajista toimintaansa pohtivina ammattilaisina, jotka kykenevät arvioimaan tilanteita, joissa he harjoittavat ammatiaan, määrittelemään tarvittavat strategiat sekä arvioimaan niiden tuloksia. Opettajankoulutuksessa on niin ikään tuotava esiin ajatus siitä, että koulutus voi ja sen tulee olla sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen sekä aktiivisten, osallistuvien ja kulttuurin ja ympäristön monimuotoisuutta kunnioittavien kansalaisten — toisin sanoen parempaa maailmaa rakentavien kansalaisten — muokkaamisen väline. Opettajat ovat itse asiassa todellisia sosiaalisen yhteenkuuluvuuden yhdykslenkkejä.

3.9 Täydennyskoulutuksen on perustuttava yhtäältä yksilöllisiin tarpeisiin, joita opettajilla on tietämyksensä rajallisuuden tunnustavina ja tapahtuneen yhteiskunnallisen ja teknisen kehityksen tiedostavina ammattilaisina, mutta toisaalta myös koulujen kollektiivisiin tarpeisiin yhteisinä, jotka kuuluvat laajempaan, muita toimijoita ja sidosryhmiä käsittävään yhteisöön.

3.10 Monissa maissa täydennyskoulutus on osa viimeaikaista kehitystä, ja siihen olisi jatkossakin kannustettava opettajan ammatin kehittämisen kannalta oleellisenä seikkana. Täydennyskoulutus on yksi opettajien työhön liittyvistä velvollisuuksista, ja sitä pidetään ammatin harjoittamisen kannalta välttämättömänä. Näin ollen sen toteuttaminen käytännössä edellyttää aikaa, tiloja ja resursseja.

3.11 Ammatillisten ja teknisten aineiden opettajien täydennyskoulutuksen on oltava sopusoinnussa teknisen kehityksen kanssa. Siinä tulisi luoda kumppanuuksia yritysten kanssa, jotta opettajat voisivat tutustua uuteen tekniseen kehitykseen ja pysyä siitä ajan tasalla.

3.12 Yksi vakavimmista täydennyskoulutuspolitiikoissa tehtävistä virheistä on ajatella, että se voidaan yhdenmukaistaa oppiaineittain. Vaikka tätä näkökohtaa ei pidäkään jättää huomiotta, kyseisen koulutuksen on myös vastattava sen yhteisön tarpeita, johon koulu kuuluu, ja oltava sopusoinnussa koulun oman kasvatushankkeen kanssa. Ainoastaan tällä tavoin on mahdollista kohdata kunkin maan tai alueen sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen haasteet ja ottaa huomioon yhteiskuntaelämää koskevat uudet näkemykset.

3.13 Uralle pääsyä ja urakehitystä koskevat edellytykset, ammatin harjoittamista varten annettava erityistuki, ammatin yhteiskunnallisen merkityksen mukainen palkka sekä harjoitettavan toimen yhteiskunnallinen arvostus ovat tekijöitä, joilla opettajankoulutuksen lisäksi houkuttellaan kaikkein soveltuvimmat henkilöt harjoittamaan ammattia, joka tiedetään vaikeaksi ja kuluttavaksi, ja parannetaan näin koulutusta nostamalla sen vaatimus- ja laatutasoa.

4. Erityistä

4.1 Komission tiedonannossa korostetaan, että opettajankoulutus on läheisesti sidoksissa muihin politiikkoihin, joista voidaan mainita esimerkiksi eurooppalainen nuorisosopimus ⁽¹⁾, innovaatio-, tutkimus- ja yrityspoliitikat ⁽²⁾ sekä monikielisyyteen ⁽³⁾ ja ammattipätevyyden tunnustamiseen ⁽⁴⁾ liittyvät politiikat.

4.2 ETSK on yleisellä tasolla samaa mieltä siitä, että kyseiset politiikat voidaan niveltää tarkasteltavana olevaan aiheeseen, mutta katsoo, että on painotettava muita näkökohtia, jotka on välttämättä otettava huomioon kaikessa opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa.

4.2.1 Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat YK:ssa sitoutuneet vuosituhattavoitteisiin, joiden saavuttaminen edellyttää opettajia, joilla on korkea pätevyystaso ja joiden koulutuksen on perustuttava yhteiseen strategiaan.

4.2.2 Lissabonin tavoitteissa painotetaan osaamisen ja siis koulutuksen merkitystä. Niiden lähtökohtana on periaate, jonka mukaan ihmiset ovat unionin tärkein pääoma. Nuorten tietoisuuden lisääminen kestävästä kehityksestä ja sosiaalisesta markkinataloudesta on tehtävä, joka perustuu Lissabonin strategiaan ja jonka on oltava osa nuorten koulutusta.

4.2.3 Sukupuoliulottuvuus on tärkeä yhtäältä, koska valtaosa opettajista on naisia, ja toisaalta, koska kyse on sosioekonomiseen kehitykseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen tähtäävän eurooppalaisen politiikan kannalta keskeisestä kysymyksestä.

4.2.4 Nuorten kokonaisvaltaisen koulutuksen on käsitettävä kaikki osa-alueet: sen on oltava fyysistä, henkistä, luovaa, innovoivaa, osallistavaa ja yhteiskunnallisesti hyödyllistä. On ymmärrettävä, että lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen koulutuksen edellyttää kognitiivisia valmiuksia, didaktis-pedagogista valmistautumista sekä ryhmätyökykyä, mikä on mahdollista ainoastaan vaativan peruskoulutuksen ja asianmukaisen täydennyskoulutuksen avulla.

⁽¹⁾ Ks. esim. ETSK:n 26. lokakuuta 2005 antama lausunto aiheesta "Euroopan nuorten huomioon ottaminen — eurooppalaisen nuorisosopimuksen täytäntöönpano ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen" (EUVL C 28, 3.2.2006), esittelijä Jillian van Turnhout.

⁽²⁾ Ks. esim. ETSK:n 12. heinäkuuta 2007 antama lausunto aiheesta "Panostaminen osaamiseen ja innovointiin" (EUVL C 256, 27.10.2007), esittelijä Gerd Wolf ja ETSK:n 11. heinäkuuta 2007 antama lausunto aiheesta "Työllistettävyyden ja yrittäjähenkisyys" (valmistelevala lausunto) (EUVL C 256, 27.10.2007), esittelijä Luis Miguel Pariza Castaños.

⁽³⁾ Ks. esim. ETSK:n 26. lokakuuta 2006 antama lausunto aiheesta "Uusi monikielisyyden puitestratégia" (EUVL C 324, 30.12.2006), esittelijä An Le Nouail Marlière.

⁽⁴⁾ Ks. esim. ETSK:n 30. toukokuuta 2007 antama lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus eurooppalaisen tutkimuksen viitekehityksen perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi" (EUVL C 175, 27.7.2007), esittelijä José Isaiás Rodríguez García-Caro.

4.3 Tiedonannossa hahmotellaan opettajan profiili Euroopan unionissa ja tuodaan esiin kolme keskeistä näkökohtaa: sukupuoli, ikä ja palkka. Siinä ei kuitenkaan käsitellä yksityiskohtaisesti yhdyssiteitä, jotka voidaan luoda näiden kolmen osatekijän välille.

4.3.1 Vaikka naiset ovat aina kaikilla opetusaloilla enemmistönä, heidän lukumääränsä on käänteisessä suhteessa kunkin alan yhteiskunnalliseen merkitykseen ja/tai palkkaukseen. Näin ollen siirryttäessä esikouluopetuksesta kohti korkea-asteen opetusta naisopettajien osuus vähenee.

4.3.2 Opettajan ammatin yhteiskunnallinen imago on nykyään aiempaa vähemmän arvostettu, ja sen kanssa kilpailevat vetovoimaisemmat uravaihtoehdot, jotka edellyttävät samantasoista tutkintoa, minkä johdosta opettajan ammatti ei enää houkuttele nuorimpia väestöryhmiä. Voidaan todeta, että ammatista on tullut entistä vaativampi niin peruskoulutuksen kuin yhteiskunnallisen vastuun osalta, mutta työ-, ura- ja palkkausehtojen kehitys ei ole seurannut vaatimustason kehitystä.

4.3.2.1 Kilpailun vaikutuksista kärsivät erityisesti luonnontieteelliset sekä viestintä- ja tietotekniset oppiaineet, joilla opettajapula on yleistä.

4.3.3 Lisäksi ETSK kiinnittää huomiota siihen, että eräitä tiedonannossa esitettyjä väitteitä ei ole pohjustettu syvällisellä analyysillä, minkä johdosta eräät monitahoisemmat seikat saatavat jäädä pimentoon. Esimerkiksi verrattaessa opettajien palkkoja maan keskimääräiseen tulotasoon on otettava huomioon palkkojen osuus BKT:stä sekä palkkojen ja työuran keston suhde ja verrattava palkkatasoa muihin, yhtä vaativat yliopisto-opinnot edellyttäviin ammatteihin.

4.3.4 Opettajakunta on Euroopassa nykyään selvästi ikääntymässä, ja on perusteltua pelätä sen uusiutumiskyvyn puolesta, kun otetaan huomioon 50–64-vuotiaiden opettajien erittäin korkea prosenttiosuus. Unionin tulisi laatia ennakoiva tutkimus ikäpyramidin seurauksista tulevaisuudessa.

4.3.5 Näin ollen opettajan ammatista tulee kiireesti tehdä aiempaa houkuttelevampi nuorille, mikä luonnollisesti edellyttää nykyistä merkittävämpiä investointeja. Lisäksi on kuitenkin ehkä vielä tärkeämpää suunnitella sosiaalisia ja kulttuurisia muutoksia opettajien roolin arvostuksen lisäämiseksi yhteiskunnassa.

4.4 Komission tiedonannossa tuodaan koulutuspolitiikan alalla esiin eräitä parametreja, joilla osaltaan voitaisiin parantaa opettajien yliopisto- ja ammatillista koulutusta muun muassa seuraavien aihealueiden osalta: elinikäinen oppiminen, tarvittavat taidot, keskustelu opetusmenetelmistä ja tutkimuksesta, pätevydet sekä yliopistotason opettajankoulutus ja opetus yhteiskunnassa.

4.4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti esitettyihin kommentteihin, mutta katsoo, ettei niitä voida tarkastella jäsenmäärän viitekehityksen ulkopuolella eikä irrottaa niitä erilaisista yhteyksistä, joihin ne liittyvät. Ne ovat luonnollisesti kaikki oleellisia, mutta edellyttävät yhteiskunnan taholta erilaista näkemystä opettajan roolista nykytilanteesta, jossa tiedon, tekniikan ja tiedonsaantitapojen määrä on kasvanut merkittävästi.

5. ETSK:n suositukset

ETSK toistaa, että se suhtautuu kaiken kaikkiaan myönteisesti komission esittämään tiedonantoon, ja katsoo, että opettajien koulutuksen laadun parantamista koskevassa kysymyksessä lähestymistavan on oltava opettajien perus- ja täydennyskoulutusta laajempi. Näin ollen komitea esittää seuraavat suositukset:

5.1 Opettajan ammatin arvostusta tulee lisätä yhteiskunnassa, kun otetaan huomioon erityinen merkitys, joka sillä on Lissabonin strategiassa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamisessa, sekä se, missä määrin nimenomaan opettajien tehtävänä on kouluttaa Euroopan unionin arvokkainta pääomaa eli henkilöresursseja.

5.2 Opettajan ammatin arvostuksen nouseminen edellyttää, että palkkatasoa, ryhmätyöskentelyä ja täydennyskoulutusta sekä ammattiin pääsyn edellytyksiä ja urakehitystä, työoloja sekä erityistukea sitä tarvitseville aloille ja alueille arvioidaan uudelleen, jotta ammatti houkuttelisi innokkaita ja päteviä nuoria.

5.2.1 Uudelleenarvioinnin yhteydessä tulisi laatia tehtäväluettelo, jossa täsmennetään taidot, joita opettajilta odotetaan sekä akateemisen osaamisen että opettavia väestöryhmiä koskevan sosiologisen tietämyksen ja opetusmenetelmien osalta.

5.3 Vaikka koulutus ei kuulukaan erityisesti Euroopan unionin toimivaltaan, avoimen koordinoinnin vahvistaminen, tietojen kerääminen ja jakaminen, hyvien käytänteiden vaihtaminen sekä erityisohjelmien käynnistäminen opettajan ammatin arvostuksen lisäämiseksi saattavat olla hyödyllisiä keinoja auttaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön tähän tavoitteeseen tähtääviä aktiivisia politiikkoja.

5.4 Koulutus on hyvin vastuullinen tehtävä. Siksi on kehitettävä strategioita, joilla nuorimpia opettajia voitaisiin tukea heidän uransa alkuvaiheessa tarjoamalla ohjausta, josta huolehtisivat kokeneemmat opettajat, joita ei myöskään — ammatin (fyysisen ja henkisen) kuluttavuuden takia — pitäisi velvoittaa vastaamaan samoista tehtävistä eläkeikään saakka.

5.5 Monialaiset pedagogiset ryhmät, joita opettajat voivat koordinoita, ovat nykyään erittäin tärkeä väline kaikissa sellaisissa koulutushankkeissa, joissa otetaan huomioon uudet yhteiskunnalliset realiteetit (perherakenne ja -järjestelyt, työaika ja työn organisointi, pitkäaikaistyöttömyys, maahanmuutto sekä erityisesti ongelma, joka liittyy siihen, ettei vastaanottavan maan kieltä osata eikä kulttuuria tunneta) tai erityiset pysyvät realiteetit (lapset ja nuoret, joilla on erityisiä koulutustarpeita vammaisuuden johdosta, sukupuoleen kohdistuvan syrjinnän torjuminen sekä sukupuolten tasa-arvon huomioon ottaminen). Jotta tulevat opettajat pystyvät vastaamaan näihin ”inklusiivisen” koulun asettamiin haasteisiin, on heidän perusopinnoissaan käsiteltävä mm. vammaisten lasten opettamista. Lisäksi opettajille on tarjottava mahdollisuus erikoistua kyseiselle alalle pitkäjänteisen maisterin ja tohtorin oppiarvoihin tähtäävän jatkokoulutuksen avulla.

5.6 Toinen kouluissa leviävä yhteiskunnallinen realiteetti on nuorisoväkivalta, jota on tarkasteltava monialaisesta näkökul-

masta, jotta tätä ennen kaikkea kaupunkiympäristössä esiintyvää ilmiötä voitaisiin ymmärtää.

5.7 Lisäksi on erittäin tärkeää investoida avustavaan opetushenkilökuntaan, ja tukea koulun vastuulle kuuluvia, opettajien varsinaisiin tehtäviin kuulumattomia koulutustehtäviä.

5.8 Peruskoulutuksessa on otettava huomioon kaikki edellä mainitut seikat, ja sen on näin ollen oltava erittäin korkeatasoista sekä tieteellisesti että pedagogis-didaktisesti sekä siltä osin, kun on kyse uusista taidoista, kuten kyvystä työskennellä ryhmässä, toimia vuorovaikutuksessa muiden yhteiskunnallisten toimijoiden ja etenkin perheiden kanssa sekä herättää muissa halu oppimiseen. Sen tulisi sisältää toiminnan johtamiseen ja ryhmädynamiikkaan liittyviä menetelmiä, joilla voidaan estää ja laukaista yhteiskunnassa piilevinä esiintyvät konfliktit.

5.9 ETSK suositaa myös, että opettajan ammatin katsottaisiin edellyttävän pitkää peruskoulutusta, korkeaa vaatimustasoa sekä nykyistä parempaa tietämystä koulun ja yhteiskunnan — työelämä mukaan luettuna — välisistä yhdyksiteistä.

5.10 Täydennyskoulutusta on tarkasteltava olennaisena osana opettajan urakehitystä, minkä johdosta jäsenvaltioiden on laadittava ohjelmia opettajien ja koulujen tarpeisiin mukautetun järjestelmän täytäntöönpanemiseksi.

5.11 Jotta täydennyskoulutus onnistuisi ja jotta sitä koskevat tavoitteet saavutettaisiin tehokkaasti, opettajien on osallistuttava siihen aktiivisesti kehitys- ja suunnitteluvaiheesta toteutusvaiheeseen, ja täydennyskoulutuksessa on keskityttävä pääasiassa kouluihin ja niiden kunkin kasvatushankkeen erityistavoitteisiin.

5.12 Yhteiskunta- ja talouselämän toimijoita sekä erityisesti opettajakuntaa edustavia ammattijärjestöjä on pidettävä hyödyllisinä keskustelukumppaneina määriteltäessä tavoitteita ja arvioitaessa opettajien perus- ja täydennyskoulutusjärjestelmiä.

5.13 Täydennyskoulutus voisi käsittää vanhempien ja huoltajien osallistumista koskevan osa-alueen, jotta nämä voisivat tulla mukaan koulun kasvatushankkeeseen, saada tietoa lapsensa oppimiseen vaikuttavista moninaisista tekijöistä sekä osallistua lapsensa kasvatukseen perhepiirin ulkopuolella.

5.14 Täydennyskoulutuksen tulisi lisäksi tarjota foorumi eri ammattialojen väliselle keskustelulle, minkä johdosta olisi toivottavaa, että täydennyskoulutuksessa on mukana myös muita koulutusprosessiin osallistuvia koulutusalan sidosryhmiä ja että siinä otetaan huomioon mahdollisuus kutsua eri kouluja mukaan laajempaan prosessiin.

5.15 Eurooppalaisilla ohjelmilla tulisi lisäksi edistää kokemusten ja tietojen vaihtoa samanlaisessa tilanteessa olevien eri maiden koulujen välillä. Esimerkiksi kokemustenvaihto maahanmuuttajien vastaanottajamaan ja lähtömaan koulujen välillä olisi hyödyllinen keino ymmärtää kyseisen väestöryhmän lasten ja nuorten vaikeuksia sekä löytää strategioita, joiden avulla ilmeiset ongelmat voitaisiin ratkaista.

5.16 Lissabonin strategian puitteissa voidaan lisäksi kannustaa muun muassa opintovapaiden avulla opettajien liikkuvuutta unionin jäsenvaltioissa keinona kanavoida (tai levittää) kokemuksia ja innovaatioita elinikäisen oppimisen parantamiseksi.

5.17 On myös yksilöitävä soveltuvia koulutusindikaattoreita, jotka tunnustetaan kaikissa unionin jäsenvaltioissa, jotta voitaisiin arvioida aikaansaannoksia ja kehittää koulutusjärjestelmiä kohti laadun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden parantamisen yhteistä tavoitetta.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — Nuorten saaminen täysipainoisemmin mukaan koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan toimintaan

KOM(2007) 498 lopullinen

(2008/C 151/14)

Komissio päätti 5. syyskuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — Nuorten saaminen täysipainoisemmin mukaan koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan toimintaan

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2007. Esittelijä oli Pavel **Trantina**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 137 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä suosituksista

1.1 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että on valmisteltava todellinen monialainen eurooppalainen nuorisostrategia. Komitea on valmis osallistumaan prosessiin esimerkiksi hyödyntämällä suoria yhteyksiä ruohonjuuritason organisaatioihin ja valvuttamalla EU:n toimielimiä ruohonjuuritason ongelmista ja niiden ratkaisuista.

1.2 ETSK katsoo, että onnistuneen ja kestävä monialaisen lapsi- ja nuorisostrategian kehittämistä tulisi tukea perustamalla pysyvä rakenteellinen kokonaisuus komissioon (asianomaisten pääosastojen työn koordinoimiseksi) tai toimielinten välinen ryhmä. Kehittämisen tulisi perustua seurantamekanismiin, jolla on selkeät tavoitteet ja määräajat.

1.3 ETSK katsoo, että työllisyysasteen nostaminen Euroopan unionissa on aloitettava ennen kaikkea pyrkimällä kaikkiin keinoin mahdollisimman suureen nuorison työllisyyteen, sillä tällä on sosiologisia (autonomisuus, sosiaalasiat, syntyvyys, perhe) ja taloudellisia (talouskasvu, sosiaaliturvan rahoitus, kulutus, säästäminen ja esim. rakennusinvestoinnit) vaikutuksia, jotka ulottuvat pitkälle. Vasta tämän jälkeen on yritettävä mobilisoida iäkkäät työntekijät kaikkiin keinoin. ETSK kehottaa jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä ryhtymään tarvittaviin toimiin nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi Euroopassa ja etenkin panemaan eurooppalainen

nuorisosopimus sekä Lissabonin strategian kansalliset uudistusohjelmat täytäntöön nykyistä nopeammin ja tehokkaammin.

1.4 ETSK kehottaa kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota maaseudun ja köyhien kaupunkialueiden nuorten tilanteeseen. ETSK kehottaa jäsenvaltioita tarttumaan haasteeseen lasten köyhyyden poistamiseksi sekä ryhtymään lisätoimiin, jotta parannettaisiin vammaisten nuorten tasa-arvoista osallistumista yhteiskunnan toimintaan.

1.5 ETSK suosittelee, että komissio jatkaa työskentelyä nuorten vapaaehtoistoiminnan tunnustamiseksi tekemällä yhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, virallisen koulutusjärjestelmän edustajien sekä asianomaisten valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden kanssa.

1.6 ETSK toistaa nuorten vapaaehtoistyötä koskevat keskeiset näkökantansa:

— Komission tulisi julistaa vapaaehtoistoiminnan teemavuosi sekä julkaista valkoinen kirja vapaaehtoistoiminnasta ja aktiivisesta kansalaisuudesta Euroopassa.

— Komission ja jäsenvaltioiden tulisi parantaa tietoisuutta nuorisotyön panoksesta nuorten kehitykseen, samoin kuin aktiivisen osallistumisen myötä nuorisojärjestöissä ja nuorisotyössä saaduista taidoista, arvoista ja asenteista.

1.7 Komitea kehottaa välttämään sitä, että työelämään integroitumista edistettäisiin epävarmojen ja näköalattomien työllistämismallien avulla: enää ei tulisi puhua epävakauden ja yhä epävarmimpien työaikojen ja sopimusten puolesta, sillä niiden vaikutus on todettu yhä nuorempien, erilaisista sosiaaliryhmistä peräisin olevien keskuudessa. Perusopintojen ja työelämään siirtymisen väliseksi ratkaisuksi tarjottavat epävakaat työolot viivästyttävät ammatissa etenemistä ja kestäväpohjaista vastuunottoa yhteiskunnassa ja perhe-elämässä. Tämä valitettava asia käy ilmi Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön (Dublinin säätiön), ILO:n ja Euroopan työllisyyden seurantakeskuksen selvityksistä ja niiden esittämistä huomioista.

1.8 ETSK kannattaa päätöksentekijöiden ja nuorten suunnitelmallisen vuoropuhelun kehittämistä. Vuoropuhelulla tulisi antaa panos komission tiedonannossaan ehdottaman monialaisen eurooppalaisen nuorisostrategian kehittämiseen. ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen laatia kolmen vuoden välein nuorisoasioita käsittelevä EU:n raportti ja suosittelee, että kyseistä raporttia laadittaessa varmistetaan nuorten kansalaisyhteiskunnan, etenkin valtakunnallisten nuorisoneuvostojen osallistuminen.

1.9 ETSK kannattaa EU:n ja nuorten välisen vahvan kumppanuuden kehittämistä julistuksella, joka EU:n toimielinten ja Euroopan nuorisofoorumin — nuoria edustavan kumppanuusorganisaation — on määrä allekirjoittaa.

2. Johdanto

2.1 ETSK on käsitellyt nuorisoasioita jo yli kymmenen vuoden ajan. Tuoreimmat lausunnot ovat edelleen merkittäviä, ja niissä esitetyt kannanotot voitaisiin ainakin osittain toistaa tässä yhteydessä ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ETSK:n 26. lokakuuta 2005 antama lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto nuorisoa koskevista EU:n politiikoista — Euroopan nuorten huomioon ottaminen — eurooppalaisen nuorisosopimuksen täytäntöönpano ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen”, KOM (2005) 206 lopullinen. Esittelijä: Jillian van Turnhout (EUVL C 28, 3.2.2006).

ETSK:n 13. joulukuuta 2006 antama lausunto aiheesta ”Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa”. Esittelijä: Erika Koller (EUVL C 325, 30.12.2006).

ETSK:n 6. heinäkuuta 2006 antama lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle — Yhteisön Lissabon-ohjelman täytäntöönpano: Yrittäjyyttä suosivan ajattelutavan edistäminen koulutuksessa”. Esittelijä: Ingrid Jerneck (EUVL C 309, 16.12.2006).

ETSK:n 12. heinäkuuta 2007 antama lausunto aiheesta ”Ensisijaisten ryhmien työllistäminen (Lissabonin strategia)”. Esittelijä: Wolfgang Greif (EUVL C 256, 27.10.2007).

ETSK:n 14. syyskuuta 2006 antama lausunto aiheesta ”Euroopan unionin kansalaisuuden käsitteen erottuvuuden ja sen tehon parantaminen”. Esittelijä: Bruno Vever (EUVL C 318, 23.12.2006).

ETSK:n 10. maaliskuuta 2005 antama lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös nuorisotoimintaohjelman (Youth in action) perustamisesta ajanjaksoksi 2007–2013”. Esittelijä: José Isaias Rodríguez García-Caro (EUVL C 234, 22.9.2005).

ETSK:n 30. toukokuuta 2007 antama lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — EU:n strategia jäsenvaltioiden tukemiseksi alkoholiin liittyvien haittojen vähentämisessä”. Esittelijät: Jillian van Turnhout ja Thomas Janson (EUVL C 175, 27.7.2007).

ETSK:n lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — Päämääränä yhteiset joustoturvaperiaatteet: Uusia ja parempia työpaikkoja jouston ja turvan avulla”, KOM(2007) 359 lopullinen. Esittelijät: Thomas Janson ja Christian Ardhe — asiakokonaisuus SOC/283, valmisteilla oleva lausunto.

2.2 Euroopan komissio antoi 5. syyskuuta 2007 tiedonannon aiheesta ”Nuorten saaminen täysipainoisemmin mukaan koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan toimintaan”. Tiedonannon laatimiseen osallistui koulutuksen ja kulttuurin pääosasto sekä työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto. Laatimistyöhön osallistui myös muita pääosastoja. Tiedonannossa käsitellään erilaisia aiheita, kuten nuorten koulutus, työllisyys, terveys ja kansalaisuus, ja niitä pyritään tarkastelemaan monialaisesti. Tiedonantoon liittyy kaksi komission valmisteluasiakirjaa, joista toisessa tarkastellaan vapaaehtoistoimintaa ja toisessa nuorten työllisyyttä.

2.3 Tiedonannolla reagoidaan Eurooppa-politiikan neuvonantajien toimiston (*Bureau of European Policy Advisers, BEPA*) huhtikuussa 2007 julkaiseman raportin *Investing in Youth: an Empowerment Strategy* eräisiin mielenkiintoisiin huomioihin.

2.4 ETSK suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti Euroopan komission lähestymistapaan, jota se on soveltanut sekä tässä tarkasteltavan tiedonannon laatimisprosessiin että tiedonannon sisältöön. Komitea panee tyytyväisenä merkille, että useat pääosastot ovat osallistuneet tiedonannon laatimiseen.

2.5 ETSK on kuitenkin huolissaan monialaisen nuorisostrategian luomiseen tähtäävien suunnitelmien toteuttamisesta. Komissio ei anna suosituksia kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi. Neuvoston ensireaktio oli, että yhdelläkään jäsenvaltiolla ei vielä ole tämänsuuntaisia suunnitelmia.

3. Enemmän ja parempia koulutusmahdollisuuksia kaikille nuorille

3.1 Kyseisessä tiedonannon luvussa tarkastellaan lähes yksinomaan virallista oppimista. Kuitenkin myös epävirallinen oppiminen auttaa hankkimaan elinikäisen oppimisen onnistumiseksi tarvittavia taitoja ja pätevyyskä, sillä se täydentää koulutusjärjestelmiä. Sen vuoksi myös epäviralliseen oppimiseen on kiinnitettävä huomiota.

3.2 ETSK kannattaa yleisesti ottaen koulutuksen laadun parantamiseen tähtääviä ehdotuksia, sillä ne ovat nykyisten strategioiden ja asiakirjojen mukaisia.

3.3 ETSK on komission kanssa samaa mieltä myös siitä, että Youthpass-todistusta täydentäviä, nuoria koskevia Europass-todistuksen osia tulisi kehittää, sillä Youthpass-todistus keskittyy vain nuorten *Youth in Action* -ohjelman yhteydessä toteuttamiin toimiin. Ne nuorten toimet, jotka on tunnustettava, ovat kuitenkin paljon laajaa-alaisempia.

3.4 ETSK suosittelee, että komissio jatkaa työskentelyään nuorten vapaaehtoistoiminnan tunnustamiseksi tekemällä yhteistyötä työnantajajärjestöjen, työntekijäjärjestöjen, virallisen koulutusjärjestelmän edustajien sekä asianomaisten valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden kanssa.

3.5 Koulunsa keskeyttäneillä nuorilla tulisi olla mahdollisuus osallistua epävirallisen oppimisen ohjelmiin, joiden avulla he voisivat varustautua aikuiselämään varten ja osallistua menestyksellisesti työmarkkinoille joko työntekijöinä tai yrittäjinä.

4. Nuoret ja työllisyys: haaste Euroopalle

4.1 ETSK painottaa, että eurooppalainen nuorisotyöttömyys on uhka EU:n tulevaisuudelle, ja kehottaa jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä toteuttamaan tarvittavat toimet tilanteen parantamiseksi. Kyseisten toimien tulisi ennen kaikkea perustua eurooppalaisen nuorisosopimuksen nykyistä nopeampaan ja tehokkaampaan täytäntöönpanoon, sillä se on monissa jäsenvaltioissa viivästynyt huomattavasti. Eurooppalainen nuorisosopimus on nykyisin pikemminkin julistus kuin todellinen toimintasuunnitelma.

4.2 ETSK kehottaa aiemmin antamassaan lausunnossa ⁽²⁾ harkitsemaan seuraavien tavoitteiden sisällyttämistä Lissabonin strategian kansallisiin uudistusohjelmiin:

- Asetetaan kaikille jäsenvaltioille tavoite laskea vuosina 2006–2010 nuorten työttömyiden määrää vähintään 50 prosentilla (alle 25-vuotiaiden työttömyysaste EU:ssa on tällä hetkellä 17,4 prosenttia). Nuorten työttömyysaste on useimmissa maissa kokonaistyöttömyyttä korkeampi ja lisäksi useimmissa EU-maissa ainakin kaksi kertaa niin korkea kuin koko taloudessa.
- Parannetaan nykyistä järjestelmää ja lyhennetään nuorelta työ- ja oppisopimuspaikan löytämiseen kuluva aika kuudesta neljään kuukauteen.
- Kehitetään sosiaaliturvajärjestelmiä, jotka antavat nuorille mahdollisuuden tehdä omaa tulevaisuuttaan koskevia päätöksiä.
- Vähennetään koulukäynnin kesken jättävien määrää 50 prosentilla vuosina 2006–2010 ja edistetään työharjoittelua yrityksissä.

4.3 ETSK on äskettäin antanut valmistelevala lausunnon joustoturvasta ⁽³⁾, ja se voisi tarjota asiaa koskevalle tulevalle työskentelylle hyvän lähtökohdan. Lausunnossa todetaan muun muassa, että "useissa jäsenvaltioissa nuorilla on edessään epävarmat työmarkkinat, joille on ominaista korkea työttömyys, määräaikaist sopimukset, riittämätön sosiaaliturva ja koulutusta vastaamattomat työt".

4.4 Sosiaalinen epävarmuus, jota on tähän mennessä voitu pitää nuoruudelle tyypillisenä ja siihen luonnostaan kuuluvana asiana, lisääntyy kuitenkin jatkuvasti nuorten keskuudessa niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa. ILO:n tuoreista raporteistakin selviää, että nuorten työsuhteet ovat epävarmoja ja että heillä on aineellisia vaikeuksia. Myös vanhempien sukupolvien tulee pohtia, millaisen tulevaisuuden he jättävät itsensä nuoremmille.

4.5 ETSK on jo kehottanut edistämään nuorten yrittäjyyttä tarjoamalla nuorille taloudellista ja teknistä tukea sekä minimoimalla byrokratiaa, joka liittyy yrityksen haltuunottoon, luovuttamiseen tai perustamiseen. ETSK onkin kiinnostunut ehdotetusta kokeiluhankkeesta nuorten yrittäjien liikkuvuuden edistämiseksi.

4.6 ETSK on samaa mieltä komission kanssa siitä, että työharjoittelua koskevan komission aloitteen yhteydessä tulisi

ottaa käyttöön eräänlainen harjoittelujaksoja koskeva eurooppalainen laatukehys ja esittää se yrityksille. Yritysten tulisi sitoutua noudattamaan nuorten kanssa tehtäviin selkeisiin sopimuksiin sovellettavia laatukehysten periaatteita. Harjoittelijoina toimivia nuoria käytetään nykyisin usein hyväksi edullisena työvoimana sen sijaan, että he oppisivat ja valmistautuisivat tulevaa työelämää varten.

4.7 Komissio kannustaa ehdotuksessaan jäsenvaltioita hyödyntämään kansallisia politiikkoja ja EU:n varoja tuettaessa nuorten siirtymistä koulutuksesta työelämään. Tämän mukaisesti ETSK kehottaa jäsenvaltioita vähentämään EU:n varojen hakemisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa, sillä se alentaa vapaaehtoisuuspohjalta nuorison parissa toimivien valtiovallosta riippumattomien organisaatioiden mahdollisuuksia saada kyseistä rahoitusta. Mainittujen organisaatioiden hankkeiden ennakkorahoitus parantaisi myös niiden toteuttamismahdollisuuksia.

5. Kaikkien täyden potentiaalín hyödyntäminen

5.1 ETSK kehottaa kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota maaseudun ja köyhien kaupunkialueiden nuorten tilanteeseen. Monilla maaseutualueilla ja köyhillä kaupunkialueilla nuoret eivät pääse osalliseksi korkeatasoisesta koulutuksesta, liikkuvuudesta, terveyspalveluista, vapaa-ajanviettomahdollisuuksista, työllistymismahdollisuuksista tai mahdollisuuksista osallistua kansalaisyhteiskuntaan.

5.2 ETSK kehottaa jäsenvaltioita tarttumaan haasteeseen lasten ja nuorten köyhyyden poistamiseksi, sillä se vaikuttaa vakavasti heidän elämänsä moniin osa-alueisiin, kuten terveyteen, koulutukseen ja jopa lasten mahdollisuuksiin murtautua elämänsä aikana ulos köyhyysloukusta.

5.3 Tiedonannossa ei tarkastella sitä perusluonteista yhteyttä, joka vallitsee lasten päivähoidon rakenteiden kattavuuden ja tason sekä koulussa ja työelämässä menestymisen välillä. ETSK suosittelee, että Lissabonin strategian tavoitteiden mukaisesti korostetaan lasten päivähoidon rakenteiden merkitystä, kun on kyse koulua ja itsenäistä elämää varten valmistautumisesta ja siitä, että kyseiset rakenteet tarjoavat merkittävän keinon edistää yhteiskuntaan integroitumista ja kuroa umpeen mahdollista jälkeijäämistä.

5.4 ETSK kehottaa ryhtymään lisätoimiin, jotta lapset ja nuoret, joilla on erityistarpeita: jotka ovat muita heikommassa asemassa tai vammaisia, voisivat osallistua yhteiskuntaan nykyistä paremmin. Vammaisten on voitava osallistua tasa-arvoisina Youth in Action -ohjelmaan, ja heidän on saatava yhtäläisesti tietoa nuorisopolitiikasta ja nuorisohankkeista sekä tietoisuutta lisäävistä toimista.

5.5 ETSK on kaiken kaikkiaan tyytyväinen sukupuolten tasa-arvoa koskevaan Euroopan komission analyysiin. ETSK pahoittelee kuitenkin sitä, ettei tiedonannossa esitetä uusia ehdotuksia sukupuolisteroitioiden torjumiseksi.

⁽²⁾ ETSK:n 26. lokakuuta 2005 antama lausunto aiheesta "Komission tiedonanto nuorisoa koskevista EU:n politiikoista — Euroopan nuorten huomioon ottaminen — eurooppalaisen nuorisosopimuksen täytäntöönpano ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen", KOM(2005) 206 lopullinen. Esittelijä: Jillian van Turnhout (EUVL C 28, 3.2.2006).

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaaliskomitealle sekä alueiden komitealle — Päämääränä yhteiset joustoturvaperiaatteet: Uusia ja parempia työpaikkoja joustoon ja turvan avulla", KOM(2007) 359 lopullinen. Esittelijät: Thomas Janson ja Christian Ardhe — asiakokonaisuus SOC/283, valmistella oleva lausunto.

5.6 ETSK on jo kehottanut komissiota ryhtymään toimiin, joissa keskitytään lasten ja nuorten terveyteen ja etenkin terveisiin elämäntapoihin:

- ETSK on kehottanut kutsumaan nuoret mukaan ruokavaliota, liikuntaa ja terveyttä käsittelevään Euroopan unionin toimintafoorumiin.
- ETSK on huolissaan siitä, että nuorten aikuisten ja lasten haitallinen ja vaarallinen alkoholinjuonti on viimeisten kymmenen vuoden aikana monissa maissa lisääntynyt, etenkin ajoittainen runsas alkoholinkäyttö, joka tunnetaan runsaana kertajuomaisena.
- ETSK kehottaa puuttumaan myös kaupallisiin käytäntöihin valmistaa valmiita limonadin ja alkoholin sekoituksia nuorten houkuttelemiseksi käyttämään alkoholia säännöllisesti.
- ETSK kiirehtii torjumaan lapsiin ja nuoriin eri muodoissa kohdistuvaa väkivaltaa entistä voimakkaammin sekä parantamaan ennaltaehkäisyyn liittyvää tiedottamista ja toimintaa.

5.7 Kuten komitea esittää sukupolvien välistä solidaarisuutta käsittelevissä tuoreissa lausunnoissaan ⁽⁴⁾, nuoria kohtaan olisi oltava solidaarisia. Nuoret tulee saada mukaan horisontaalisiin ja monialaisiin toimintalinjoihin, mutta siten, että kansalaisyhteiskunnassa pyritään yhteistyöhön ja solidaarisuuteen muiden ikäryhmien kanssa (lapset, aikuiset, vanhukset).

5.8 Näin ollen ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio on hyväksynyt uuden terveysstrategian.

6. Aktiiviset nuoret kansalaiset

6.1 ETSK on kannattanut nuorten aktiivista osallistumista lausunnoissaan ja tarjonnut tilojaan Euroopan nuorisoviikon 2007 käyttöön.

6.2 ETSK korostaa aiemmassa launnossaan, että nuorten aktiivinen osallistuminen yhteiskunnan toimintaan sekä nuorten itsenäisyys yleensä ovat merkittäviä seikkoja. Tämän vuoksi ETSK on suositellut seuraavaa:

- Nuoret on asetettava toimissa etusijalle, ja heitä on kannustettava ja tuettava osallistumaan aktiivisesti poliittikkojen kehittämiseen; lisäksi heille on annettava tilaisuus ilmaista itseään kaikin heidän käytettävissään olevin keinoin.
- Jäsenvaltioiden ja toimielinten on tarjottava riittävät resurssit, tukea ja mekanismeja nuorten kannustamiseksi osallistumaan kaikilla tasoilla päätöksiin ja toimiin, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä. Vain todelliset vaikutusmahdollisuudet luovat todellista vastuuta.
- Komission ja jäsenvaltioiden tulisi kehittää ja panna täytäntöön politiikkojaan yhdessä nuorten ja nuorisojärjestöjen kanssa sekä jatkaa niiden kuulemistä kaikissa vaiheissa.

⁽⁴⁾ 16. joulukuuta 2004 annettu oma-aloitteinen lausunto aiheesta "Sukupolvien väliset suhteet". Esittelijä: Jean-Michel Bloch-Lainé (EUVL C 157, 28.6.2005)
ETSK:n lausunto aiheesta "Sukupolvien välisen solidaarisuuden edistäminen". Esittelijä: Luca Jahier (CESE-1711/2007 — asiakokonaisuus SOC/277). Lausunto hyväksyttiin 12.–13. joulukuuta 2007 pidetyssä täysistunnossa.

— Nuoria ja nuorisojärjestöjä sekä työmarkkinaosapuolia on kuultava sekä aloitetta koskevien toimien kehittämiseksi Lissabonin strategian kansallisten uudistusohjelmien yhteydessä että toimien täytäntöönpanon seurannasta.

6.3 ETSK toivoo, että nuorten vapaaehtoistoimintaa käsittelevä tiedonannon kohta (kohta 5.2) voitaisiin muotoilla nykyistä paljon vahvemmaksi ja yksityiskohtaisemmaksi. ETSK pahoittelee, ettei komitean valmistelevalle lausunnossa esitettyjä suosituksia ⁽⁵⁾ ole otettu huomioon tiedonannossa.

6.4 Tämän vuoksi ETSK toistaa asiaa koskevat keskeiset näkökantansa:

- Euroopan tasolla tulisi hyväksyä peruskirja, jossa määritellään vapaaehtoisorganisaatioiden rooli, oikeudet ja velvollisuudet.
- Komission tulisi julistaa vapaaehtoistoiminnan teemavuosi sekä julkaista valkoinen kirja vapaaehtoistoiminnasta ja aktiivisesta kansalaisuudesta Euroopassa.
- Kaikissa jäsenvaltioissa tulisi laatia oikeudelliset perusedellytykset, jotta varmistetaan oikeus osallistua vapaaehtoistoimintaan riippumatta asianomaisen oikeudellisesta tai sosiaalisesta asemasta, sekä antaa vakuutusta ja kulujen korvaamista koskevia säännöksiä.
- Komission ja jäsenvaltioiden tulisi parantaa tietoisuutta nuorisotyön panoksesta nuorten kehitykseen, samoin kuin aktiivisen osallistumisen myötä nuorisojärjestöissä ja nuorisotyössä saaduista taidoista, arvoista ja asenteista.
- EU:n tulisi korostaa erityisesti vapaaehtoistoiminnassa opittujen taitojen tunnustamista.

6.5 ETSK kannattaa EU:n ja nuorten vahvan kumppanuuden kehittämistä julistuksella, joka EU:n toimielinten ja Euroopan nuorisofoorumin — nuoria edustavan kumppanuusorganisaation — on määrä allekirjoittaa vielä vuonna 2007. Komitea toteaa tyytyväisenä, että Euroopan nuorisofoorumi "haluaa pohtia kumppaniensa kanssa asianmukaisia keinoja ja välineitä, joiden avulla varmistetaan, että etenkin muita heikommassa asemassa olevien nuorten näkökantoja voidaan kuulla ja ottaa huomioon osana prosessia" ⁽⁶⁾.

6.6 ETSK kannattaa myös päätöksentekijöiden ja nuorten suunnitelmallisen vuoropuhelun kehittämistä. Vuoropuhelulla tulisi antaa panos komission tiedonannossaan ehdottaman monialaisen eurooppalaisen nuorisostrategian kehittämiseen. Tätä silmällä pitäen ETSK ehdottaa tapaamista, johon kutsuttaisiin koolle kaikki asianomaiset komission pääosastot, neuvoston ja Euroopan parlamentin edustajat sekä nuorten kansalaisyhteiskunnan edustajat. Tapaamisessa käytävän vuoropuhelun tavoitteena olisi laatia yhteinen etenemissuunnitelma nuorisoioiden

⁽⁵⁾ ETSK:n 13. joulukuuta 2006 antama lausunto aiheesta "Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa". Esittelijä Erika Koller ja apulaisesittelijä Soscha Eulenburg (EUVL C 325, 30.12.2006).

⁽⁶⁾ Euroopan nuorisofoorumin vastaus Euroopan komission tiedonantoon, 7.4.2007.

monialaista käsittelyä varten. ETSK katsoo, että tällainen etene-
missuunnitelma olisi konkreettinen vastaus nuorten ja nuorten
kansalaisyhteiskunnan Roomassa maaliskuussa 2007 pidetyssä
nuorten huippukokouksessa esittämiin kehotuksiin.

6.7 Nuorten kanssa käytävässä suunnitelmallisessa vuoropu-
helussa tulisi myös hyödyntää olemassa olevia välineitä, eli
unionin puheenjohtajavaltioiden säännöllisesti järjestämiä nuori-
sotapahtumia sekä Euroopan nuorisoviikkoja. Kyseisissä tapahtu-
missa tulisi kuitenkin keskustella myös monialaisen euroop-
palaisen nuorisostrategian edistymisestä, ja tapahtumista kirjatut

tulokset tulisi kytkeä siihen. Uusia julistuksia ei tarvita, pyörää ei
tulisi yhtenään keksiä uudelleen.

6.8 ETSK on tyytyväinen komission ehdotukseen laatia
kolmen vuoden välein nuorisasioita käsittelevä EU:n raportti.
Raportti tulisi nivoa monialaiseen nuorisostrategiaan ja sen
tavoitteisiin, ja siinä tulisi esittää menestystä tai epäonnistumista
kuvaavia tarkkaan määriteltyjä osoittimia. Kyseistä raporttia
laadittaessa tulisi varmistaa nuorten kansalaisyhteiskunnan,
etenkin valtakunnallisten nuorisoneuvostojen, osallistuminen.

Bryssel 17. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraava muutosehdotus, joka sai tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä, hylättiin keskusteluissa (työjärjes-
tyksen 54 artiklan 3 kohta):

Kohta 6.3

Muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"ETSK toivoo, että nuorten vapaaehtoistoimintaa käsittelevä tiedonannon kohta (kohta 5.2) voitaisiin muotoilla
nykyistä paljon vahvemaksi ja yksityiskohtaisemmaksi. ETSK muistuttaa, että vapaaehtoistoimintaa ei saa sekoittaa
hyväntekeväisytyöhön ja että vapaaehtoistyöstä on mahdollista maksaa korvaus. ⁽¹⁾ ETSK pahoittelee, ettei komitean
valmistelevassa lausunnossa esitettyjä suosituksia ole otettu huomioon tiedonannossa".

Äänestystulos

Puolesta: 17 Vastaan: 30 Pidättyi äänestämästä: 15

⁽¹⁾ ETSK:n 13. joulukuuta 2006 antama lausunto aiheesta 'Vapaaehtoistoiminta, sen rooli ja vaikutukset eurooppalaisessa yhteiskunnassa'.
Esittelijä Erika Koller ja apulaisesittelijä Soscha Eulenburg (EUVL C 325, 30.12.2006).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus — Neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 883/2004 ja asetuksen (EY) N:o [...] muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi

KOM(2007) 439 lopullinen — 2007/0152 CNS

(2008/C 151/15)

Neuvosto päätti 5. lokakuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus — Neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 883/2004 ja asetuksen (EY) N:o [...] muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2007. Esittelijä oli José Isaiás **Rodríguez García-Caro**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2008 pitämässään 441. täysistunnossa (tammikuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Päätelmät

1.1 Komitea suhtautuu myönteisesti ehdotukseen asetukseksi asetuksen (EY) N:o 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetuksen (EY) N:o [...] muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi, sillä ehdotus merkitsee edistysaskelta unionin kansalaisten ja unionissa laillisesti asuvien kolmansien maiden kansalaisten yhdenvertaisessa kohtelussa.

1.2 Komitea toivoo hartaasti, että huomioon otetuiksi tulevat seuraavat käsillä olevan lausunnon asiaankuuluvassa osassa tehdyt huomautukset, jotka esitetään tässä yhteenvedonomaisesti:

1.2.1 Komitea toivoo, ettei ilmaannu mitään sellaisia seikkoja, jotka velvoittavat pitämään voimassa asetuksen 859/2003 ja siis asetuksen 1408/71 täytäntöönpanoasetuksineen.

1.2.2 Asetuksen 859/2003 korvaavaan tekstiin ei saisi kuulua liitettä, jossa annetaan erityissäännöksiä joidenkin kysymysten jättämisestä asetuksen 883/2004 soveltamisalan ulkopuolelle.

1.2.3 Euroopan unionissa järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa edustavalta Euroopan talous- ja sosiaalikomitealta tulisi pyytää lausunto aina tämän tyyppisiä säädöksiä laadittaessa.

2. Johdanto

2.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ilmaisi kolmansista maista peräisin olevien siirtotyöläisten asemasta huhtikuussa 1991 antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa ⁽¹⁾ tukensa sille, että yhteisön kansalaisia ja kolmansien maiden kansalaisia kohdellaan sosiaalialalla yhdenmukaisesti.

2.2 Lokakuussa 1999 Tampereella kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa todettiin, että unionin jäsenvaltioissa laillisesti asuvia kolmansien maiden kansalaisia on kohdeltava oikeuden-

mukaisesti ja että heille tulee taata vastaavanlaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin unionin omille kansalaisille. Kyseisiin oikeuksiin kuuluu luonnollisesti vapaa liikkuminen, johon liittyy tiettyjä yhteiskunnallis-ammattillisia vaikutuksia.

2.3 EY:n perustamissopimuksen 63 artiklassa määrätään, että neuvosto säätää Amsterdamin sopimuksen voimaan tultua ”toimenpiteet niiden oikeuksien ja edellytysten määrittelemiseksi, joiden mukaisesti jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset saavat oleskella muissa jäsenvaltioissa” ⁽²⁾. Toimenpiteet koskevat kyseisten henkilöiden oleskeluoikeutta ja liikkumisvapautta.

2.4 Toukokuussa 2003 annettiin neuvoston asetus (EY) N:o 859/2003 ⁽³⁾ asetuksen 1408/71 ja asetuksen 574/72 soveltamisalan laajentamisesta koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi ⁽⁴⁾. Näin pantiin täytäntöön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 63 artiklan määräys ja laajennettiin sosiaaliturvaa koskevien asetusten säännökset koskemaan myös Euroopan unionissa laillisesti asuvien kolmansien maiden kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään ja unionin kansalaisten jälkeen eläviä henkilöitä, vaikka he olisivat kolmansien maiden kansalaisia.

2.5 Vuonna 2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 hyväksymisen myötä asetus (ETY) N:o 1408/71 tulee kumotuksi siitä hetkestä alkaen, kun ensiksi mainitun asetuksen täytäntöönpanoasetus hyväksytään ja julkaistaan. Ellei tämän lausunnon kohteena oleva ehdotus asetukseksi tulisi hyväksytyksi, laillisesti unionin alueella asuvat kolmansien maiden kansalaiset jäisivät asetuksen 1408/71 soveltamisalan piiriin, eivätkä he hyötyisi asetuksen 883/2004 mukaisista yksinkertaistamistoimista ja parannuksista. Näin olisi lisäksi paradoksaalisesti voimassa kaksi sosiaaliturvaa koskeva asetusta, joista toinen koskisi ainoastaan kolmansien maiden kansalaisia.

⁽²⁾ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen konsolidoitu toisinto.

⁽³⁾ EUVL L 124, 20.5.2003.

⁽⁴⁾ Asetus N:o 883/2004/EY kattaa jo kansalaisuudettomat henkilöt, pakolaiset ja heidän perheenjäsenensä sekä yhteisön kansalaisten jälkeen elävät henkilöt.

⁽¹⁾ EYVL C 339, 31.12.1991, esittelijä Andrea Amato.

3. Ehdotuksen pääsisältö

3.1 Ehdotettu asetus sisältää kolme artiklaa sekä aiemman asetuksen tapaan todennäköisesti myös liitteen, jota ei ole sisällytetty nyt esiteltyyn ehdotukseen. Ehdotetun asetuksen artikloissa toistetaan lähes sanatarkasti korvattavan asetuksen sisältö.

3.2 Ensimmäisessä artiklassa selvitetään asetuksen soveltamisalaa. Asetusta sovelletaan siis niihin unionin jäsenvaltioissa lailisesti asuviin kolmansien maiden kansalaisiin, heidän perheenjäseniinsä ja heidän jälkeensä eläviin, joita asetus (EY) N:o 883/2004 ei koske.

3.3 Toisessa artiklassa mainitaan samat varaukset, jotka on mainittu nykyisin voimassa olevassa asetuksessa 859/2003 ja joissa viitataan ennen 1. kesäkuuta 2003 eli ennen nykyisen asetuksen voimaantuloa saavutettuihin oikeuksiin.

3.4 Kolmannessa artiklassa säädetään ehdotetun asetuksen voimaantulopäivästä sekä asetuksen 859/2003 kumoamisesta kyseisestä päivästä lähtien.

4. Komitean huomiot

4.1 Komitea suhtautuu myönteisesti ehdotettuun asetukseen ja ilmaisee jälleen varauksettoman tukensa sille, että unionin jäsenvaltioiden kansalaisten ja kolmansien maiden kansalaisten yhdenmukaista kohtelua sosiaalialalla laajennetaan. Komitea on vakuuttunut siitä, että kyseinen yhdenmukainen kohtelu helpottaa kolmansista maista tulevien maahanmuuttajien asteittaista integroitumista unionin jäsenvaltioissa.

4.2 Komitea on hyvillään siitä, että neuvosto on pyytänyt komitealta lausuntoa käsitellessään ehdotusta asetukseksi asetuksen 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetuksen muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi. Niinpä on vaikea käsittää, miksi asetuksen 859/2003 käsittelyn yhteydessä lausuntopyyntöä ei esitetty eikä Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle annettu tilaisuutta ottaa kantaa näin tärkeään asiaan.

4.3 Riippumatta aiheista, joista komiteaa on määräysten mukaan kuultava, komitea katsoo, että sen lausunto tulisi ottaa huomioon aina, kun käsitellään sosiaalialan kysymyksiä etenkin, jos ne liittyvät sosiaaliturvaan kuuluvia sosiaalietuuksia koskevien säännösten soveltamisalaan.

4.4 Asetuksen 859/2003 perustelukappaleissa todetaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin ilmoittaneen niiden asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti haluavansa osallistua kyseisen asetuksen antamiseen ja soveltamiseen.

4.5 Ehdotettuun asetukseen, jolla on tarkoitus korvata asetus 859/2003, ei sisälly vielä perustelukappaletta, jossa kyseinen seikka olisi mainittu, joten komitea olettaa, että mainitut valtiot eivät ole vielä antaneet tällaista ilmoitusta. Komitea toivoo, että nämä maat osallistuvat myös uuden asetuksen antamiseen, jotta vältytään lausunnon kohdassa 2.5 mainitunlaiselta tilanteelta eli siltä, että asetus 1408/71 jää voimaan vain yhdessä tai kahdessa jäsenvaltioissa ja sovellettavaksi vain kolmansien maiden kansalaisiin.

4.6 Nykyiseen asetukseen 859/2003 sisältyy liite, johon on koottu asetuksen soveltamiseen kahdessa jäsenvaltiossa tehtävät, tietyt etuuksia koskevat poikkeukset. Komitealle nyt tarkasteltavaksi esitettyyn ehdotukseen tällaista liitettä ei sisälly. Syynä tähän voi olla joko se, ettei yksikään jäsenvaltio ole halunnut asetukseen poikkeuksia, tai se, etteivät ne ole ottaneet tähän seikkaan vielä kantaa.

4.7 Olipa liitteen puuttumisen syy mikä tahansa, komitea kehottaa soveltamaan unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin ja kolmansien maiden kansalaisiin sosiaalialalla yhdenmukaista kohtelua, kuten se kehotti jo yli 15 vuotta sitten antamassaan omaaloitteisessa lausunnossa⁽⁵⁾ kolmansista maista peräisin olevien siirtotyöläisten asemasta. Komitea toivoo sen vuoksi, että uuteen asetukseen ei sisällytetä minkäänlaista liitettä.

Bryssel 16. tammikuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ EYVL C 339, 31.12.1991, esittelijä Andrea Amato.